

ARCHÍV KLUBU SLOVENSKÝCH TURISTOV LOKOMOTÍVA BANSKÁ BYSTRICA

Oľga Kaliská : Pracovný-čistočný súpis archívnych a publikovaných dokumentov
o bystrických značkároch ktorí boli členmi Odborov turistiky KČST, KSTL, OTTJ a KST Lokomotíva

ZNAČKÁRI V LOKOMOTÍVE

A HISTÓRIA ZNAČENIA V BANSKEJ BYSTRICI NA KTORÚ NADVIAZALI

... archívne čriepky k histórii značkovania turistických chodníkov v pekných horách, ktoré obkolesujú naše pekné mesto ...

V roku 2022 si pripomenieme 65 rokov od vzniku Odboru turistiky TJ Lokomotíva Banská Bystrica, ktorý pokračoval v tradícii turistických klubov z obdobia prvej Československej republiky a významnou mierou sa zaslúžil aj o budovanie a značenie turistických chodníkov.

Vo svojich radoch mal aj pôvodných členov z bystrických odborov Klubu československých turistov a Klubu slovenských turistov a lyžiarov, ktorí v období svojej aktívnej značkárskej činnosti nadviazali aj na značkárske aktivity bystrického Karpatského spolku z rokov pred vznikom Československa.

V roku 2022 si teda pripomíname nielen 65 rokov značkárskych aktivít nášho pôvodného Odboru turistiky TJ Lokomotíva a súčasného Klubu slovenských turistov Lokomotíva, ale tiež tradície značenia turistických chodníkov, ktoré majú v Banskej Bystrici hlbšie korene -

o značkovani a značkároch z histórie bystrických turistických klubov – Karpatského spolku, Klubu československých turistov, Klubu slovenských turistov a lyžiarov, a o najstarších značkároch Odboru turistiky TJ Lokomotíva a Klubu slovenských turistov Lokomotíva uvádzame stručné informácie z archívov a z dokumentov publikovaných do roku 2016

Najstaršie značkárske aktivity v našom meste

O začiatkoch organizovanej turistiky v našom meste nachádzame stopy v dokumentoch z konca 19. storočia. Prvým turistickým spolkom v Banskej Bystrici, v období vtedajšieho „Uhorského Slovenska“, bola Zvolenská sekcia Uhorského Karpatského spolku. Zvolenská sekcia Uhorského karpatského spolku (Egyesületi közlemények MKE) v Banskej Bystrici vznikla 26.5.1889 - Prvým predsedom v rokoch 1889-1918 bol Karol Csipkay. Výkonnými podpredsedmi boli postupne – MUDr. Ernest Heinrich v rokoch 1889-1892, Ján Papp v r. 1893-1910, Aladár Hubert v r. 1910-1922. V roku 1922 začala sekcia obnovu činnosti pod názvom Karpathenverein (Zweigverein des Karpathenvereines in Neusohl) - predsedom v rokoch 1923-1928 bol Pavol Renner, st. a v rokoch 1930-1938 Oskár Bárczy.

Významnou súčasťou činnosti Karpatského spolku v Banskej Bystrici boli aktivity zamerané na výstavbu útulní a budovanie prístupových chodníkov k nim. V ročenke Uhorského Karpatského spolku tajomník Karol Kaán takto opisuje stavebnú činnosť spolku v roku 1902 : „ na najvyššom bude našej župy, na 2045 m vysokom Ďumbieri sme vybudovali masívnu útulňu z granitových skál, ktorá našim turistom umožní skryť sa pred časťami búrkami... Na náklady nášho spolku sa vybudovala aj cesta na Ďumbier, takže najvyšší bod Zvolenskej župy je už pre turistov pohodlne prístupný, aby mohli obdivovať krásu prírody a stáva sa jedným z najkrajších výletných miest. ...“

Karpatský spolok sa podieľal aj na úpravách a značení vychádzkových a turistických chodníkov v okolí Banskej Bystrice, najznámejším je serpentínový chodník, ktorý začali budovať v roku 1901 od nábrežia Hrona cez Kalváriu na Urpín. Sprístupnený bol na jar v roku 1903 a v tomto roku sa tiež datuje zalesňovanie spodnej časti úbočí Urpína. Mal dĺžku vyše 10 km a jeho cieľom bola Vartovka, pôvodne strážna veža z obdobia tureckých vojen, ktorú mesto na základe podnetu spolku a podľa projektu mestského inžiniera Samuela Gallu, v roku 1909 prestavalo na turistickú rozhľadňu.

Pôvodná kovová tabuľka Karpatského spolku je súčasťou archívnych zbierok v Dome turistiky KST Lokomotíva

Priebežné zmienky o aktivitách Zvolenskej sekcie Uhorského karpatského spolku v Banskej Bystrici bývali uverejňované v mestskej tlači - Besztercebánya és vidéke (Banská Bystrica a okolie). Jedna zo správ :

Kárpát Egyesületi Közgyűlés (Valné zhromaždenie Karpatského spolku). – In: Besztercebánya és vidéke. - (8.9.1910).- Správu podal tajomník Burkovszky. Csesznák Gyula sľubuje, že k Vartovke od mičinskej cesty spravia serpentínový chodníček. Kľúč od Rákoczyho rozhľadne si v minulom roku vyžiadali 21x, od Vartovky 63x. Potešiteľnou skutočnosťou je, že v okolí Krížnej sme vysadili plesnivce a rododendrony a pekne sa uchytili, čo turisti ocenili donesenými kyticami kvetov.

Vo fonde Štátneho archívu v Banskej Bystrici sa uvedené noviny zachovali z rokov 1889 až 1913 a 1915.

K histórii značenia turistických chodníkov v okolí Banskej Bystrice sa zachovali aj zápisky Kamila Linharta - zaznamenal spomienky Ing. Kolomana Furdíka, bývalého člena banskobystrickej odbočky Uhorského karpatského spolku, ktorý sa v roku 1910 podieľal na značení trasy zo Starých Hôr cez Kohútovú a Majerovu skalu na Krížnu. Značkármi v tej dobe boli tiež Bruno a Béla Göllnerovci, Pavel Bruoth a bystrický hodinár Emil Milan Tulinský. Z histórie neskoršieho značkovania tejto trasy cez Kohútovú sa zachovala aj fotografia z osobného albumu hlavného značkára odboru Klubu československých turistov Ludvíka Stárku z roku 1924, keď značky obnovovali členovia tohto klubu. Ako vidno na fotografii (ktorú uvádzame na str.7) - značkári museli zvládnuť aj šplhanie po kmeňoch stromov...

V roku 1914 vychádza v maďarčine „Turistický sprievodca po Banskej Bystrici a okolí“, vydaný Zvolenskou sekciou Uhorského Karpatského spolku v Banskej Bystrici (Besztercebánya és vidéke Turistakalauza.-Kiadja a Magyarországi Kárpátgyűlés Zólyommegyei osztálya, 1914. – 43 s.). Zachovala sa nám kópia publikácie s podpisom Kolomana Furdíka.

Kamil Linhart si z tohoto sprievodcu zapísal nasledovné poznámky o jednotlivých značkovaných trasách :

Červená : Banská Bystrica mesto (v pôvodine Szent-János-kisalomás) po serpentínach svahu Urpína cez Jamku-lúka na Vartovku 568 m. (zaujímavosť : Jamka-lúka nemá maďarský názov) .

Pokračovanie žltou značkou-Vartovka- Mičinská dolina. Celkom 7 km a 2,5 hod. z východiska na námestí (IV.Béla király-tér)

Modrá : Sásová-Panský diel 1104 m (útulňa s výhľadovou vežou- Kľúč v hodinára E.Tulinského.) Z námestia 9 km a 3,5 hod.

Žltá : Špania Dolina (od posledného domca č.91 na severnom konci) na Panský diel (Rákoczy-hegy) 3 km a 1,5 hod.

Červená : Staré Hory (cintorín)-Kohútová útulňa (kľúč u lesného správcu štátnych lesov Staré Hory) 3 km a 1,5 hod. – Majerova skala (1255 m) ¾ hod. -Krížna(1575 m) 1,5 hod.- spolu 3 ¾ hod. (Kohútová, Majerova skala, Krížna nepomaďarčené, len maďarským pravopisom písané)

Žltá : Tajov (teraz ihrisko) – Schrenzenstein (Skalka-tunel) 2 hod. (píše, že je zavalený tunel a na skale mesto Kremnica umiestnilo pamätnú tabuľu na vojská Görgeiho, ktoré v roku 1849 prešli tunelom)-Mestská útulňa na Skalke 0,5 hod. – Kremnica 2 hod. Celkom peši 4,5 hod.

Červená : Kráľiky-Dobrá jama-Zvolenská dolina-Kremnica – 11 km a 3,5 hod. Pred Kráľikami pozoruhodný kameňolom – z jeho kameňa sú v Budapešti piliere Erszébethino mosta a viacerých honosných verejných budov.

Modrá : Ortúty horáreň-Morské oko jazierko – 2 km /1 hod. – Tri Kríže 1 hod.- Scheidewirtheus (Mestská útulňa) Hostinec 1 km ¼ hod - Kremnica 1 ¼ hod. Spolu 3,5 hod. (Morské oko je pozostatok zavalenej bane na ortu)

Modrá : Ľubietová Zábava (inf.tabuľka) – Jamesná (zanechaná baňa na med) – Vepor 1255 m – 4 ¼ hod. (Názvy slovenské)

Červená : Horáreň v Hiadeľskej doline-Hiadeľské sedlo (sprievodca ho nepomenúva-uvádza ho len ako sedlo)-Korytnica kúpele 3 hod. (Korytnicu píše po slovensky s ypsilonom, nespomína kyslú vodu v doline) Ako možnosť uvádza výstup Prasiva-czúczra (Veľká Chochuľa 1754 m) píše doslovne – výstup nie je značený, ale lesná cesta a jej pokračovanie v kosodrevine nás bezpečne vyvedie. Krásna lyžiarska cesta.

ŠTÁTNE NARIADENIA PRE ZNAČKOVANIE TURISTICKÝCH CIEST V OBDOBÍ I. ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prvé čiastkové rady a pokyny pre značenie turistických chodníkov uverejňoval Časopis turistů už od roku 1889, v roku 1901 vtedajší predseda Klubu českých turistů V.Pasovský zostavil stručné „Pravidla pro označování“ a v roku 1929 vtedajší „generální značkář“ Klubu československých turistů Bohumil Lederer vydal příručku „Praktický značkovatel“.

Pôvodné drevené tabuľky Odboru KČST sú súčasťou archívnych zbierok v Dome turistiky KST Lokomotíva

O značkování turistických cest... - In: Krásy Slovenska. - Roč.1, č.11-12(1921), s.265. - Ministerstvo s úplnou mocou pre správu Slovenska v Bratislave, vydalo pod č.23669/1921 odd.adm.V. dňa 11. novembra 1921 nasledujúce dodatočné nariadenie :

„**Dodatkom k tunajšiemu výnosu č.7267.Adm.V, týkajúceho sa značkovania turistických ciest, ustanovujem:**

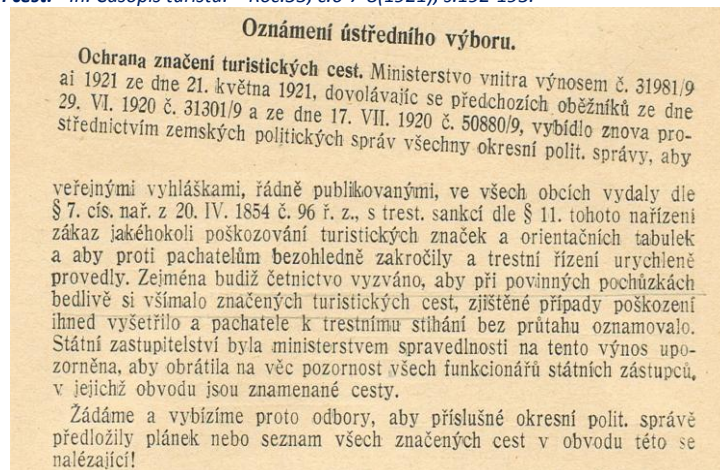
- 1.Značkovanie turistických ciest prísluší povoľovať županskému úradu po vypočutí miestnej odbočky resp.ústredia Klubu čs.turistov v Prahe.
2. Až do definitívneho stanovenia názvov miest v zmysle zákona zo dňa 14.4.1920 č.266 sb.zák. a nar.- určuje turistickú nomenklatúru županský úrad na základe archívnych dokladov a po vypočutí príslušnej odbočky resp.Klubu čs.turistov v Prahe.
3. **Nápisy nech sú vyhotovené :** a) na ukazujúcich tabuľkách(na rozcestiach a pod.) v jazyku slovenskom a pokiaľ je v dotýčnom súdnom okrese 20% obyvateľov inej národnosti nežli slovenskej, tiež v jazyku tejto národnosti., b) na orientačných tabuľkách (na železničných staniciach a pod.) v jazyku slovenskom, francúzskom a nemeckom.

Za ministra : Dr.Dolejš v.r.“

Zápis o schůzi delegátů odboru Klubu československých turistů, konané 9.4.1920.—In: Časopis turistů.—Roč.33, č.4-5(1921), s.123-124. — Referent značkovania K.Dvořák referoval o krokoch KČST k ochrane značiek a oznámil, že **v pripravovanom trestnom zákonníku je už pamätané aj na ochranu turistických značiek.**

1.schůze komise organizační dne 16.4.1921. - In: Časopis turistů. - Roč.33, č.4-5(1921), s.130. - **uznesenie dať odborom termín na značenie, v prípade ak ho nedodržia tak značenie obstará samo ústredie.** Vyzvať odbory, aby poslali ústrediu súpis turistickej literatúry a máp zo svojho okolia. Navrhnuť ústrednému výboru aby sa vytvorila redakčná rada pre vydávanie turistických sprievodcov

Ochrana značení turistických cest. - In: Časopis turistů. - Roč.33, č.6-7-8(1921), s.192-193.

Turistické značky. - In: Časopis turistů. – Roč.33, č.11-12(1921), s.309.

Turistické značky a přiděl půdy. Státní Pozemkový úřad na žádost Klubu poukázal výnosem č. j. 36140/21—V ze dne 19. října t. r. všechny své obvodové úřadovny a přidělové komisariáty, aby všude tam kde je třeba kladly přidělové podmínky, že jsou tito povinni trpěti a šetřiti turistické značky KČST. Tato povinnost bude pak uložena nabyvatelům lesní půdy přidělovými listinami.

Povolení značek KČST na státních pozemcích. Ministerstvo zemědělství výnosem č. 51044—XV ze dne 20. září 1921 povolilo Klubu provedení turistického značení cest na všech statcích, jež jsou v jeho správě pod následujícími podmínkami: 1. Klub dohodne se před započatím značení s místní správou. 2. Podpíše prohlášení, že povolení značení bylo správou statku uděleno dobrovolně a do odvolání a že statku nevzniknou z toho žádné povinnosti zejména ne povinnost značky udržovati a že Klub vzdává se nároků na náhradu škody, kdyby značky jakýmkoli způsobem byly poškozeny nebo zničeny. 3. Klub označí turistické cesty vyhláškou, že jest zakázáno choditi mimo cesty a plašiti zvěř. Správy statků byly současně o tomto rozhodnutí vyrozuměny.

Značení cest na státních majetkách. - In: Krásy Slovenska. - Roč.1, č.11-12(1921), s.265. - **Ministerstvo poľného hospodárstva výnosom č.51044-XV./1921, dovolilo Klubu ČST označiť cesty na všetkých majetkoch, ktoré sú pod jeho správou.**Dovolené je značkovat s týmito podmienkami : 1.Klub dohodne sa pred započatím značenia s miestnou správou.-2.Podpíše osvedčenie, že dovolenie značiť dala správa majetku dobrovoľne a do odvolania, že majetku nevzniknú z toho nijaké povinnosti, menovite nie povinnosť značky udržovať a že sa Klub vzdáva nárokov na náhradu škody, keby značky boli akýmkoľvek spôsobom poškodené alebo zničené. Klub označí turistické cesty oznámením, že je zakázané chodiť mimo cesty a plašiť zverinu.“

ZNAČENIE CIEST NA ŠTÁTNYCH MAJETKCH. Ministerstvo poľného hospodárstva výnosom čis. 51044—XV. 1921 dovolilo Klubu ČST. označiť cesty na všetkých majetkoch, ktoré sú pod jeho správou. Dovolené je značkovat s týmito podmienkami: 1. Klub dohodne sa pred započatím značenia s miestnou správou. 2. Podpíše osvedčenie, že dovolenie značiť dala správa

majetku dobrovoľne a do odvolania; že majetku nevzniknú z toho nijaké povinnosti, menovite nie povinnosť značky udržovať a že sa Klub vzdáva nárokov na náhradu škody, keby značky boli akýmkoľvek spôsobom poškodené alebo zničené. Klub označí turistické cesty oznámením, že je zakázané chodiť mimo cesty a plašiť zverinu.

Ochrana turistických značiek... - In: Krásy Slovenska. - Roč.3, č.6 (1923), s.240. - **Ochrana turistických značiek stáva sa zo dňa na deň súrnejšou....je na čase, aby nad podobným ničením bez potreby dozeral zákon, keď nestačí dobré slovo.**

Výborová schôdza Stredoslovenskej župy KČST 22.6.1924 vo Zvolene.-In: Krásy Slovenska.-Roč.4, č.4-6 (1924), s.90-91.-**riešila sa aj otázka vzťahu KČST ku Karpathenvereinu - dokedy má tento spolok vlastnícke právo na značky, ktoré on vykonal, kto má výhradné právo značkovat a či túto otázku patrične úrady nejakým nariadením regulovaly, aby nepovstaly zmätky...vo veci má podať vysvetlenie Ústredie...**“

Ochrana značek a turistické orientace. - In: Časopis turistů. – Roč.39, č.11(1927),s.283-284.

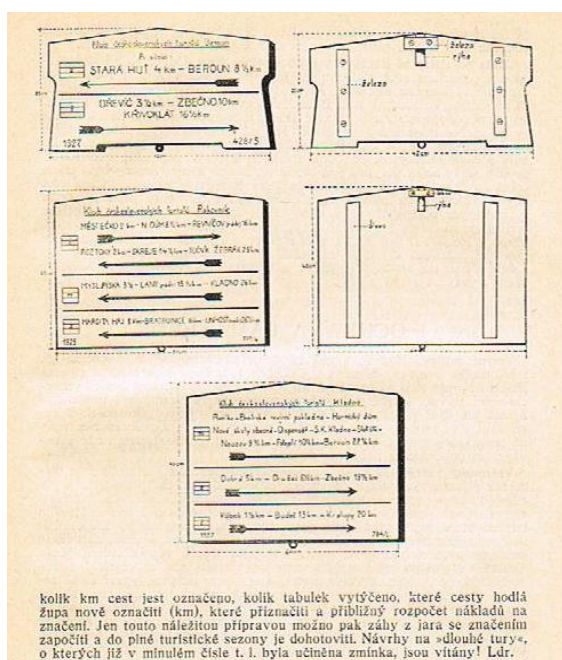
Ochrana značek a turistické orientace. Na základě odůvodněné žádosti Klubu čsl. turistů, jež si stěžoval do opětného ničení značek a vývěsních tabulek, vydalo ministerstvo vnitř pod č. 59.304-9-1927 nařízení zem. polit. správám, aby okresní pol. správy upozornily na oběžník min. vnitř č. 31.981-9-ai 1921 a učinily v jeho smysle různá opatření a postaraly se vhodným způsobem o to, aby značkovací a orientační akce Klubem prováděná byla nejúčinněji chráněna. Ničení a poškozování turist. orientace stihá se dle § 7 cís. nař. z 20. IV. 1854 č. 96 f. z. s trestní sankcí dle § 11 t. nař. a jest jen vítati porozumění vládních orgánů o obnovu nařízení, dle něhož příslušné vyhlášky v obcích mají ničení tomu čeliti a zvl. četnictvo na svých pochůzkách značek si všimati a pachatele jejich poškození stíhati. Taktéž ministerstvo školství přislíbilo Klubu, vydati na jaře příštího roku příslušné upozornění ve svém Věstníku a přičiniti se o to, aby mládež byla poučena o významu turistické práce značkovací a sama ji chránila.

Orientační tabule na nádraží. - In: Časopis turistů. – Roč.39, č.10 (1927), s.252. - **Pokyny k umístňování.**

Orientační tabulky. - In: Časopis turistů. – Roč.39, č.8 (1927), s.219. + č.11(1927), s.282-283. – **Pokyny pre umiestňovanie, vzdialenosti, farby a písmo tabuliek, značky a mapy. Ochrana značiek a turistickej orientácie. Zobrazené tvary tabuliek a popisov na nich.**

Orientační tabulky KČST.

Přinášíme obrázky klubovních tabulek orientačních, jež jsou doporučeným vzorem, osvědčeným dlouholetou zkušeností. Tabulky buďtež prováděny ze dřeva s nápisy černými na bílém podkladě. Hrany tabulek doporučuje se natřiti jinou barvou než bílou (šedou, hnědou, stejně jako plochu zadní), poněvadž spíše odolává povětrnosti. Tabulky, zavěšené na stromech nebo sloupech, buďtež opatřeny plechovou stříškou. Rozměry tabulek (malých 42×22 cm, velkých 60×45 cm) mohou býti podle potřeby větší, zvláště v městech a na nádražích. Dřívější pravidla značkovací, Klubem vydaná, zůstávají v platnosti a budou všem odborům znova zaslána s oběžníkem. Typy tabulek nechť odbory nadále užívají a zavádějí je postupně náhradou za tabulky staré a sešlé. Na místě dřevěných kolíků v polích, na lukách a i. vytyčovaných tam, kde nelze umístiti značky na stromy, buďtež zasazovány — ovšem s povolením majitele pozemku — raději kameny (mezničky), které možno dobře opatřiti i nápisy. Každý odbor nechť oznámí župnímu referentu značení jméno svého značkáře a zašle mapu označených cest své pracovní oblasti. Župa pak doručí mapu značení celé župy gen. ref. značení B. Leedererovi do Kladna čp. 1613. K mapě budíž přiložena krátká zpráva.

Orientační tabulky. Nejlépe osvědčily se tabulky dřevěné. Na schůzi několika českých žup přijaty byly 2 typy kladenské. Tyto tabulky zhotovovány byly před 25 léty v bývalé farnosti, škole a prosluly nejen svou láci (bývaly zadarmo), ale i svou trvanlivostí. Naprosto se neosvědčily tabulky plechové a tím méně asbestové. Vzory těchto tabulek dodá na požádání župám ústředí.

Barva a písmo orientačních tabulek. Na bílém podkladě písmo hůlkové, dobře čitelné, barvy černé. Užíváme nominativu. Tedy: Praha, Tábor a ne do Prahy, k Táboru atd.

Vzdálenosti. U každého místa buď udána vzdálenost v km a to na všech tabulkách. Při určování vzdálenosti buď úzkostlivě měřeny. Nikdy neudáváme vzdálenost z paměti a dle své chůze. Na odbočkách uvedeme na př. 5 minut, ¼ hod. atd. Nikdy toto nevynecháme, aby turista nebyl zklaman a neztratil třeba odbočkou, mnohdy méně významnou, hodinu a třeba i více. Vedeme-li cestu po silnici, uvedeme výslovně: Po silnici: Sedčany 15 km atd. Jinak vždy uvedeme ku jménu místa barvu, kterou je cesta značena.

Umístění orientačních tabulek. Volme vždy místo nejvhodnější, které turista nemůže opomenouti. Nezavěsujeme tabulek příliš vysoko na stromy, kde je úplně zakryjí větve. Místo, kde je tabulka upevněna, označme značkou, kterou turistu upozorníme na tabulku.

Značky. Neplýtváme ani nešetíme barvou, ale značme účelně. Značky dělíme malé, oku lahodící (jen na dohled děláme značky velké). Dělíme úzkostlivě značení na rozcestích, hlavně v lesích, naznačujeme šipkami směr (hlavně přes pole a louky, ovšem jen cesty povolené) a kde možno, pořídné nápisy na stromech, patníkách atd. Nikdy nemyslete, že cizí zná krajinu tak jako my domácí! Neznačme jen jedním směrem, ale pamatujeme též směr zpět.

Barvy. Dosud nemáme trvanlivých barev předválečných. Hlavně barva červená a modrá brzy zachází. Značíme-li cestu poprvé, je třeba v krátké době znovu ji přeznačit. Jinak značení úplně zraje.

Mapy. Některé odbory mají překrásné a nákladné mapy na vhodných místech před nádražím (Tábor, Turnov, Budějovice, Votice atd.) nebo na nádražích a v čekárnách (Písek v restauraci, Březnice, Náchod atd.). Většina odborů pro nevhodnost nebo nedostatek místa na nádražích má mapy v městech (Rakovník, Kladno, Píbram, Ml. Boleslav, Mělník, Police n./M. atd.) Nikdy však nepořizujeme ani nevzdáváme map s označenými cestami, nejsme-li se značením úplně a správně hotovi. Ldr.

Pravidla označování turistických cest. Stavby-Cesty-Značky. - In: Časopis turistů.-Roč.40, č.6(1928),s.170-172.-Obr.-Turistické značky dřevěné k umístění na domy a rozcestí. Vzory tabulek. Podrobný návod – farby, písmo, nápisy,vzdálenosti

Zpráva o činnosti Klubu československých turistů za rok 1927. - In: Časopis turistů. – Roč.40, č.4.(1928) – Příloha.-V části Značení cest a orientace, sa na str.12 uvádá aj táto informácia : „na popud KČST ministerstvo školství a národní osvěty pod č.19765/28-I z 13.2.1928 vybídlo ředitelství a správy škol národních a středních, aby profesori a učitelé při vhodných příležitostech poučili školní mládež o důležitosti orientační a značkovací činnosti a o trestnosti ničení značek a tabulek turistických. Mimo to Slovenská komise KČST požádala příslušné slovenské církevní úřady, aby z kazatelen byl lid poučován o důležitosti prací turistických a značkování zvláště, a je ochraňoval.“

Orientace v jazyku státním a spolky sdružené v Naturfreunde / Bž. - In: Časopis turistů. – Roč.42, č.1(1930), s.20.- Ministerstvo obchodu poskytl výnosem č.29.728 ze dne 28.6.1928 a v roce 1929 pod číslem 27840/29 ze dne 20.9.1929 státní subvenci svazu německých spolků Die Naturfreunde s podmínkou, že pokud spolky provádějí turistické značkování, bude jeho text na prvním místě v jazyku státním.

Turistická orientace ve státním jazyku /Bž. – In: Časopis turistů.- Roč.42, č.1(1930), s.26.- HDGW (Hauptverband deutscher Gebirgs-u.Wandervereine) na základe svojej žiadosti získal povolenie k značeniu na štátnych pozemkoch(povolenie mal predtým len KČST), ale za podmienky že orientačné tabulky budú v štátnom jazyku(českom), tam kde na zmiešaných územiach je 20%nemeckých štátnych občanov, môžu byť dvojazyčné, ale na prvom mieste jazyk štátny.

Vývoj turistického značení v Československé republice. Potřeba zavedení jednotného značení na území celé republiky. – Časopis turistů.- Roč.57, č.5-6 (1945), s.72-74.- ...velmi důležitý byl výnos ministerstva pro Slovensko z r.1921, kterým bylo stanoveno, že povolovati značení na Slovensku přísluší županskému úřadu po slyšení místního odboru neb ústředí KČST. Výnosem tím se zabezpečila jednotnost ve značení na Slovensku a zamezilo se tak zbytečné tříštění značení, jak tomu bylo v českých zemích, kde nebyla taková jednotnost a to nejen pokud šlo o kraje Čech, kde působily též německé turist.spolky, nýbrž i v krajích čistě českých, kde se někde začala projevovat i v oboru turistiky naše politická roztržitenost, která byla podepřena i ze strany vlády, když byla udělena subvence na turistické značení České obci turistické, která pak v některých krajích začala označovat cesty bez zřetěle na to, že tyto cesty byly již Klubem označeny.

KALFUS, Arno : Dvanáct základních směrnic pro turistické značkování. - In: Krásy Slovenska. - Roč.24, č.5 (1946-47), s.133-135.-Praktické rady pre značkárov – kam umiestňovať značky ...

MORAVČÍK, Viliam : Značkovanie po novom. – In: Krásy Slovenska. - Roč.31, č.5 (1954) – Příloha 5, s.33. - Dovtedy platné Značkovacie pravidlá, vydané býv.KČT v Prahe r.1947, no skutočnosť ukazuje, že slovenské horstvá nie sú podľa týchto pravidiel jednotne značené. Dokonca najrozsiahlejší súvislý horský celok Nízke Tatry nie je jednotne značený. Autor chce uvedeným článkom podnietiť diskusiu, ktorá by viedla k zavedeniu nových jednotných pravidiel turistického značenia.

ARCHÍVNE A PUBLIKOVANÉ ÚDAJE O ZNAČKOVANÍ A ZNAČKÁROCH ODBOROV KČST a KSTL V BANSKEJ BYSTRICI

(údaje z rokov 1920-1922 zatiaľ nemáme k dispozícii)

Odbor KČST Banská Bystrica - značkovanie pri Starých Horách pod Kohútovou v roku 1924
Foto z osobného archívu značkára Ludvíka Stárku

1923

Odbor KČST Banská Bystrica – od roku 1923 bol členom Odboru KČST Banská Bystrica a ako značkár pôsobil Ludvík Stárka, ktorý bol potom v roku 1924 zvolený do výboru ako jednatel Odboru a referent pre značkovanie. Následne v rokoch 1927-1938 pôsobil aj ako župný značkár v Stredoslovenskej župe KČST.

1924

Výborová schôdza Stredoslovenskej župy KČST 22.6.1924 vo Zvolene.-In: Krásy Slovenska.-Roč.4, č.4-6 (1924), s.90-91.-Župný predseda dr.Jur.Slávík sa zmienil aj o vzťahu KČST k spolku Karpathenverein – „... Je neriešenou otázkou že Karpathenverein dokedy má nárok a či vlastne vlastnícke právo na značky, ktoré on vykonal. Ide tu vlastne o to, kto má výhradné právo značkovať a či túto otázku patričné úrady nejakým nariadením regulovali, aby nepovstali zmätky...vo veci má podať vysvetlenie Ústredie...”

Odbor Klubu v Kremnici... - In: Krásy Slovenska.- Roč.5, č.4 (1925-26), s.119. - Kritika nedostatočného značenia frekventovanej trasy Kremnica - Skalka - Banská Bystrica.

+ v ďalšom čísle Krás Slovenska (č.5(1925-26), s.144.) je reakcia značkára bystrického odboru KČST Ludvíka Stárku na túto informáciu :
- menovaná cesta bola v októbri 1925 banskobystrickým i kremnickým odborom preznačovaná a to z Kremnice po Tajov žltou farbou, kde pripája sa k zelenej značke vedúcej z Banskej Bystrice do Kremnice cez Králiky.

1927

Odbor KČST v Banskej Bystrici. - In: Krásy Slovenska.- Roč.6, č.2 (1927),s.60. -uvádza sa : „...odbor KČST v Banskej Bystrici sa pilne stará o pohodlie turistu a navštevnika. Označoval celé široké okolie, 17 turistických ciest v dĺžke asi 200 km, v ktorej činnosti pokračuje každého roku.Tohto leta chce stavať ochrannú útulňu pri Kráľovej studni, v meste zriadil 2 turistické nocľahárne (v chlapčenskom a dievčenskom gymnáziu).Odbor ochotne podá všetky informácie týkajúce sa návštevy mesta a jeho okolia...”

Stredoslovenská župa KČST mala výborové stretnutie v Ban.Bystrici dňa 21.mája 1927... - In: Krásy Slovenska. - Roč.6, č.3-4(1927), s.114-115. - O útulniach pod Latiborskou hoľou, Chabencom a na Kráľovej studni. Rokovaniu predsedal V. Pauliny ...značkovací referent Slovenskej komisie má zvoliť všetkých značkárov žúp na poradu, aby sa dohodli o jednotnom pokračovaní pri značkových prácach...na budúcej schôdzi komisie 18.6.27 v BB má sa podrobnejšie referovať o Nízkych Tatrách z hľadiska celoštátneho...Stredoslovenská župa požiadala Slovenskú komisiu aby sa na ústredí domáhala špeciálnej štátnej podpory pre Nízke Tatry...

1928

Spríevodca po Banskej Bystrici a Horehroní vydaný odborom Klubu čs.turistov v Banskej Bystrici.- Banská Bystrica : Tlačou v Slovenskej grafii v Banskej Bystrici, 1928. - 176 s. - obr.pril.- časť : **Prehľad značených turistických ciest odboru KČST v Banskej Bystrici :**

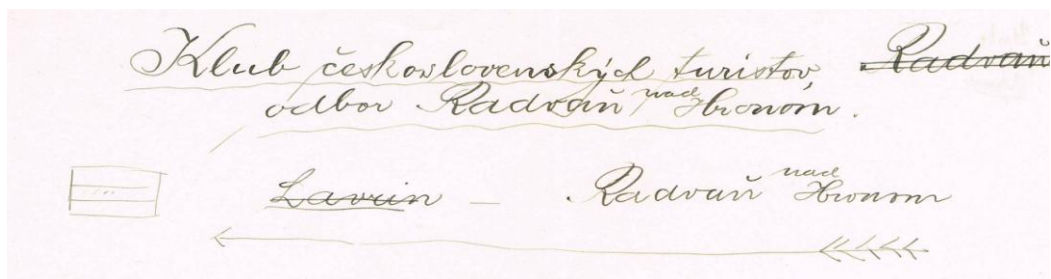
Barva značky	C i e ť	Počiatok značenia	Číslo km
červená	Vartovka, 562 m cez Urpin	B. B. Sv. Ján	1 1/2
žltá	" mlčinskou cestou	B. B., Ryba	1
zelená	Ostrý vrch, 899 m	B. B., Medený Hámor	2
zelená	Suchý vrch cez Flos	Radvaň	2
žltá	Trávný ždiar	B. B., Dolné nám.	3
modrá	Panský Diel 1104 m cez Sásavú	B. B., voj. nemocnica	3 1/2
žltá	" " cez Španiu Dolinu	Ulmanka, nádražie	3
žltá	Ulmanka—Riečka	" "	2
modrá	Križná, 1575 m cez Staré Hory	" "	5
žltá	" " cez Kráľovu Studňu	Harmanec, nádražie	5
zelená	Tuňanské jaskyne	" "	3
modrá	Harmanec—Cenovo—Tajov	" "	3
zelená	Kremaica cez Králiky	B. B., Sládk. gymn.	6
modrá	" " cez Tri Križe	Radvaň	6
žltá	" " cez Skalku	Tajov	6
žltá	Tri Križe cez Badín	Vlkanová	5
zelená	Banská Bystrica—Poniky—Slov. Lupča	B. B., Ryba	5
žltá	Slov. Lupča—Moštenická Kyslá—Kozí chrbát	Slov. Lupča	4 1/2
zelená	Staré Hory—Japen	Staré Hory	1 1/2
zelená	Harmanec—Valovo—Kráľ. Studňa	v doline Bystričky	3
modrá	Králiky—Zlatý kopec (žltej značke)	pod Králiky od zelenej zn.	1
červená	Stredoslovenská turist. cesta hrebeňom Veľkej Fatry a Nízkych Tatier		

1929

LEEDERER, Boh. : Praktický značkovateľ : Pokyny k jednotnému spôsobu značení turistických ciest, uznanému a užívanému Klubem československých turistů. - Praha:Nákladem Klubu československých turistů,1929.-28 s.- Exemplár tejto brožúry, ktorý je uložený v Archíve KST Lokomotíva Banská Bystrica má na titulnej strane originál vlastnickej pečiatky Klubu čsl. turistov Odbor Radvaň nad Hronom.

V brožúre sú založené dobové záznamy radvanského značkára o časových údajoch značených trás :

MEDRICKÝ, J.: Špania Dolina. — In: Krásy Slovenska. — Roč.8, č.4-5(1929), s.101. — Informácia aj o značených trasách turistických chodníkov - cestu od Ulmanky označil odbor KČST žltou farbou a cestu cez Sásovú na Panský diel označil klub modrou farbou.

Zpráva o činnosti Klubu československých turistů v Praze za rok 1928. — In: Časopis turistů. — Roč.41(1929), č.4. - s.7.

— v části o budování turistických chodníků na Slovensku v roku 1928 sa uvádza : Odbor Banská Bystrica zriadil cestu k chate pri Kráľovej studni z doliny Bystričky t.zv.Valovo 6 km.

PAUL, A. : Značkování ve středním Slovensku a v Nízkých Tatrách. Z letošních zkušeností. - In: Časopis turistů. - Roč.41, č.9-10(1929), s.254-255. - Pripomienky k značkovaniu - okolie BB, ZV-Pustý hrad, Detva-Polana, Telgárt-Kráľova hoľa, Brezno-Mlynná dolina-Ďumbier, okolie Dobšinskej ľadovej jaskyne.

V-8.
Značkování ve středním Slovensku a v Nízkých Tatrách. (Z letošních zkušeností.)
Cesta Kremnica, Radvaň, B. Bystrica je velmi dobře značena. Také v nejbližším okolí B. Bystrice jsou dobrá značení. Doporučoval bych označit cestu ze Slnače přes Borovú horu do Zvolene.
Cesta ze Zvolene na Pustý hrad vede podél Hronu, hustou travou. Jistě by se zde našla lepší cesta poněkud dále od Hronu, poblíž lesa. Hlavní závadou, ale je, že zabočení cesty od Hronu do lesa směrem k Pustému hradu není vůbec značeno. Další značení lesem vzhůru na hradiště vyhovuje.
Cesta z Detvy na Polanu. Zde ovšem pro dobrého turistu netřeba značek na místech nezarostlých, avšak malé značky v lese, v podobě červené tečky, kde se často cesty dělí, naprosto nevyhovují. Zde třeba značit důkladně, jak jsme na značky u nás zvyklí. Bylo by třeba vyřešit nějak nocleh v okolí horárny Hončelu u Kamenistého potoka (pod Polanou - východně), aby tím bylo možno bez přílišné námahy přejít přes Polanu z Detvy do Brezna n. Hronom.
Okolí Dobšinské ledové jeskyně. Značení jest celkem dobré, avšak naprosto třeba dát přímo u hotelu pod jeskyní orientační tabulku.

kam které cesty vedou a pod. Nepostačí, že snad je orient. tabulka ve městě Dobšíně a v Popradu, ale přímo zde, kde mnohý cestující projektuje další turu, třeba mít nějaký přehled o značených cestách.

Noclehárna KČST u p. Šrámků v Telgártu. (Zjištěno pisatelem 23. VI. 1929.) Doporučovala by se větší čistota v noclehárně. Vždyť to snad je minimální požadavek, aby byla místnost zametena a zbavena odpadků, jež tam nechali nepořádní turisté.

Z Telgártu na Kráľovu Hôľu jest sice značená cesta, avšak hned za vesnicí je značkování neúplné a svede to tak cestující, že jde pak beze značek delší cestou na Zbojnícko 1109 a teprve pak na východ od Kráľovy Hôľe použije k výstupu červené značky. Též v Telgártu by měla být orientační tabulka u stanice KČST. Něco o poznámkách v četných průvodcích, že v určité horárně se dostane občerstvení. Pod hradem Muránem nechtějí prodati ani chléb, takže neprozřetelný cestující by musel být nahoře bez oběda; svoji velikou »pohostinnost« odůvodnil slovy »to nie je hotel«. Proto nemá být stále v průvodcích tolik zbytečného psáno o tom, že v té a v té horárně se dostane jídlo. Vede to k nemilým překvapením, hlavně v horách daleko od vesnic.

Cesta z Brezna n. Hronom, Mlynskou dolinou na Ďumbier. Značení z Brezna do Mýta je dobré. Vesnice Mýto byla během posledních let značně prodloužena novými stavbami k severu, takže nyní vůbec neodpovídá po ruce jsoucím speciálním mapám. Z toho důvodu doporučuji, aby na silnici byla před vstupem do Mlynské doliny neupravená tabulka, aby si cestující zbytečně nezacházeli dále po silnici směrem na Zarábu a nemusel se pak vracet. Cesta Mlynskou dolinou na Ďumbier je velmi špatně značena, bílou barvou, ačkoliv mnohý kámen je tu tak bílý jako značka sama. Kromě toho odbočují zde menší údolí od hlavního Sobu, takže třeba cestu hledat, což při stavu zdejších horských cest není zrovna příjemné. Hlavně však třeba označit lépe (na Ďumenech) poslední asi 4 km před výstupem na sedlo Ďápeľ, kde cestující je opravdu bezradný, hlavně za mlhy.

Chata na Ďumbieru. Kéž by bylo takových chat, přímo v srdci krásných, ale obtížně dostupných hor, více, a také tak ochotných hospodářů chat, jako je p. Petrla. Cena za stravu a ubytování při srovnání s cenami chat jiných přímo láká, aby tam člověk trávil svoji dovolenou. Značení severně od Ďumbieru a v okolí Demänovce velmi dobré. Doporučoval bych označit alespoň trochu přechod ze Svatojanské doliny přes salaš Bystrou na vrch 1484 k Lučane.

A opět, jako u Dobšinské jeskyně, tak u Demänovských jeskyní chybí přehledná orientační tabulka cest v nejbližším okolí. Nepostačí, že taková tabulka je snad v L. sv. Mikuláši a že odbočky jednotlivých cest jsou označeny tabulkami.
A. Paul, Praha II.

1930

Odbor KČST v Banskej Bystrici. - In: Krásy Slovenska. - Roč.9, č.3-4(1930), s.115. - Výročné zhromaždenie 13.2.1930. **Nanovo vyznačených 77 km ciest**, zdokonalenie zariadenia svojej útulne na Kráľovej Studni, usporiadal verejnú lyžiarsku závod, vychádzky, prednášky...za predsedu znovu zvolený Ján Wünsch, konateľ Ľudvík Stárka a pokladník Karol Milde.

Zpráva o činnosti Klubu československých turistů za rok 1929.-In : Časopis turistů.- Roč.42(1930), č.4.-s.4.- údaje o značení na Slovensku v roku 1929:uvádza sa informácia o rozsahu vyznačených nových trasách - Banská Bystrica 47 km...

pri údajoch o stavbe turistických chodníkov na Slovensku v roku 1929 je uvedená stavba cesty na Kráľovu studňu (Odbor KČST BB).

1931

Stredoslovenská župa KČST. - In: Krásy Slovenska. - Roč.10, č.5-6 (1931), s.197. - Valné zhromaždenie 29.3.1931 vo Zvolene, za účasti odborov - B.Bystrica, Brezno, Slov.Lupča, Lučenec, Ban.Štiavnica,Tisovec, Rim.Sobota, Radvaň a Zvolen. Župa podporovala stavby útulní pod Chabencom, pod Suchým vrchom a pri Môťovej. **Postarala sa o zlepšenie turistických ciest medzi Lučatinom a Korytnicou, medzi Podbrezovou a Vyšnou Bocou a medzi Banskou Bystricou a Kremnicou.**Predseda župy Viliam Paulíny

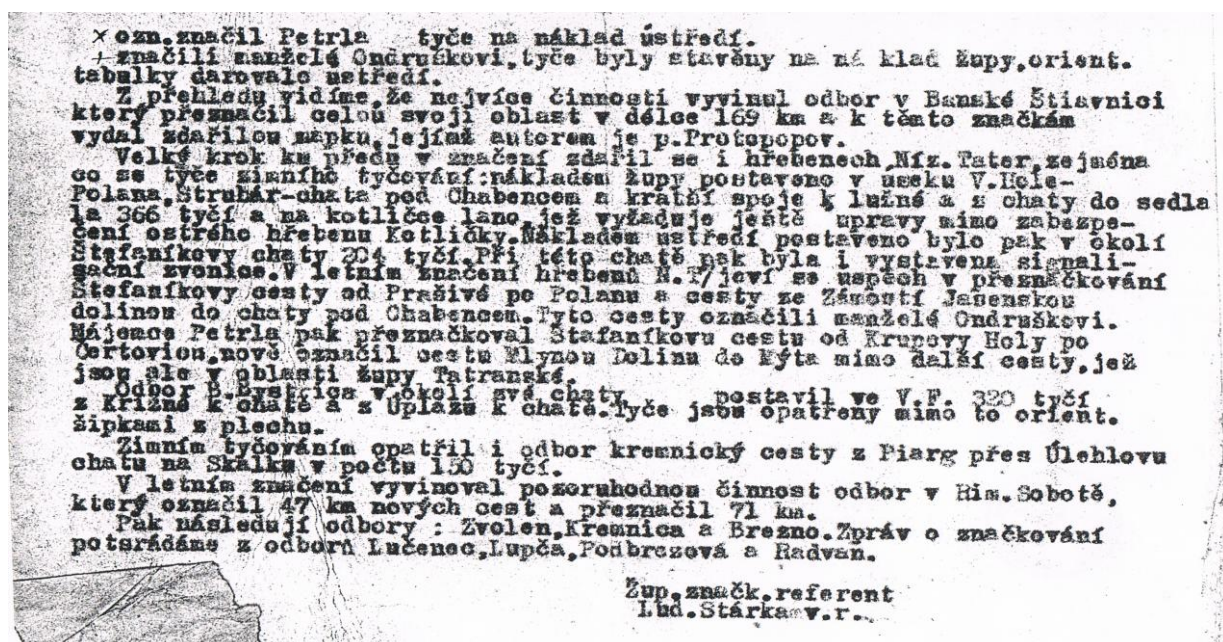
Zprávy ze žup : Výroční schůze Středoslovenské župy konána byla ve Zvolenu 29.3.1931. - In: Časopis turistů. - Roč.43, č.2 (1931), s.51.- ...župný značkář Ľudvík Stárka referoval o stave a potrebách značkovania. Volby nového predsedníctva - predseda znovu **William Pauliny** z Ban.Bystrice, miestopredseda Rudolf Pethő (Zvolen), **konateľom pplk.just.sl.Ondruška(BB),pokladníkom Vlad.Peterec(BB), revizor Ján Macileš a Ján Kachnič(BB), župný značkář(značkovateľ) Ľudvík Stárka (BB), lyžiarsky referent inž.B.Hlava(ZV), referent tlaču a pamiatok Ondruška, referent nocľahární p.Ondrušková, do Slovenskej komisie Pethő, delegát do ústredia p.Ondrušková**

Zpráva o činnosti Klubu československých turistů v Praze za rok 1930.-In : Časopis turistů.- Roč.43(1931),č.2.-s.8.- značenie a budovanie turistických chodníkov : o.i. odbor KČST Radvaň opravil serpentínu na Urpíne...

1932

Stredoslovenská župa KČST - Přehled značkovacích prací 1932.- (tabulkový prehľad s uvedením km a počtov tabuliek a orientačných tyčí - v jednotlivých odboroch- Ban.Bystrica, Brezno, Kremnica, B.Štiavnica, Lučenec, Sl.Lupča, Radvaň, Podbrezová, Rim.Sobota, Tisovec, Zvolen.) - **Pod tabulkou je nasledovný strojím písaný text,v ktorom župný značkář Ľudvík Stárka uvádza aj značkárske aktivity členov bystrického odboru KČST -**

V letním značení hřebenu N.T. jeví se úspěch v přeznačování Štefánikovy cesty od Prašivé po Polanu a cesty ze Zámostí Jasenskou dolinou do chaty pod Chabencom. Tyto cesty označili manželé Ondruškoví. ...Odbor B.Bystrica v okolí své chaty postavil ve Velké Fatře 320 tyčí z Křižné ke chatě a z Úplazu k chatě. Tyče jsou opatřeny mimo to orientačními šipkami z plechu...

Kópia dokumentu -In: Archív KST LOKO : Súbor KČST BB

1933

Mapka značených cest stredného Slovenska. - In: Časopis turistů. - Roč.45, č.3(1933), s.89

Mapka značených cest stredného Slovenska vydaná pred časom odborom v Banskej Bystrici bola rozebrána. Odbor vzhľadom vydá nové opravené vydanie, o němž bude verejnosť informovať. Do té doby budú posečkávané s objednávkami, a tak uspokojeno porcie vysvetľujúcich odpovedí.

List od: Stredoslovenská župa Klubu československých turistů Banská Bystrica 18.srpen 1933. - Č.j.109. - Komu: Okresný úrad Brezno n.Hr. -Stredoslovenská župa Klubu čs.turistů v Banskej Bystrici dala s veľkým nákladom proviesť turistické značení cesty tzv.Štefánikovy, vedoucu po hrebeni Nízkých Tater od Chabence přes Prašivú do sedla Hladského. Značení bylo spojeno se značnými obtížemi, neboť tam, kde nebylo lze značku (pás červený mezi 2 pásy bílými) umístiti na kamenech a skalách, bylo potřeba nésti s sebou dřevěných kolíků, dle potřeby je zarážeti do země, zejména na lukách jimiž chodník vede. Pro lyžaře zejména za mlhy a vánice bylo mezi Chabencem a Košariskem zasazeno do země na 160 tyčí 3-4 m vysokých. Opatření a vynesení a zasazení každé tyče stálo průměrně 10 Kč.

Funkcionáři stredoslovenské župy KČST, kteří dne 15.VIII.t.r. kontrolovali stav značených cest se přesvědčili o těchto úkazech :

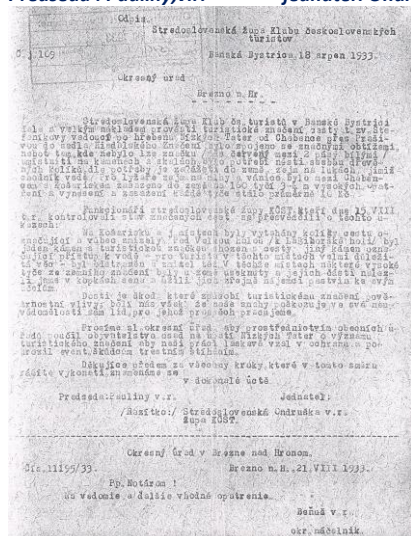
Na Košarisku a j.místech byly vytahány kolíky cestu označující a vůbec zmizely. Pod Velkou holou (k Latiborské holi) byl jeden kámen s turistickou značkou shoden s cesty, jiný kámen označující přístup k vodě-pro turistu v těchto místech velmi důležitá věc-byl odstraněn a zmizel též. V těchto místech některé vysoké tyče ze žimního značení byly u země useknuty a jejich části našli jsme v kopcích sena a užíli jich zřejmě nájemci pastvin ke svým účelům. Dostí je škod, které způsobí turistickému značení povětrnostní vlivy, bolí nás však, že naše snahy poškozuje ve své neuvědomělosti sám lid, pro jehož prospěch pracujeme.

Prosíme sl.okresní úřad aby prostřednictvím obecních úřadů poučil obyvatelstvo osad na úpatí Nízkých Tater o významu turistického značení aby naši práci laskavě vzal v ochranu a pohrozil event.škůdcům trestním stíháním.

Děkujeme předem za všechny kroky, které v tomto směru ráčíte vykonati. Znamenáme se v dokonale účtě

Predseda : Pauliny,v.r.

Jednatel: Ondruška, v.r.

Kópia dokumentu -In: Archív KST LOKO : Súbor KČST BB

1935

Chata na Kráľovej studni. – In: Naše noviny. – (15.4.1935). – ... **Medzi Krížnou vo Veľkej Fatre a Prašivou v Nízkych Tatrách nejestvuje doteraz turistické spojenie. Fr.Holý pripravuje pre nastávajúcu sezónu označovanie tohto spojenia. V dohľadnej dobe vydá bystrický klub turistov mapu banskobystričského okolia, ktorá doteraz chýbuje.**

1936

Značkári z Banskej Bystrice spolupracovali aj s inými odbormi – napríklad 21.6.1936 bol do užívania odovzdaný 43,5 km dlhý značený turistický chodník v Štiavnických vrchoch, nazvaný Turistická cesta Andreja Kmeťa, na ktorého tvorbe spolupracovali Odbory KČST Ban.Bystrica a Ban.Štiavnica.- In: Časopis turistů. - č.6(1936),s.127.

Turistická cesta Andreja Kmeťa. Odbory KČST. Banská Bystrica a Banská Štiavnica odevzdali 21. června verejnosti turistickú cestu Andreja Kmeťa. Je to krásna pouť štiavnickým horstvom 43,5 km dlhá, modro značovaná. Začína v údolí Hronu v Sklenných Tepliciach (železn. stanica Hliník) a vedie okružnú výhľadkovú cestou líbebných štiavnických hor, krajem jezer, širých lesov, hornických osád, dolů, stále nad Banskou Štiavnicou a končí opäť v údolí Hronu v železn. stanici Rudné nad Hronom na trati Zvolen—Levice—Bratislava. Je pomenovaná na pamäť Andreja Kmeťa, slovenského učenca, botanika, ktorý väčšinu života strávil v štiavnickom kraji a často prodlžoval na Sitni, slovenském Blániku, konajúc tam botanickú štúdiu. Slavnosti sa zúčastnili za úst. výbor KČST, fed. Wünsch, za Stredoslovenskou župu plukovník Ondruška, za Slovenskou komisiu KČST, prof. Nisrin, zástupce levické posádky, zástupci okresu levického a banskoštiavnického, za mesto Banskou Štiavnicou starosta Koutný a mnozí hosté. Slavnosť zahájil predseda OKČST, Ban. Štiavnica Ing. Hodický a predseda OKČST, Levice fed. Hromada. Pri slavnosti zplával púťový spolek „Sitno“. Slavnosť ukončili vztyčením štátni vlajky a zapálením štátni hymny.

1938

KOZÁK, K.: Stavba turistických cest. – In: 50 let Klubu československých turistů 1888-1938. – Praha : KČST, 1938.- s.52-55. – Príspevok uverejnený v jubilejnom zborníku KČST uvádza aj chronologický prehľad vybudovaných, alebo opravovaných turistických chodníkov v rokoch 1923-1937– aj údaj ako sa na uvedených aktivitách podieľali jednotlivé Odbory KČST :

Odbor KČST Banská Bystrica (v rokoch 1928, 1929, 1930, 1934 z doliny Bystrička k chate na Kráľovej studni)

Odbor KČST Radvaň (v roku 1930 prechádzkový chodník na Urpín).

1981

STÁRKA, Ludvík : K dejinám organizovanej turistiky v Banskej Bystrici. – Praha, 21.4.1981.

Spomienky, ktoré napísal L.Stárka pre Archív KST Lokomotiva, sme potom v roku 2009 uverejnili v jubilejnej publikácii

„120 rokov organizovanej turistiky v Banskej Bystrici“ – v časti o značovaní uvádza :

...So značovaním turistických ciest sa začalo hneď po vzniku odboru KČST. Popri mojej funkcii konateľa, bol som zvolený aj za referenta pre značenie (neskôr ma župný výbor KČST zvolil za župného referenta značenia). Ako prvá bola vyznačená cesta na Vartovku cez Urpín. Začiatok tejto značenej trasy bol pri malej stanici Svätý Ján, ku ktorej viedol z nábrežia starý drevený most. Z hľadiska hierarchie farieb turistického značenia bola nesprávne zvolená červená značka – bolo to ešte v dobe, keď neboli stanovené zásady pre spôsob používania farieb. Myslím, že neskoršie bola preznačovaná inou farbou.

Prehľad trás, ktoré boli vyznačené do roku 1926, bol uvedený aj v publikácii Sprievodca po Banskej Bystrici a Horehroní (odhadujem, že to bolo najmenej 300 km a na značení väčšiny z nich som sa sám zúčastnil). Vo funkcii župného značkára som potom so susednými odbormi KČST (Zvolen, Kremnica, Martin, Ružomberok, Ľubietová) koordinoval voľbu tranzitných ciest, ako aj voľbu farby značenia (týkalo sa to najmä trás medzi Banskou Bystricou a Kremnicou cez Kremnické hory).

Výpisy o značovaní zo Zápisníc Odboru KČST Banská Bystrica 1928-1938

(zápisnice z rokov 1920-1927 sa nezachovali)

Záznamy o značení turistických trás uvádzané v Zápisniciach odboru KČST Ban.Bystrica v rokoch 1928-1938

- In: Zápisnice odboru KČST v Banskej Bystrici 1928-1938 /PC prepis zápisníc – ARCHÍV KST LOKO - Rkp.originál zápisníc je vo fonde Štátneho archívu Banská Bystrica.

1928

Zápisnica napísaná dňa 31.júla 1928. – Zpráva značkára. Doterajšie cesty sa majú opraviť tojest značky doplniť. Má sa označovať úsek Piesky – Zvolen. Horných sdeľuje, že z dorastu sa prihlásili : Viliam Nosál, Otokar Sitte a Karol Líška. Prijati.

Zápisnica napísaná dňa 21-ho augusta 1928.-Značkár : Cesta Špania Dolina-Staré Hory a Zvolen – Šturec je už hotová, treba ešte značovať na Veterný vrch.Ustálené bolo, aby sa dorast pri značovaní upotrebil.

Zápisnica o výborovej schôdzi konanej dňa 12.okt.1928.- Učiteľ Figusch poslal prípis a žiada o sdelenie, jaké kroky boli podniknuté na jeho návrh v roku 1923 – ohľadne uplatnenia slovenského jazyka na tabulkách chat K.Čs.T. v Tatrách a na Slovensku. Návrh bol dľa zistenia v zápisnici z roku 1923 podán. Poneváž z tehdaších funkcionárov nie je už účastne turistckej činnosti, není možno zistiť, čo bolo podniknuto roku 1923.

1929

Zápisnica výborovej schôdze dňa 11.apríla 1929.- Predseda privítal novozvolených členov výboru... značkár František Holý

Zápisnica výborovej schôdze zo dňa 13.marca 1929.- KČsT v Ružomberku žiada prehľad značkových ciest tunajšieho obvodu k vôli pripojeniu tamjšieho značkovania. Prehľad bude odoslaný.

Zápisnica z výborovej schôdze z 11.apríla 1929.- Predseda privítal novozvolených členov výboru... značkár František Holý ... Ústrediu predložený bol značkovací plán na bežný rok so žiadosťou o barvy... Orientačné tabuľky pre niektoré cesty turistcké sú hotové. U príležitosti najbližších výletov roznášané budú na miesto určenia.

Zápisnica výborovej schôdze odboru KČST v Banskej Bystrici z 19.júna 1929 . -...Značkár na budúcu schôdzu pripraví podrobný značkovací program. Dostali sme asi 80 kg bariev z ústredia, treba ich náležite využiť

Zápisnica výborovej schôdze z 9.októbra 1929.- Značkár oznámil, že označované boli tieto turistcké cesty :Staré Hory – Úplaz – Kráľova Studňa, asi 8-10 km / Dolný Harmanec – Japeň, asi 6 km

Kráľova Studňa – Tufná, asi 14 km / Tufna – Zalámaná dolina, asi 10 km

Preznačované cesty : Banská Bystrica – Tajov – Králiky – Skalka, asi 12 km / Ban.Bystrica-Suchý vrch, asi 7 km. Výletný odbor usporiadal 5 výletov. Určený bol program najbližších výletov, ktoré budú spojené so značkováním. Usnesené bolo vyzvať susedné odbory, aby svoje značkové cesty pripojili k našim značkám.

Zápisnica výborovej schôdze 21.11.1929. - Zpráva značkáře p.Holého schválena. Označkováno : Tajov-Suchý vrch, modrá 6 km, značkoval p.Kneppo / BB-Ostrý vrch , zelená 6 km, značkoval p.Holý / Suchý vrch-Ortúty, žltá 3 km, značkoval p.Neubauer. Zůstává označit cestu z Harmance dolinou Bystričky ku chatě na Král.studni. Tím je značkovací činnost na rok 1929 ukončená a další bude pokračovat v r.1930.

1930

Zápisnica výborové schůze dne 12.2.1930 .- Lesnímu ředitelství byla zaslána žádost, aby dosavadní turistcké značení v lesích bylo vzato na vědomí a aby ředitelství povolilo i příští značení, nová značení budou vždy předem oznámena.

Zápisnica z výborovej schôdze dňa 13.februára 1930.- členovia výboru... značkár František Holý

Zápis o výborové schůzi K.Č.S.T v B.Bystrici, konané ve středu dne 2.7.1930 . -...Ohledně stížnosti radvanského odboru KČST, že mu není popřána možnost pracovat na určitém vlastním úseku bylo usneseno zvolit komisi 3 členů odboru banskobystričského a 3 členů odboru radvaňského, kteří se mají o spolupráci při značkových pracích dohodnouti

Zápis o výborové schůzi konané dne 9.října 1930.- Zpráva značkáře: Opatřeny orientační tabuľky, které budou na jaře na patřičných místech umístěny.Ještě tohto roku musí býti označkována lyžařská cesta k chatě při Král.studni přes Krásný kopec.

Zápis o schůzi KČST konané ve čtvrtek 13.11.1930.- Zpráva značkáře: V létě neznačkováno. Dne 1.6.1930 vyznačkována cesta z Král.studně přes Tufnu do Harmance úhrnem 26 km. Vyznačkoval p.Holý, Wünsch a Horych. Orientační tabuľky jsou hotové a bodou při nejbližší příležitosti umístěny.

1931

Zápis o valném shromáždění K.Čs.T. v B.Bystrici konané dne 4.února 1931

Předseda WünschPro rok 1931 načrtnul program, jehož hlavními body označil: postavení chaty na Suchém Vrchu, zdokonalení a opravení značkování, postavení ukazatelů na hlavních křižovatkách značkových cest.

....Jednatel Stárka podal svou jednatelskou zprávu v které výstižně a podrobně vykreslil činnost odboru za celých 10 roků jeho trvání, poukázal na velké těžkosti, které odbor musel z počátku překonávat, zejména na naprostý nedostatek značkových turistckých cest, potřebných chat a útulen a zmínil se dále o prvních funkcionářích odboru, vyličil přechod z počáteční veskrze jen letní výletní činnosti k činnosti všestrannější jako lyžaření a k činnosti technického rázu jako značkování cest, stavba chat, útulen a nocleháren nutně potřebných zejména pro zimní turistiku, kterými se měli nejen lákati noví členové, ale i zpřijemňovati turistiku našim členům, ale také sloužiti širokému cizineckému ruchu na středním Slovensku.

...Pan plukovník Ondruška tlumočil pozdrav župy Středoslovenské které je jednatelem a vzpomněl značně silné pozice Karpathenvereinu, který nechápe zdejší lid a jeho potřeby a připoměl nutnost převzetí jeho činnosti do rukou odboru.

Zápis o schůzi odboru K.Čs.T. konané dne 15.dubna 1931.- Značkář Holý pověřen aby připravil plán na rozdělení a rozvěšení tabulek návěstních.

Zápis o schůzi odboru K.Čs.T. konané dne 12.máje 1931.- Zpráva značkáře : navrhuje opravu a vyvěšení informačních tabulek. Schváleno.

Zápis o výborové schůzi odboru K.Čs.T. konané dne 14.7. 1931 .- Zpráva značkáře: Orientační tabuľky budou při nejbližší příležitosti na patřičná místa zavěšená, podle už hotového plánu. Holý má přinést do příští schůze návrh nového přeznačkování. Lyžařské tyče značí cestu od Králové Studny do chaty budou doplněny.

Zápis o schůzi banskobystričského odboru K.Čs.T. konané dne 25.8. 1931-...Zpráva značkáře: Navrhuje opravení značek. Ujednáno že všechny výlety zářijové budou výlety značkovací....Výletní komise : 30.8.značkovací výlet Poniky-Lupča (Holý) / 6.9. značkovací výlet Suchý vrch(Dr.Pintera)/ 13.9. značkovací výlet Kráľova Studňa(Wünsch)/ 20.9. značkovací výlet Suchý Vrch(Kneppo).

1932

Zápis o výborové schůzi, konané dne 4.února 1932.-... František Holý – značkovací referent a správce chaty na Král.Studni.... Dr.Dillingr navrhuje zakreslit barevně značkové cesty turistcké v speciálkách. Usnesené projednat tento návrh v příští výborové schůzi.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 2.května 1932.- Značkářský referent : 12.5. Ulmanka-Hrubý vrch-Donovaly – zelená / 26.5. od Ryby-Molča-Poniky-Sl-Lupča – žltá/ 5.6. Sásová-Pan.Díl.-Šp.Dolina – modrá.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 7.června 1932.- Značkovací referent Holý sděluje, že značkování pro špatný čas v květnu, bylo odloženo na červen a červenec. Barvy jsou ještě k dispozici.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 4.7.1932 : Uvádza sa aj ... Na vyzvání okr.úřadu k prohlídce zamýšlené cesty z Kremnice do Ban.Bystrice se z místního odboru nemohl nikdo ustanovit. Informace byly získané na okr.úřadě v Ban.Bystrici. Silnice tato povede přes Tajov a Kordíky na Skalku. Schváleno.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 14.září 1932.- Ohledně značkování bylo usneseno přeznačkovat cesty Panský díel - Špania Dolina (provede Wünsch a Stárka) dále Ulmanka-Šp.Dolina-Jelenská skala-Donovaly-Korytnice, potom cesta od Ryby na Molču a Poniky se přeznačuje zeleně (Provede Stárka a Wünsch) a konečně žlutě přeznačkování cesty Tajov-Skalka provede Dr.Pintera a Dr.Dillinger.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 20.října 1932.- Jednatel Stárka sděluje, že dnes došly od ústředí K.Č.T. dvě bedny orientačních tabulek. Budou použity k označení našich cest.... Značkovací referent Holý sděluje, že byla přeznačkována nově cesta na Molču a Poniky. Značení provedli Wunsch a Holý. Vzato na vědomí.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 14.prosince 1932.- ...Bylo vzato na vědomí, že jsme podali na okresní úřad v Ban.Bystrici žádost o poskytnutí subvence v obnose 1000 Kč na zimní značkování tyčemi na Křižné. Čten byl dále oběžník ústřední, z něhož některé pokyny si jednotliví funkcionáři hned poznamenali. Ústředí upozorňuje na některé nedostatky v značkování ve Velké Fatře a je ochotno zaslat zdarma potřebné orientační tabulky. Usneseno této vhodné nabídky použít a ústředí se zašlou texty těchto tabulek.

1933

Zápis o výborové schůzi, konané dne 1.února 1933.- ... Středoslovenská župa žádá nás o podání zprávy ohledně značkování. Zprávu o tomto podá jednatel v dohodě se značkařem.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 9.února 1933 v Národním domě.-... František Holý -značkovací referent a správce chaty na Král.Studni (1934)

Zápis o výborové schůzi, konané dne 9.března 1933 .-...Značkovací referent Holý sděluje že značkování je už připraveno a dle příznivého počasí se značkováním hned započne. Vytváří se i orientační tabule na Národním domě v Ban.Bystrici.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 20.dubna 1933.-... S odborem ružomberským sjednána byla dohoda v značení cest.... Značkovací referent Holý sděluje, že značkování je připraveno, jen třeba vypsát výlety značkařské... Výlety byly stanoveny následovně : 7.5.Panský diel(značkovací) – vede Holý / 14.5. Donovaly-Hrubý Vrch-Šp.Dolina-Ulmanka(značkovací)-vede Holý.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 23.května 1933.- ... Značkovací referent Holý má značkovací túry připravené. Pomoc ve značkování přislíbil Dr.Dillinger se študenty..... 25.5. značkovací výlet na Panský diel-Dr.Dillinger

Zápis o výborové schůzi konané dne 14.června 1933.-... Další výlety byly stanoveny následovně :

9.7. Ortuty(značkovací)-vede Holý... Značkovací referent Holý podal zprávu o značkování : 25.5. označil modře cestu z Ban.Bystrice přes Panský Diel do Španej Doliny Dr.Dillinger se študenty./ 11.6. provedli Holý, Stárka, Wunsch, Renner, Urbanová zelené označení cesty Ullmanka-Šp.Dolina-Donovaly. Dále sděluje, že od ústředí převzal 40 ½ kg barev, 10 kg fermeže a 5 štětců.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 12.července 1933.- ... Značkovací referent Holý sdělil, že připraví další značkování a pověří jím výkonné členy. Vzato na vědomí.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 21.září 1933.-... Nabídka schematických map značených cest odborem K.Č.T. v Užhorodě bude vrácena, poněvadž byly 2 mapky se složenkou připojeny a nikdo se o ně nezaujímal. ... Značkovací referent Holý sdělil, že značkování dobře pokračuje a že se označovalo, resp. přeznačovalo asi 10 turistických cest. Navrhuje, aby se objednalo 10 kg bílé barvy, 4 kg zelené a 5 kg fermeže. Objedná se.

1934

Zápis o výborové schůzi, konané dne 14.března 1934.-... František Holý – značkovací referent a člen technické komise

Zápis z výborové schůze ze dne 7.6. 1934 .-... Ve volných návrzích poukazuje pan Ondruška na nedostatečné značkování na Španej Doline.

Zápis ze schůze konané dne 11.7.1934.-... Byl podán návrh na značkovanou mapu středního Slovenska.

Zápis z výborové schůze, konané dne 12.8. 1934.-...Značkování : Rozhodnuto udělati na podzim důkladnou prohlídku všech značek, a kde jest třeba provést opravu, barvy k tomu jsou. Volné návrhy : Odporučeno umístiti na Král.Studni mapu s barevně vyznačenými cestami.

Zápis z výborové schůze konané dne 19.IX.1934- Stredoslovenská župa žádá o barevně vyznačení cest cílem vydání průvodce, pan Neubauer navrhuje aby převzali informace z našeho „Průvodce“ poněvadž není dosud rozprodán, s podmínkou že převezmou zbývající náklad. Usneseno. Dále pan Neubauer upozorňuje na přednášku v rozhlase. Svaz horských podniků žádá adresy našich chat. Ružomberský odbor vyznačoval cestu z Král.Studny na Ploskú... **Značky** : Nutno zjistiti co se má přeznačkovat. Pan předseda upozorňuje že Karpathenverein si činí nárok na Kohútovo. Usneseno dotázati se u les.ředitelstva. Věci se ujme p.předseda Wunsch. Banské cesty na mapu se uvolil zakreslit ing.Formánek....Technická komise: Technické komisi uloženo vytrasovati cesty z Král.Studny a ze Suchého Vrchu do Radvane.

Zápis o výborové schůzi, konané dne 10.října 1934.-...Značkování : jest třeba umístiti orientační tabulku na malé stanici.

1935

Zápis o výborové schůzi, která se konala 2.února 1935.- ... Má se vybudovat lepší cesty ku chatám... Značkař pan Holý se nabídl, že donese do příští schůze seznam cest které třeba přeznačkovat...Pán taj.Waschko navrhuje, aby se uvědomilo ústředí že mají na Slovensku používatí orientačních tabul se slovenskými nápisy.

Zápis o výborové schůzi která se konala dne 15.IV.1935.- ...Technická komise má proštudovat možnost cesty na Suchý Vrch... p.okres.náčelník Úlehla navrhuje, aby se zřídila informativní mapa velikosti 2x2 m s oblastí Kremnických vrchů až po Ďumbír a umístnila se na nádraží, p.kap.Zvejška se uvolil požádati kap.Schiberleho o informace jak lze nejlépe tuto mapu provést.

Zápisnice o výborové schůzi která se konala dne 28.března 1935.- ...Místní vojenský věd.kroužek uspořádá kurs čtení z map, zájemci se mají přihlásit...Značkař p.Holý žádá přiděl barev a dotovaný obnos 500 Kč který nebyl vloni vyčerpán převést na rok letošní.

Zápis o výborové schůzi, která se konala dne 15.5.1935.- ...Městský úřad sděluje že letos vybuduje asi 600 m cesty v bystrickej dolině.

Zápis o výborové schůzi, která se konala 26.6. 1935.- ... Ředitel dívčího gymnasia p.Roubal nás žádá abychom se připojily k protestu proti odlesňování krajiny. Byl přijat návrh aby se zaslal protest.

Zápis o výborové schůzi, která se konala 18.9. 1935.-...Ústředí nám sděluje že se připojuje k akci na ochranu lesů, a že seznam značkových cest Nízkých Tater vyjde v příští sezoně.

Zápis o výborové schůzi, která se konala 31.10. 1935. - ... Narodohosp. župa Stredoslovenská vydá mapu Stredného Slovenska se značkovánými cestami a objekty a žádá nás o zakreslení značek do zasláných map. ...Značkař p.Holý upozorňuje, že za uplynulou sezonu bylo přeznačkováno asi 146 km cest za pomoci chatářů.

1936

Zápis z ustavující výborové schůze, která se konala dne 4.3.1936.-...zvoleni byli... aj značkař p.Holý.

Zápis z výborové schůzi, která se konala dne 13.5.1936 - Cizinecká komise narodohosp.župy Stredoslovenské nám zaslala mapu se značkovánými cestami, postoupí se značkaři. Jožo Vajdu nám rovněž zaslal znač.mapu za cenu Kč 6.50, usneseno si ji ponechat. Jos.Broučka vdova nám nabízí lité značkovací tabulky, upozorníme ji že tabulky dostáváme od ústředí a tam má správně svoji nabídku zaslat.

Zápis z výborové schůzi, která se konala dne 24.6.1936. -... Anonym nás upozorňuje v Azetu na nedostatečné značkování ve Velké Fatře. Usneseno pověřiti chatníka aby provedl zimní značkování za cenu 2 Kč za tyč se vším potřebným, od Malé Křižne na Velkou smerom na Prašnicu.

Zápis z výborové schůzi, která se konala dne 12.5.1936. - ... Přijat byl návrh Dr.Šimčíška o sestavení komise která má za úkol vypracovat návrh velké informační mapy a kiosku který by obsahoval přístroje s povětrnostními zprávami. Předsedou komise byl zvolen Dr.Šimčíško, dále Ing.Kürti, Ing.Fuxa a za městskou elektrárnu riad.Ing.Krčmery. Pan Holý se uvolil vypracovati zmenšený nákras barevné mapy stred.Slovenska. ...Dr.Šimčíško navrhuje aby ku zimnímu značkování bylo použito směrových značek. Schváleno jako dodatky ku zápisu z minulé schůze.

Zápisnica zo dňa 14.decembra 1936. -... Značkovací referent oznamuje, že preznačené byly nasledujúce cesty: Dolina Bystričky-Žltá, Krásny Kopec-zelená, Staré Hory-zelená, Suchý Vrch-žltá... Bolo prevedené zimné značkovanie tyčami na Križnej. Zasadene bolo celkom 400 kolov. Náklad Kč 944.- Bude potrebné objednať výstražnú tabuľku na úsek od trianglu na Križnej na hrebeň odbočujúci na sedlo nad Rybô, kde hrozí nebezpečie pre lyžiarov.

1937

Zápis z výborové schůze která se konala dne 15.2.1937.- Ústředí nám píše že má být vydán průvodce po Nízkých Tatrách a my máme převzít jeho vypracování. Dr.Šimčíško navrhuje aby chom se této práce ujal a jednotlivé partie vypracovaly s vlastními spolupracovníky, návrh byl přijat.Předseda Dr.Úlehla připomíná aby chom doplnili našeho průvodce vhodnou barevnou mapkou a dodatky. Kalkulaci byl pověřen p.Neubauer.

Zápis z ustanovující schůze výboru která se konala dne 4.3.1937.-... po skončení valné hromady bylo na ni zvoleno předsednictvo a funkcionáři odboru.. Značkařem je p.Holý.

Zápisnica z výborovej schôdzy odboru K.Čs.T. Banská Bystrica konanej dňa 26.mája 1937.- Zpráva značk.referenta p.Holého : Žiada, aby k prácam ktoré budú spojené s preznačkováním ako aj novoznačkováním, boli pribraní závodníci lyžiarskej skupiny nášho odboru, ktorým bude za každý pracovný deň vyplatená odmena. Poznomenáva, že zásielka potrebných bariev došla.

Zápisnica z výborovej schôdzy konanej dňa 9.7 1937. -... Slovenská rada pre cestovný ruch na Slovensku zaslala nám výzvu, v ktorej nás žiadajú o vypracovanie turistického sprievodcu mesta Banskej Bystrice a okolia, ktorý by bol potom aj knižne vydaný....Miesto dosavadného chatníka na Kráľovej studni Karola Chladného- dňa 1.júla 1937 nastúpil za chatníka Juraj Caban, bývalý nájomca chaty na Chabenci.

Bolo s ním sjednané -zdarma musí previesť značkovanie v okruhu chaty...

Zápisnica zo zasadania výborovej schôdzy K.Čs.T.,ktorá sa konala dňa 15.decembra 1937. -...V roku 1938 budú sa konať jubilejné oslavy K.Čs.T. v celej Československej republike. Ich program bude vyplnený nasledovnými podnikami: Najväčšou akciou jubilejného roka bude, keď všetky kluby, resp.odbory prevedú vo svojich obvodoch značkovanie ciest, chodníkov a pod....Značkovací referent oznamuje, že značkovací plán je skončený a konstantný.

1938

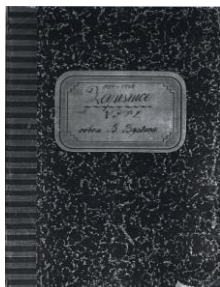
Zápisnica napísaná na ustanovujúcej schôdzy konanej dňa 9.3.1938 -...ref.značkovania p.Holý..

Zápisnica napísaná na schôdke výboru K.Čs.T. konanej dňa 29.4.1938. -...Zpráva značkárskeho referenta p.Holého spočíva jedine v tom, že došli od ústredia barvy na značkovanie a preznačkovanie.

Zápisnica z výborovej schôdzy ktorá sa konala dňa 27.6.1938. -...Krajina nám sdeluje že na značkovanie nám nemôže poskytnúť žiadnu podporu.

Výpisy o značkování z Zápisnic Odboru KSTL Banská Bystrica 1939-1949

Záznamy o značení turistických trás uvádzané v Zápisniciach odboru KSTL Ban.Bystrica v rokoch 1939-1949

- In: Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949 /PC prepis zápisnic – ARCHÍV KST LOKO - Rkp.originál zápisnic je vo fonde Štátneho archívu Banská Bystrica.

1939

Zápisnica zo zasadnutia ústredného výboru K.S.T.L dňa 31.5.1939.- ... I.značkář Karol Liška. II.značkář Eduard Furgyik

Zápisnica zo zasadnutia ústredného výboru K.S.T.L konaného dňa 14.6.1939.-... p.Bányász oznamuje, že značky vedúce na Vyhnátovú-Kordíky sú nedostatočné, miestami úplne chýbajú a žiada prítomného značkára p.Lišku o nápravu. Vzaté s povďakom na vedomie a p.Liška uisťuje, že v najbližšom čase vec zariadi.

Zápisnica z výborového zasadnutia dňa 1.7.1939.- ... K prípisu Okresného úradu B.Bystrica ohľadom stavby chodníku po hrebeňoch V.Fatry a N.Tatier referuje Laco Drobka o prípravných prácach ktoré sa nachádzajú asi v takomto štádiu : Celý plán chodníkov vypracoval p.Ing.Večera Zvolen a projekt bol takto – začiatok niekde pri Badíne a končil by na Král.Holi. Na základe toho navrhuje p.Drobka urobiť dotaz na Národohospod.župu vo Zvolene ohľadom prevedenia výstavby tohto chodníku. P.Slivka naproti tomu navrhuje, aby so stavbou bolo bezpodmienečne začaté, aby nám tak neprepadol povolený obnos na prípravné práce pre rok 1939. Záležitosť nebola vyriešená a ponechala sa na príležitostnú dobu k prejednaniu.... Referent značkár- Pán Liška vo svojej zpráve sdeluje že všetky označované cesty prešiel a zhladal všetky v poriadku. Menšie nedostatky opravil a dal do poriadku. Oznamuje že previedol značkovanie v dĺžke 40 km. Okrem toho vyznačkoval cestu Chabenec a Panský diel. V svojej zpráve si však sťažuje na to, že nemohol všetko tak previesť, ako by si to vec vyžadovala, lebo nemohol nikde obdržať riadnej barvy. Referát vzatý s povďakom na vedomie.

Zápisnica z ústredného výborového zasadnutia dňa 27.10.1939.-... Bukvaj sdeľuje, že žiadal od národohospodárskej župy vo Zvolene plány na vybudovanie chodníku po Nízkych Tatrách. Do dnešného dňa nič neobdržal a ani odpoveď nedostal. Dr.Šimčísko ujíma sa veci a sám si to berie na starosť a prejednať túto záležitosť s okresným náčelníkom na okresnom úrade v B.Bystrici.... **Zpráva značkára: Referent p.Liška** vo svojej zpráve udáva – v dňoch 16.-17.6. vyznačená (opravená) hrebeňová cesta Chabenec-Velká Chochuľa v dĺžke 13,5 km. / 26.6. opravená zelená značka na modrú z Ulmanky cez Španiu Dolinu na Panský Diel – pod Jelenskú skalú v dĺžke 10 km / 29.7. opravená a miestami spravená modrá značka zo Starých Hôr cez Sandberg-Špania Dolina-Panský Diel(vrchol) do Sásovej a B.Bystrice 16 km. Na Starých Horách daná tabuľka. / 4.8. Vyznačená (opravená) žltá značka cez Urpín-Vartovka-Mičinská cesta. 4 km. / 22.10. vyznačená (opravená) cesta zpod Králik k Tunelu-hrebeň cez Vyhnátovú k obrázku červená odtiaľ cez Kordíky do Tajova modrá 10 km. / 1.10. – daná bola informačná tabuľka pod Kozími Chrbtami. Spolu dané 5 nových tabuliek a vyznačených ciest v dĺžke 50,5 km. Informačné tabule na Národnom dome a u stanici boli premalované. Túto zprávu výbor vzal s povďakom na vedomie.

1940

Zápisnica z ústredného výborového zasadnutia konaného dňa 3.4.1940.-... **Zpráva značkára – p.Liška** podáva priaznivú zprávu t.j. značky sú všade v poriadku jedine treba vyznačovať Cestu Chabenec- Ďumbier.

Zápisnica z ustavujúcej schôdze výboru K.S.T.L konanej dňa 20.mája 1940.- Zpráva značkára. – p.Liška referuje o prácach, ktoré práve koná v našich horách. Opravené sú všetky značky poškodené, alebo stratené. Turistická cesta na Kozlínec je v úplnom poriadku. Ku koncu svojej zprávy žiada, aby mu bolo odhlasované zakúpiť si potrebný materiál k značkovaniu. Výbor jednohlasne povoľuje zakúpiť potrebný materiál a účet predložiť pokladníkovi. p.Slivka sdeľuje, že v bývalom radvanskom klube K.Č.S.T. ostala na sklade nejaká farba, ktorú bude môcť tiež použiť....Funkcie na správny rok 1940 ustálené boli takto :... **Referent značiek Karol Liška**

Zápisnica z výborovej schôdze KSTL konanej dňa 3.10.1940.-... Značkári : Celkove toho roku bolo vyznačených 81 km

1941

Zápisnica z výborovej schôdze konanej dňa 10.6.1941.- Došli farby od ústredia, fermež kúpil p.Liška. Žiadosť na miestny sbor Slovakotouru, ohľadom podpory na značkovanie-odpoveď nedošla.

Zápisnica o výborovej schôdzi KSTL konanej dňa 17.7.1941 -... O ničení značiek hlásiť treba ústrediu

1942

Zápisnica o schôdze výboru konanej dňa 27.2.1942.-... Čítaný bol obežník ústredia... **Obežník ďalej upozorňuje na súčinnosť s miestnymi Slovakotourmi v súvislosti ochrany značiek a tabuliek.** Ďalej určuje termín pre objednávku farieb od ústredia. Referent značkárov p.Liška bude o obežníku upovedomený.

Zápisnica z III.valného zhromaždenia odboru KSTL v Ban.Bystrici, konaného dňa 11.marca 1942.-... referent značkovania Karol Liška

Zápisnica výborovej schôdze konanej dňa 17.6.1942.-... Pán Liška neprítomný. V zaslanej zpráve sdeľuje, že bol vykonaný jeden značkársky výlet na Ostrý Vrch-Dedkovo-Sokolovo-Kordíky. Bolo vyznačených 13 km, z toho 7 km opravenej žltej značky a 6 km novej zelenej značky.

1943

Zápisnica z IV.valného zhromaždenia odboru KSTL v Ban.Bystrici konaného dňa 11.marca 1943.-... **Zpráva referenta značkárov p.Lišku –** čítal p.Bukvaj (priložená)

Zápisnica zo zasadnutia výboru KSTL v Banskej Bystrici, ktoré bolo dňa 14.októbra 1943.-... Podaný je návrh na všeobecné práce v rámci BB, návrh, podľa ktorého sa má previesť oprava a značkovanie ciest do chát. Činnosť tejto akcie budú povinného výcviku v BV oslobodení.... Pán predseda navrhuje previesť značkovanie z Krásneho kopca na Žarnovickú lúku. Starú tabuľku premalovať, nesprávny smer. Navrhuje dať spraviť 3 nové tabuľky u Stračinu, ktoré majú byť vyvesené na stanicách. Tiež novú klubovú skriňku.

1944

Zápisnica zo zasadania výboru KSTL v Banskej Bystrici ktoré bolo 30.marca 1944 -... Príprava na valné zhromaždenie - zmena funkcionárov :... referent značkovania p.Juraj Mojžiš – ostáva

Zápisnica z VI.riadneho valného zhromaždenia odboru KSTL v Ban.Bystrici konaného dňa 12.4.1944.-... Zpráva značkovania – Bukvaj(priložená)... Členovia výboru... ref.značkovania Juraj Mojžiš, Vlasta Pelikán

1945

Zápisnica napísaná dňa 16.augusta 1945 na Valnom zhromaždení odboru KSTL v Banskej Bystrici.-... Zvolený nový výbor:...ref.značkovania Juraj Mojžiš a Vlasta Pelikán

1946

Zápisnica napísaná dňa 25.6.1946 na VIII.riadnom valnom zhromaždení KSTL, odboru v Banskej Bystrici.-... Značkovanie turistických ciest sa v tejto sezone nemohlo prevádzať, nakoľko nebolo možné dostať primerané množstvo farieb. Niektoré turistické cesty bude treba preznačovať, čo prevedie referent značkárov, až keď bude dostatok farieb.... **Zpráva referenta značkárov (p.Mojžiš):** Pre nedostatok farieb nebolo značkovanie v roku 1945 prevádzané, ačkoľvek je nutné preznačovať a obnoviť staré značkovanie na rôznych cestách nášho krásneho okolia. Značkový program pre rok 1946 je veľmi pestrý- bude ho treba len uskutočniť, čo sa predpokladá, keďže farby už sú u miestnych obchodníkov na sklade.

kandidačná listina členov výboru a funkcionárov odboru KSTL Banská Bystrica pre rok 1946 : **Značkári Juraj Mojžiš, techn. úradník a Hudec**
Zápisnica napísaná dňa 18.11.1946 na schôdze výboru KSTL odboru v Banskej Bystrici.-... Členovia klubu p.Herchl a Scheer cez leto opravili turistické značky vo Veľkej Fatre. ... pán predseda Bukvaj vyzval ďalej pána tajomníka, aby upovedomil **značkára klubu p.Mojžiša**, že má podať hlásenie ústrediu o stave turistických značiek a orientačných tabulí v obvode KČST Banská Bystrica.... Za neprítomného značkára podal zprávu pán predseda Bukvaj...

1947

Zápisnica napísaná dňa 15.apríla 1947 v utorok na IX.riadnom valnom zhromaždení KSTL odboru v Banskej Bystrici.-...**Zprávu značkovacieho referenta prečítal pán predseda Bukvaj**, nakoľko pán Mojžiš sa ospravedlnil. Zpráva znela takto : Po vojnových udalostiach so značkárskou činnosťou sa mohlo započať len v roku 1946 a to zväčša s prehliadkami ciest, značiek a orientačných tabuliek. Bolo zistené, že pre značkárov čaká v budúcich rokoch hodne práce, nakoľko skoro všetky orientačné tabule boli zničené buď úmyselne (z taktických vojenských dôvodov), alebo náhodile. Cestné značky neboli o nič menej šetrené a ako je nám všetkým známe, hodnú účasť na poškodení turistických značiek majú naši dedinskí parobci, ktorí s vytrvalosťou značky vytínajú a orientačné tabuľky ničia. Túto závalu nie je možné tak ľahko odstrániť a len s vytrvalou prácou môžu naše turistické cesty byť udržiavané k spokojnosti všetkých turistov. Nakoľko sme mali ešte kvalitnejšie farby z minulých rokov, použili sme tieto na obnovenie alebo novovyznačenie nasledovných ciest: **celkom bolo vyznačených 60 km ciest, z toho obnovených 53 km, novo vyznačených 7 km.**

Obnovené cesty :

Banská Bystrica – Suchý vrch	7 km žltá
Chata nad Tajovom – Tajov	5 km žltá
Tajov – Banská Bystrica	6 km zelená
Harmanec papiereň – Kordíky	7 km modrá
Kordíky – chata nad Tajovom	3 km zelená
Chata nad Tajovom – Chata nad Králikami	4 km zelená
Tajov – Chata nad Králikami – hrebeň Kremnických hôr	8 km zelená
Chata nad Králikami – Suchý Vrch	6 km modrá
Suchý vrch – Radvaň (cez Flós)	7 km zelená
Novovyznačené cesty : Suchý vrch-Chata nad Tajovom(cez Králiky)	7 km žltá

Spotreba farieb : biela farba 5 kg/ zelená 1.5 kg/ žltá 2.5 kg/ modrá 2 kg // spolu 11 kg farby a 2 l fermež

Po prechode fronty ostaly nám k dispozícii tri turistické chaty a preto bolo najpotrebnejšie obnoviť turistické cesty hlavne v okolí týchto chat. Práce na rok 1947 sú závislé od toho, či nám Ústredie pošle kvalitné farby a žiadané orientačné tabuľky (zatiaľ tie najnutnejšie)

Zápisnica z výborovej schôdze odboru KSTL v Banskej Bystrici, konanej dňa 22.7.1947.-... Značká J.Mojžiš nebol prítomný, o značkovani referoval predseda, ktorý oznámil, že dosiaľ neboli dodané od ústredia farby na značkovanie a preto značkovanie sa nedalo prevádzať. Oznámil, že Ústredie KSTL chystá v spolupráci s Vojenským zemepisným ústavom vydať hneď po mape Vysokých Tatier mapu Nízkych Tatier, kde budú zakreslené značkové cesty. Mapa musí obsahovať najnovšie údaje, preto náš odbor bude musieť pripraviť potrebný materiál o svojej oblasti pre vydanie tejto mapy. Ďalej bude treba pripraviť plán a rozpočet na zimné značkovanie v rájone nášho odboru.

1949

Zápisnica napísaná dňa 9.júna 1949 na XI. Riadnom valnom zhromaždení KSTL odboru v Banskej Bystrici.-... Ani v značkovani turistických chodníkov nemôžeme sa s minuloročnou činnosťou veľmi chváliť. Príčina tu ovšem bola tá, že nám boli neskoro dodané potrebné farby od ústredia

Zápisnica napísaná dňa 9.júna 1949.-... nový výbor:... referent značkovania Ladislav Milan, Ján Kopa

Zápisnica o pracovnej porade značkárov a činovníkov KSTL, ktorá bola v pondelok 19.júla 1948 o 16.hodine v miestnosti Závodného hotelu v Podbrezovej. - K porade, ktorú svolalo predsedníctvo KSTL o značení na južnej strane Nízkych Tatier a v Slovenskom Krušohorí boli listom zo 14.VII.1948 pozvané odbory : Brezno, Podbrezová, Lubietová, Tisovec, Jasenie, Zvolen **a Banská Bystrica.**

Na porade boli prítomní : Za predsedníctvo KSTL gen.taj.Al.Lutonský, za Lyžiarsky sbor Slovenska KSTL náčelník V.Kocum a ďalších 10 účastníkov zastupovalo odbory Podbrezová, Lubietová, Hronec a Zvolen.

Zástupcov nevyšly a neprítomnosť neospravedlnili odbory Brezno, Tisovec, Jasenie a Banská Bystrica.

Zasadnutie viedol zástupca predsedníctva KSTL.

1. Značenie ciest na území Krušohoria a Nízkych Tatier.

V záse bolo dohodnuté, že sa pri značení musí dodržať celoslovenský program značených ciest tak, že diaľkové spoje, ktoré prebehajú stredoslovenskou oblasťou musia ostať. **Ide predovšetkým o Štefánikovu cestu značenú červene od Devína celým Slovenskom až do Košíc.** Cesta Jánošíkova značená zelene od juhu na sever a cesta Bratstva značená modro.

Zástupcovia jednotlivých odborov predostreli návrhy značiek v svojej oblasti. Boli prehliadnuté a opravené. Usnesené, že ústredie znovu prekontroluje takto zakreslené návrhy značiek, schváli ich a rospôšle zainteresovaným odborom.

2. Oblasť značenia pre odbory. V schválenom návrhu značiek ústredie určí odborom aj oblasti značenia s tým, že uvedie, ktoré značky a pokiaľ jednotlivé odbory budú udržiavať.

3. Orientačné tabuľky. Zástupcovia odboru KSTL v Podbrezovej predložili vzor plechových tabuliek, ktoré odporúčajú odborom. Po prehliadnutí usnesené odporučiť odborom, aby si podľa predloženého vzoru pomocou šablón tabuľky samy vyhotovovali. Na kartotéke orientačných tabuliek treba v odboroch pracovať súčasne.

4. Zimné značenie. Náčelník V.Kocum oboznámil prítomných s významom zimného značenia. Usnesené, yb odbory KSTL v Podbrezovej a Lipt.Sv.Mikuláš do tejto zimnej sezóny pripravili značenie žrdami na úsek Trangoška-Srdiečko-Chopok-Jasná-Vrbické pleso. Usnesené požiadať, aby nový nájomca na Štefánikovej chate pripravil pre túto zimnú sezónu značenie žrdami na príchodných cestách k chate.

5. Informácie o chatách a terénoch. Odborom sa ukladá, aby dotazníky prof.M.Karlička o stavbe chat a dotazníky náčelníka Kocuma k pripravovanému zimnému sprievodcovi urýchlene vybavovali.

6. Mapa Nízkych Tatier so značenými cestami. Na vedomie boli vzaté i nformácie gen.tajomníka Al.Lutonského o tom, že nové vydanie mapy Nízkych Tatier má byť na dvoch listoch a vydanie si vyžiada nákladu asi 150.000 Kčs. Pokiaľ ide o redakčný materiál je potrebná spolupráca všetkých činovníkov v odboroch, v Slovakotouroch a najmä úradných činiteľov. Za tejto spolupráce možno predpokladať, že by mapa mohla byť vydaná pre leto r.1950.

7. Chata na Chabenci – stavba. Zástupcovia odboru v Podbrezovej prevzali od predsedníctva KSTL schválené náčrty chaty s tým, že ich činovníci odboru v Jasení prehliadnu a vrátia s pripomienkami tak, aby prípravné práce so stavbou mohli ešte v tomto lete pokračovať. Po vybavení tohto programu bolo zasadnutie o 18.30 hod zakľúčené a účastníci odišli spoločne do Hronca, kde si prehliadli novostavbu cvičného lyžiarskeho mostíka. - **Prerokované v schôdzi predsedníctva KSTL 20.VII.1948. -In: ARCHÍV KST LOKO BB : SÚBOR KSTL BB**

Publikované príspevky o značkovaní a značkároch Odboru KSTL Banská Bystrica

1941

Všeličo z turistickej práce. – In: Krásy Slovenska. – Roč.20, č.8-9-10 (1941-42), s.234-235. – I.schôdza predsedníctva ústredného výboru KSTL 16.5.1942 v L.Mikuláši.... Značkovaniu a orientácii Ústredie venuje zvýšenú pozornosť-i tohto roku prideli odborom značkovacie farby.

Z III. schôdze predsedníctva Ústredného výboru KSTL. – In: Krásy Slovenska. – Roč.20, č.2 (1941-42), s.46-47. – **Informácia o značkovaní** - „kvitujeme že odbor BB vlastným nákladom vykonal zimné značkovanie vo Veľkej Fatre“.

IV.valné zhromaždenie KSTL. – In: Krásy Slovenska. – Roč.21, č.8 (1942-43), s.178-179. – Konalo sa 11.4.1943 v Martine. **Novozvolený ústredný výbor KSTL... generálny značkár a technický radca Oldrich Nuska(prof.gymn.Lipt.Mikuláš)...**

1945

„Výskumné“ výpravy na značených cestách v lete 1945. – In: Host-Turista. – Roč.4, č.3-4(15.10.1945), s.3. –Celý text :

„Po skončení bojových akcií začaly jednotlivé odbory KSTL s prieskumom turisticky značených ciest, aby zistili spôsobené škody a zaistili nápravu do sezóny 1946. Členovia odboru KSTL v Ľubietovej vybrali sa 11.a12.8. na **prieskum „Jánošíkovej cesty“ v úseku Hrb-Vepor-Hájny Grúň-Bruženský grúň-Poľana-Predná Poľana.**

Prieskum vykonal značkár Ladislav Chrochoký a Jaroslav Debnár **s Ottom Víznerom**, členom novoveského odboru a o svojich zážitkoch podali túto zprávu :

Chata na Hrbe patriaca odboru KSTL v Ľubietovej(nm.v.1255 m) je zničená. Zapálili ju Nemci. Zostala len maštal a porušený vodovod. Úsek turistickej hrebeňovej cesty, Hrb až za Hájny Grúň, ktorá vedie s malými výnimkami všade ihličnatými hlbokými horami, má veľa stôp po bojoch, ktoré tu v zime mali bojisko. Dakedy veľmi príjemná a pohodlná cesta, pekný chodník v označenom úseku je zrúpaný, zrezaný vozmi, koňmi, kde tu sú záseky dosiaľ nie odstránené. Podľa cesty i cez cestu mnoho bunkerov, nastavených v zemi i nad zemou, z vetví i guľatiny. Všetkých bunkerov na tomto úseku je asi 100.

Po ceste je natrúsené množstvo nábojov, roztrúsené sú míny, rozbušky do mín, drôt, prilby, kusy látok, krabice, kde-tu súčiastka voza, kuchyňa, všetko stopy po vojenských jednotkách, i stopy po bojoch vojsk nemecko-maďarských, s ruskými a rumunskými.

Na ceste sú niekde jamy po vybuchnutých nášlapových mínach a uvedení turisti niekde zistili (nakoľko ich neodborné vedomosti stačily) ešte nevybuchnuté nášlapové míny (nálož). Blízko Hájneho Grúňa je pekne ohradený cintár 20 rumunských vojakov.

V okolí spálenej chaty na Hrbe sú plytké hroby padlých partizánov, vojakov i civilov počtom 13. Podľa cesty nájdú sa i mrciny zdochnutých koní, odpadky zabitého dobytká.

Takže resumujúc : **Hrebeňová „Jánošíkova cesta“, úsek Hrb-Vepor-Hájny Grúň**, kým nebude dôkladne špeciálnymi vojenskými oddielmi očistená, je pre turistov nebezpečná, neschodná a vzhľadom na mrciny, zbytky dobytká a záseky nepríjemná.

1949

Z cudzineckej kúpeľnej taxy zlepšujú turistické strediská. – In: Smer. – Roč.1, č.29(25.9.1949),s.4. – Odbor KSTL v Banskej Bystrici z výťažku cudzineckej taxy na Donovaloch, zabezpečuje značkovanie turistických chodníkov.

ZNAČKÁRI BYSTRICKÝCH ODBOROV KČST a KSTL V ROKOCH 1920-1949

(údaje z rokov 1920-1922 zatiaľ nemáme k dispozícii)

STÁRKA Ludvík

*Od 1923 člen Odboru KČST Banská Bystrica
1924-1938 KČST BB- jednatel' a referent pre značkovanie
1927-1938 Stredoslovenská župa KČST – župný značkář*

FURGYIK, Eduard (Ing.) (*1903- †1976)

*1923 – člen Karpatského spolku Banská Bystrica
1939- člen výboru Odboru KSTL BB - II.značkář*

HOLÝ, František

*1929 – 1931 KČST BB značkář
1932 – 1934 KČST BB značkovací referent a správca chaty na Kráľovej Studni
1935 – 1938 KČST BB referent značkovania a člen technickej komisie*

LÍŠKA, Karol (*1910 - †1987)

*1939- 1943 KSTL BB Referent značkovania
1954-1986 člen a značkář TJ a OTTJ Lokomotíva Banská Bystrica*

MOJŽIŠ, Juraj (*1916 - †2009)

1943-1947 KSTL BB referent značkovania

ONDRUŠKOVÁ Vlasta, ONDRUŠKA František

1932-L.Stárka uvádza, že značkovali časť Štefánikovej cesty v Nízkych Tatrách

PELIKÁN, Vlastimil

1944-1945 KSTL BB referent značkovania

HUDEČ

1946- KSTL BB Značkáři- Juraj Mojžiš a Hudec

DONOVAL, Rudolf

1948- KSTL BB referent značkovania

KOPA, Ján (*1874 -...)

1949- KSTL BB referenti značkovania Ján Kopa a Ladislav Milan

MILAN, Ladislav

1949- KSTL BB referenti značkovania Ladislav Milan a Ján Kopa

*TELOVÝCHOVNÁ JEDNOTA LOKOMOTÍVA VZNIKLA V ROKU 1954 - OD JEJ POČÍATKOV BOLI MEDZI ČLENMI AJ TURISTI
SAMOSTATNÝ ODBOR TURISTIKY v TJ LOKOMOTÍVA BANSKÁ BYSTRICA VZNIKOL V ROKU 1957
Z prvého desaťročia Odboru sa zachovalo len zopár fotografií. Písomné záznamy máme v archíve až od roku 1967*

**ARCHÍVNE A PUBLIKOVANÉ ÚDAJE O ZNAČKOVANÍ A ZNAČKÁROCH
ODBORU TURISTIKY TJ LOKOMOTÍVA -
KLUBU SLOVENSKÝCH TURISTOV LOKOMOTÍVA**

1960 – Jozef Kollár a Kamil Linhart v Kremnických vrchoch

1959 – Kamil Linhart na Šachtičke

1965-Kamil Linhart v Nízkych Tatrách

1967- Karol Liška

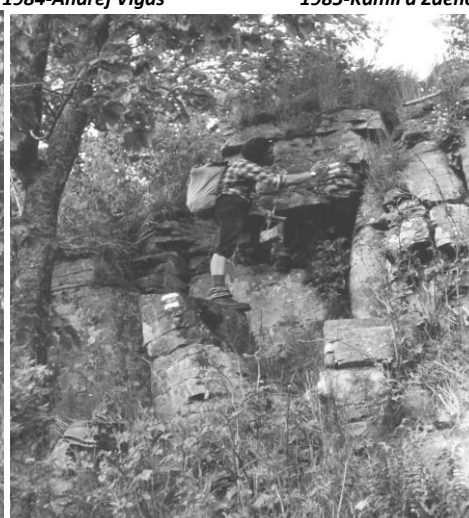
1984-Andrej Vigaš

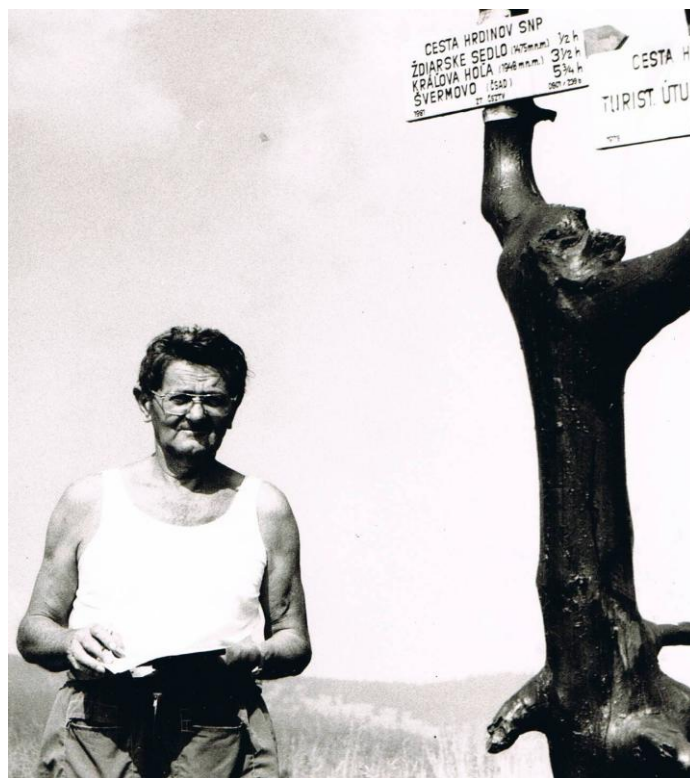
1985-Kamil a Zdeno Šír

1970 - Oľga Kaliská v Slovenskom Rudohorí

1988-Marián Babčan v Slovenskom Rudohorí

Ako Kamil školil značkárov v roku 68

...vždy len drevené koly do prírody - lebo inak je to ako keď klinec do srdca zabijete...

... značkář musí mať značkářsky cit a musí sa spoľahnúť na dobrý turistický nos...

*...každý značkář musí mať so sebou aj khaki, lebo sa mu stane,
že chodník išiel tuto tak a potom ho voda vzala – teda musí značku zrušiť...*

*... sú u nás i také chodníčky – chodník si ide svojou cestou a naraz končí,
nie je viditeľný a aby sme našli pokračovanie musíme obehnúť celú lúku...*

...nie je možné aby sa križovali dve rovnaké farby - aj keď to zväčša nie je možné dodržať...

***... ako ďaleko – tak to je dilema ...
má byť tak, aby bezpečne viedla, treba teda aj značky ukludňujúce...***

...dobrý značkář sa vracia späť tou istou trasou...

Členskú základňu Telovýchovnej jednoty Lokomotíva už od jej vzniku v roku 1954 tvorili aj turisti medzi ktorými boli aj aktívni značkári - Karol Liška, Kamil Linhart, Andrej Vigaš, Ing.Ján Petian a Jozef Kollár

PO VZNIKU SAMOSTATNÉHO ODBORU TURISTIKY TJ LOKOMOTÍVA V ROKU 1957
HLAVNÝM ZNAČKÁROM OTTJ LOKOMOTÍVA BOL KAMIL LINHART
PÔSOBIL AJ VO FUNKCII PREDSEDU OKRESNEJ ZNAČKÁRSKEJ KOMISIE V ROKOCH 1959-1994

ČIASTOČNÝ SÚPIS ÚDAJOV O ZNAČKOVANÍ A ZNAČKÁROCH V LOKOMOTÍVE Z ROKOV 1967 - 2016

1967

Správa o činnosti odboru turistiky pri TJ Lokomotíva Banská Bystrica za rok 1967. - 4 s.- Úspešná činnosť značkárskej komisie ktorú vedie Kamil Linhart - vyznačilo sa 99 km, postavilo 11 putačov, vyvesilo 86 smeroviek v NT, Slov. Rudohorí, V. Fatre, Kremnických vrchoch.

+

Uznesenie z výročnej členskej schôdze Odboru turistiky pri TJ Lokomotíva Banská Bystrica konanej 15.12.1967

Ukladá sa spracovať plány na rok 1968 : Kamil Linhart vedúci značkárskej činnosti,

Návrh na udelenie odznaku TURISTA-ZNAČKÁR II. triedy pre Kamila Linharta

OSTREDNÍMU VÝBORU ČSTV
odbor turistiky
PRAHA

1967

NÁVRH na udelenie odznaku TURISTA-ZNAČKÁR II. triedy

I. Všeobecné údaje:
Jméno navrhovatele: Kamil Linhart Miesto nároku: 29. NOV. 1910
Adresa: Banská Bystrica, Školská ul. 8, 31.
Číslo odboru turistiky TJ: Lokomotíva-Banská Bystrica
Návrh predložil: predseda OKK-Banská Bystrica
Absolvoval podstatnú značkovú činnosť od nástupu, zápis v knihe: zápisnik z 1954, 1955
Druh nároku: OKK, Inštr. značkovanie Podstatná činnosť: KV-ČSTV-Banská Bystrica
Datum a trieda činnosti: 6-12/IV-1957 Miesto nároku: Škalka

II. Činnosť značkára:
Nepretržitá práca vo službách od roku: 1956
Udelení OTZ je overenosť na základní dátumom: 1956

Druh činnosti (všeobecné)	1	2	3	4	5	6	OTZ (všeobecné)
údaj se v:	km	km	hod.	hod.	km	km	
do r. 1948 včlen							
v r. 1949							
v r. 1951							
v r. 1953							
v r. 1954							
v r. 1956	3						5
v r. 1957	37,5	3		8			22
v r. 1958	15	9		20			23
v r. 1959	32			38			39
v r. 1960	33			93			50
v r. 1961	33			120			99
v r. 1962	14	33		63			40
v r. 1963	49	11	32	56			105,6
v r. 1964	28,5	26		63			96,9
v r. 1965	8,5	51,5	49	146			59,6
v r. 1966		43	22	109			22,4
Celkom:	280,5	182,5	107	690			640,1
Prípustnosť km	30,3km	53,3	276				

VÝBEHLIVKY:
1. Výsledky práce značkára km (všeobecné na jednotlivosti)
2. Spôsob značkovania (údaj v knihu organizácie na jednotlivosti, napr.: výskum, orientácia, prístup, prístup značkovania, atď.) a spôsob orientácie (všeobecné údaje v knihu organizácie, napr.: prístup, prístup, prístup značkovania, atď.)
3. Prístup značkovania (údaj v knihu organizácie, napr.: prístup značkovania, atď.)
4. Prístup značkovania (údaj v knihu organizácie, napr.: prístup značkovania, atď.)
5. Prístup značkovania (údaj v knihu organizácie, napr.: prístup značkovania, atď.)
6. Prístup značkovania (údaj v knihu organizácie, napr.: prístup značkovania, atď.)

III. Činnosť inštruktora:
Absolvoval činnosť, kde bola kvalifikácia inštruktora náležať: KV-ČSTV-Banská Bystrica
Druh činnosti: okres, inštr. Podstatná činnosť: KV-ČSTV-Banská Bystrica
Datum a trieda činnosti: 6-12/IV-1957 Miesto činnosti: Škalka
Dostupná kvalifikácia: výborný
Soustavná práca jako inštruktora od roku: 1956

Príloha na udelenie odznaku:
Druh činnosti: okres, inštr. Datum činnosti: 1958 Miesto činnosti: Banská Bystrica Príloha na udelenie odznaku: 25,5
Druh činnosti: okres, inštr. Datum činnosti: 1961 Miesto činnosti: Krásná Studňa Príloha na udelenie odznaku: 25,5
Druh činnosti: okres, inštr. Datum činnosti: 1966 Miesto činnosti: Chata na Hrbce Príloha na udelenie odznaku: 25,5

IV. Mimoškolná značková činnosť:
Podstatná činnosť, druh a trieda činnosti (všeobecné na OTZ a OTZ):
Systém činnosti: okres, inštr. Datum činnosti: 1958 Miesto činnosti: Banská Bystrica Príloha na udelenie odznaku: 25,5
Systém činnosti: okres, inštr. Datum činnosti: 1961 Miesto činnosti: Krásná Studňa Príloha na udelenie odznaku: 25,5
Systém činnosti: okres, inštr. Datum činnosti: 1966 Miesto činnosti: Chata na Hrbce Príloha na udelenie odznaku: 25,5

V. Príloha na udelenie odznaku:
Príloha na udelenie odznaku: 25,5
Príloha na udelenie odznaku: 25,5
Príloha na udelenie odznaku: 25,5

Pozvánka na jarný aktív značkárov 6.3.1968 – predseda Okresnej značkárskej komisie Kamil Linhart.

Zápis z aktívu značkárov OV ČSZTV Banská Bystrica 6.3.1968 – do okresnej značkárskej komisie boli zvolení 2 členovia OT Lokomotíva – Kamil Linhart a Oľga Národová a z OT TJ Švermovo železiarne Podbrezová Ján Kucbel.

Turistika. - In: Správa o činnosti Okresnej organizácie ČSZTV v Banskej Bystrici za obdobie 1967-1968. – Banská Bystrica : ČSZTV-Okresná organizácia v Banskej Bystrici, 1968. – str.25-26.-Menovité zloženie odboru turistiky OV ČSZTV – predseda D.Kaliský, organiz.pracovník Jozef Kollár, učebno-metod.úsek L.Slímáková, úsek zimnej turistiky A.Vigaš, úsek mládeže Vladimír Rakyta, propag.úsek Igor Chromek, úsek výstavby Anton Mazal, úsek letnej tur. Ladislav Faško, úsek OP Marta Diková, úsek VT L.Zlatohlávek, **úsek značkársky Kamil Linhart.**

Veľmi dobrú prácu vykonáva Odbor turistiky pri TJ Lokomotiva BB.

[illegible]

1969

BÁRTA, Vladimír : Tyčové značenie v Nízkych Tatrách nedostatočné. – In: Krásy Slovenska. - Roč.46, č.6 (1969), s.238. - Kritika zimného značenia západnej časti Nízkych Tatier (skonštatovali to účastníci Zimného prechodu Západnou časťou NT).

BÁRTA, Vladimír : Kovové putače nepopulárne. - In: Krásy Slovenska. - Roč.46, č.6(1969), s.238.

Správa Okresného odboru turistiky ČSZTV Banská Bystrica za obdobie 1967-1968, ktorú predniesol predseda OOT ČSZTV Dušan Kaliský - výber častí textu v ktorých sú zmienky o aktivitách OTTJ Lokomotíva – časť o značkovani :

Najlepšiu prácu tak ako po minulé obdobia prevádza značkárska komisia, ktorá má zaregistrovaných 11 školených vedúcich značkárov. Pomocných značkárov bez preukazu, ktorí príležitostne pomáhajú vedúcim značkárom, je 25. Tento pomerne malý kolektív nadšencov pod vedením Kamila Linharta predsedu okresnej značkárskej komisie, udržiava 1082 km značených ciest a chodníkov v okrese tak, že v trojročnom cykle obnovuje každú trasu. V roku 1968 bol plán plnený nasledovne – Plán obnovy značkovania splnený na 108,5%, čo znamená 327 km. Za účelom vypracovanie textácie západnej časti Nízkych Tatier bola urobená rekognoskácia 307 km trás a vypracovaná nová textácia orientačných smeroviek. Kontrola vykonaných značkárskeho prác bola urobená na dĺžke 78 km. Z prostriedkov cestovného ruchu bola prevedená údržba hrebeňového chodníka prerezaním vrcholového lesa a kosodreviny v úseku Vrbovica-lúky, Oravcová, Priehyba, Veľká Vápenica v dĺžke 11 km. Veríme, že komisia bude aj naďalej úspešne pracovať a že nájde dost obetavcov, ktorí rozšíria ich rady.

Zápisnica výboru OTTJ Lokomotíva 8.1.1969 - Funkcie vo výbore OTTJ – predseda Ing.Ján Petian, tajomník Oľga Národová, záujmová turistika-Ing.Zdeněk Šír,Jozef Koubek, vodná turistika-Ing.Vlado Bárta, OB-Ing.Jozef Strečok, značkárska komisia Kamil Linhart, turist.klasifikácia a práca s mládežou Ladislav Zlatohlávek, hospodár Jozef Kollár.

Vyhodnotenie LP západnou časťou Nízkych Tatier 1969 -.... Účastníci prechodu skonštatovali nedostatočné tyčovanie na Západnom hrebeni. Výbor OTTJ Lokomotíva navrhuje spraviť revíziu tyčovania Západného hrebeňa Nízkych Tatier a doplniť ho.

Zápisnica výboru OTTJ Lokomotíva 25.6.1969 ...Výbor OTTJ prisľúbil pomoc Okresnej značkárskej komisii pri vyvesovaní turistickej orientácie na hrebeni a v dolinách Západného hrebeňa Nízkych Tatier.

Správa o činnosti OTTJ Lokomotíva za rok 1969 – časť Značkovanie- OTTJ sa stará o turistické chodníky v celkovej dĺžke 557 km, z toho červená 121 km, modrá 165 km, zelená 154 km, žltá 117 km. **Značkársku komisiu OT tvoria všetci aktívni značkári, ktorí prešli príslušným odborným školením a majú kvalifikáciu vedúcich značkárov – sú to : Jozef Kollár, Jozef Koubek, Kamil Linhart, Eugen Linhart, Anton Mazal, Oľga Národová, Ing.Ján Petian, Andrej Vigaš.** V roku 1969 vyznačovali spolu 231 km, osadili 19 kovových a 24 drevených kolov, panelové mapy, úprava chodníka (Modrý traverz-presekanie kosodreviny od Chaty HSNP až po Križské sedlo cca 10 km), odpracovali okrem vlastného značkovania 608 brigádnických hodín., robili revízie značených trás.

Oznak Turista značkár majú : Kamil Linhart TZ II-1967, Ežo Linhart TZ IV.-1967, Andrej Vigaš TZ IV.-1967.

Zpráva značkárskej komisie Odboru turistiky TJ Lokomotíva za rok 1969.

Zpráva značkárskej komisie TURISTICKÉHO ODBORU TJ Lokomotíva
Banská Bystrica za rok 1969.

~~Zpráva značkárskej komisie Odboru turistiky TJ Lokomotíva Banská Bystrica za rok 1969.~~

1/ Oblast záujmu značkárov Odboru turistiky zhoduje sa so záväzkami jednotlivých značkárov, ktorí starajú sa o obnovu turistických značkových chodníkov a ciest v celkovej dĺžke 557 km z toho červ. zn = 121 km, modr = 165 km, zel = 154 km, žltá = 117 km

2/ Značkárska komisia TJ. Tvoria ju všetci aktívni značkári, ktorí prešli prísl. školením a majú oprávnenie ako vedúci značkári samostatne značkovať so svojou skupinou. Sú to:

Kollár Jozef, B.Bystrica, Krasňová 44,	
Koubek Jozef, B.Bystrica, Šakosova 27,	
Linhart Kamil, " Dolná 31.	
Linhart Eugen, " Ul.Febr.výš. 7.	
Mazal Anton, " Pončorda, Okružná 6,	
Národová Oľga, " Krasňová, Krasňovská 7,	
Ing. Petian Ján, " Pončorda, Krasňovská 7,	
Vigaš Andrej, " Ul.29.aug. č.17.	

Samostatne komisia pri OT nepracuje, lebo v podstate tvorí väčšiu časť Okresnej značkárskej komisie v rámci ktorej schôdzuje.

3/ Okrem vedúcich značkárov účastia sa značkárske práce pomocní značkári, alebo pomocníci vedúceho značkára, ktorými sú prakticky takmer všetci činní členovia Odboru turistiky.

3/ Činnosť značkárov:

Z celkovej obnovy značkových chodníkov a ciest za rok 1969 celokresne 269. km urobili členovia Odboru turistiky TJ Lokomotíva 231 km. Okrem obnovenia značkových ciest pracovali väčšinou v spoločných brigádach na nasledovných prácach:

Vylepšenie orientácie osadzovaním značkárskeho kolov / celkom osadených 19 ks kovových, 24 ks dočasných drevených. Osadenie panelových máp, nátery kovových putačov, úprava chodníkov ako Modrého traverzu prerezaním kosodreviny od Chaty HSNP až po Križské sedlo v úseku cca 10 km, a pod. Celkovo odpracovali okrem vlastného obnovenia značkovania 608 brigádnických hodín a odovzdali tak okrem značkovania hodnotu diela Ks 18.000.-.

Revízie značkovania boli urobené na trasách:

0801 Švermovo-Ždiarske sedlo	16 km,	Kollár-Linhart
0806 a Tlŕtý javor-Klenovecký Vepor	28 km,	Kollár-Linhart
2627 Zbojská	10 km,	Linhart
2621 Pohorelá-Ždiarske sedlo	8 km	Ko llár-Linhart

4/ Oznak turista značkár majú prepočítané:

Linhart Kamil II trieda v r. 1967,	
Linhart Eugen IV. " r. 1967,	
Ing. Petian Ján III " r. 1967,	
Vigaš Andrej IV " r. 1967.	

5/ Plán značkovania na rok 1970. Samostatne značkári pri Odbore turistiky TJ nerobia. Ich osobný plán je súčasťou plánu Okresnej značkárskej komisie.

V Banskej Bystrici, dňa 2.februára 1970¹

Vypracoval: K.Linhart.

1970

Rozpis plánovanej obnovy značenia turistických chodníkov na rok 1970 pre jednotlivých značkárov v okrese Banská Bystrica

OZK-B.Bystrica. -1- Rozpis plánovanej obnovy značenie turistických chodníkov za rok 1970. Kollár Jozef, inštrktor značenia I. triedy, B.Bystrica-Kráľová 0806/18 km Tri vody-Tlatý Javor priekaz /Hosťovský-nepreviedol v r. 1969/ -0806/e/28km Tlatý Javor-Zbojník /obn. 1969 Strmen neuzn./ detto 46 Vigaš Andrej, značkář, B.Bystrica, ul. 28. augusta č.17 0806/a/ 15 km Jasenovo sedlo- Tri vody /Steinert/ - 5421 10 km R.Maľahor-Stuďňa /Strmen 1966-sklz 69/ - 8424 10 " Čierny Balog-Čerubovane /Strmen 1967/ 8426/b/ 17 " Chvatinech-Chana Hrbe /udajne Strmen 1969/ 58 Linhart Eugen, značkář, B.Bystrica ul.Febr. víť. 7- -0801/a 2 km oblasť Prahn.sedlo /Ing.Droščák VSLD Koelen, Štúrova 4 písal, že dňa 20.10.1969 úplne nové značky zničil, rozstrel, nezn. pachateľ, zničil aj orientáciu na sedle -2610 8,5km Č.Skal-Kráľ.hola /Strmen 1967/ -5439 8 km Švermovo-Kráľ.hola /Strmen 1967/ 18-5	Národová Olga, značkář, B.Bystrica, Maysanova 21. 0801/a/ 16 km Priehybka pod V.Vápenicou Ždiarske sedlo /Strmen v r.1969 nezodpovedne/ 2612 17,5 km Hynčevské sedlo - priekaz /Strmen 1967/ 5425 6 km Jarabá-Boogské sedlo /posledne značk.L.Mikuláš/ 30 Linhart Kamil, značkář, B.Bystrica, Malinoveckého 0801/e/ 13km Ždiarske sedlo-Kráľ.hola /Strmen 1969 nezodpovedne 5434 6km Komárky-Tajovská-Kráľická chata-priekaz /Strmen 1967/ -5km Chakovanie /Vigaš 87-68 2625 10km Chata na Hrbe-Predajná, priekaz prevz. /Strmen-Petrík 1966/ 5441 12km Lopej-Chana Hrbe /Petrík-Strmen 1966 8428 14km Dial-Mýto-Ch HSNP /Steinert 1965/ 36 Kucbel Ján, inštr.značenia II. tr., Podbrezová, MD 2627 10 km Závažka-Gravcová /Strmen 1969 nezodpovedne 2614/II 18 km Hronec-Hájny grún-Tri vody-Jasenovo sedlo /Strmen 1967/ 5438 8 km Podbrezová-Košiare-Hronec /Kucbel 1966/ 36	Ing. Petian Ján, značkář, B.B. Mládežníck 5429 15 km Šp.Dolins-Donovaly /Linhart 1966/ Koubek Ján, značkář, B.B. Stavoindust byt Bakošov 5423 15 km Dobroč-Sihla /Strmen 1966/ 8421 7 km Hlpa Priehyba/Strmen 1967/ 8433 9 km Donovaly-Kalištie-Bláže /Linhart 1967/ 34
---	---	--

Správa o činnosti Odboru turistiky TJ Lokomotiva v Banskej Bystrici za rok 1970.- časť Značkovanie – 10 značkárov Okresnej značkárskej komisie, z ktorých 9-ti sú členmi nášho OTTJ, vyznačkovalo, zrevidovalo a vyvesilo novú turistickú orientáciu na 610 km turistických ciest v NT a Slovenskom Rudohorí. Okrem toho odpracovali 919 brigádnických hodín na úprave turistických chodníkov a vyhotovovaní putačov.

SZOMOLÁNYI, J. : Kamil Linhart. – In: Krásy Slovenska. - Roč.47, č.11 (1970), s.528. – Predseda slovenskej značkárskej komisie blahoželá okresnému značkárovi Kamilovi Linhartovi k 60.nar.

1971

Hlásenie -Správa o výročnej členskej schôdzi OTTJ Lokomotiva 21.1.1971. – Zmeny vo výbore OTTJ – doplnený bol o 4 nových členov. Zloženie – predseda Ing.Ján Petian, tajomník + propagácia Oľga Národová, LT- Ing.Zdeněk Šír, Andrej Vigaš a Stano Melek, Pešia turistika – Jozef Koubek, Zlatoň Wilhelmer, VHT-JUDr.Jozef Böhmer, Vodácka turistika-Ing.Vlado Bárta, OB-Ing.Jozef Strečok, **Značkovanie –Kamil Linhart**, Klasifikácia-Laco Zlatohlávek, Práca s mládežou-Ludovít Matteraj, Správa skladu-Oľga Uhrinová.

OV SZT Banská Bystrica. -In: Slovenský turista: Spravodaj Slovenského zväzu turistov. – Roč.2, č.3(1971), s.53-54. – **Rokovanie 10.2.1971 do vyšších turistických orgánov navrhuje nasledovných členov** – sekcia LT Ing.Jozef Strečok, Jozef Žiljak. Sekcia vodnej turistiky Ing.Vlado Bárta Za predsedu polit.vých.komisie L. Zlatohlávek. **Úsek značenia Oľga Národová.** Sekcia mototuristiky Ing.Zd.Šír. Sekcia PaVHT Dušan Kaliský.

Čo sa robí v hnutí ? – In: Slovenský turista. – č.5(1971), s.31-32. - Informácie o podujatiach OZT Žiar nad Hronom, Prešov, Martin, Košice, Banská Bystrica – o značkárskej komisii v BB)- **Značkárska komisia OV SZT Banská Bystrica vypracovala návrh na úpravu a vyčistenie prameňov a studníčiek na hlavnom hrebeni Nízkych Tatier.**

Značkárska komisia OV SZT Banská Bystrica vypracovala návrh na úpravu a vyčistenie prameňov a studníčiek na hlavnom hrebeni Nízkych Tatier. Osobitným prípisom, ktorý bol adresovaný jednotlivým OTTJ a miestnym národným výborom v okrese bolo požiadané o pomoc u o spoluprácu, pričom boli uvedené pokyny ako postupovať pri úprave prameňa, alebo studníčky.

Prehľad najdôležitejších prameňov, ktorým treba venovať prvoradú pozornosť z hľadiska ich polohy pri turistických trasách:

- prameň pod Hrubým vrchom na trase Buly - Špania dolina
- prameň v južnom svahu Mladeckého sedla
- prameň na trase Mladecké sedlo - Prašivá
- prameň v severnom svahu Skalky /kóta 1553/

- prameň pod Zámestskou hoľou
- prameň pri bývalej Chaboneckej chate
- prameň na Hodrom travozze pod Križským sedlom
- prameň na lúkach Belice nad Bacúšskou dolinou
- prameň na lúkach pod Vrbovicou
- prameň pod Kolesárovou
- prameň v sedle Priehybka
- prameň v Ždiarskom sedle
- prameň na Kráľovej holi /Zubrovka/.

Odbory turistiky, ktoré by sa mohli aktívne zúčastniť na tejto záslužnej práci, nech sa hlásia u predsedu Okresnej značkárskej komisie OV SZT B.Bystrica s.Kamila L i n h a r t a /pracovisko: ŠDČS Banská Bystrica, námestie SNP/.

Pozn.- takmer po polstoročí sme tak reagovali na výzvu Antona Straku z roku 1924 :

STRAKA, Anton : Kult prameňov v turistike. – In: Krásy Slovenska.-Roč.4, č.3(1924), s.41-42. – Význam prameňov pri turistike a pri výbere trás pre značené turistické trasy : „...musíme sa postarať o to, aby sme turistické cesty viedli miestami, kde je dost pitnej vody. Je to vec tak samozrejmá, že často sa na ňu zapomína, namiesto toho, aby sa s ňou systematicky počítalo... Riadna pečivosť o prameň je najlepším vysvedčením pre dotýčny turistický kraj...

SZOMOLÁNYI, J. : Noví držitelia odznaku Turista-Značkár. – In: Krásy Slovenska. - Roč.48, č.6 (1971), s.284-285. - Z Loko BB Andrej Vigaš, Jozef Kollár, Jozef Koubek, Anton Mazal, Oľga Národová.

Značkársky úsek OTTJ Lokomotíva za rok 1971

Značkársky úsek turistického odboru TJ Lokomotíva B.Bystrica, za rok 1971.

Turistický odbor TJ značkársky úsek má celkom 8 značkárov z ktorých pravidelne pracovalo 6.

Celkovo vyznačkovali značkári odboru 259 km značkovaných turistických chodníkov, vyvesili 8 ks orientačných smeroviek, 6 pútačov a značkárske kolov, vymenili 8 7 orientačných máp, uvoľnili v rámci údržby chodníkov turistický chodník z Hlaďeľského sedla na Frašivú prerezanie kosoševiny, odpracovali 265,9 brigádnicích hodín.

Celkovo odpracovali 79 pracovných dní a po prepočítaní vyššie vyčíslenej práce na značkovaní, orientácii a čistení chodníkov koeficientom pre súťaž o odznak značkára turistu urobili 386 km prepóčitánych.

Odznak značkár turistu rôznych stupňov vlastní nasledovní značkári: Koubek, Linhart, Národová, Ing. Petian a Vigaš.

Poradie podľa prepóčtu na súťaž značkár turistu za rok 1971 je nasledovné:

	Odprac. dní	km prepóčitánych
1/ Koubek Jozef	22	108,73
2/ Vigaš Andrej	18	97,23
3/ Linhart Kamil	12	54,30
4/ Národová Oľga	12	46,35
5/ Kollár Jozef	8	37,4
6/ Linhart Eugen	5	33,4

Výdatne pomohli značkárom aj ostatní členovia turistického odboru.

1972

Hlásenie – Správa o výročnej členskej schôdzi Odboru turistiky TJ Lokomotíva 14.1.1972- Nové zloženie výboru a funkcií v ňom :

predseda Ing.Ján Petian, tajomník O.Národová-Kaliská, hospodár J.Žiljak, značkovanie K.Linhart, OB Ing.Strečok, Vodáctvo Ing.J.Bárta, Klasifikácia L.Zlatohlávek, LT Ing.Šír, Pešia t. Stano Melek, VHT JUDr.J.Bohmer, správa skladu O.Uhrinová, členovia výboru – L.Mattertaj, J.Koubek.

Činnosť Odboru turistiky TJ Lokomotíva za rok 1971 a k 10. 5. 1972 –časť Značkovanie–vyznačili spolu 386 km. Koubek (22 dní – 109 km), Vigaš(18 dní – 97 km), K.Linhart (12 dní 52 km), O.Národová-Kaliská (12 dní – 46 km), E.Linhart (5 dní – 33 km).

Odznak Turista značkár – Kamil Linhart, Ing.J.Petian, Oľga Národová-Kaliská, Jozef Koubek, Andrej Vigaš.

Činnosť Odboru turistiky TJ Lokomotíva v Banskej Bystrici za rok 1971 a k 10.5.1972

značkovanie

Na práci Značkárskeho úseku OTTJ sa podieľali 8 členov OTTJ Lokomotíva, ktorí sú kvalifikovanými vedúcimi značkármi. V roku 1971 z nich však aktívne pracovalo len šiesti, ktorí spolu odpracovali 79 dní a pri prepóčítaní vyznačovali 386 km turistických ciest.

Odznak Turista-Značkár majú 5 členovia - K.Linhart, Ing.J.Petian, O.Národová, J.Koubek a A.Vigaš.

Poradie podľa prepóčtu na súťaž o odznak Turista-Značkár vyššieho stupňa je nasledovné:

1.J.Koubek	odpracoval 22 dní	vyznačoval 108,73 km
2.A.Vigaš	18 dní	97,23 km
3.K.Linhart	12 dní	54,30 km
4.O.Národová	12 dní	46,35 km
5.E.Linhart	5 dní	33,4 km

Pri značkovaní ako aj pri brigádnicích prácach ochotne vypomáhali aj iní členovia OTTJ.

Zoznam značkárov okresu Banská Bystrica k 31.12.1972. -

Zoznam značkárov okresu Banská Bystrica podľa stavu k 31.12.1972.

Značkári, ktorí aktívne pracovali v r. 1972:

Čís. preukazu:	Čís. M. e. n. o. - bydlisko:	Príjmenie a meno:	Kvalifikácia:	Nositeľ odznaku:
225	Okresná internátna 57,	Kamil Linhart, B.By.	III.	OTTZ-zelený
226	Okresná internátna 57,	Jozef Koubek, B.By.	III.	OTTZ-zelený
030	Okresná internátna 57,	Andrej Vigaš, B.By.	III.	OTTZ-zelený
145	Okresná internátna 19,	Eugen Linhart, B.By.	III.	OTTZ-zelený
146	Okresná internátna 19,	Kamil Linhart, B.By.	III.	OTTZ-zelený
031	Okresná internátna 19,	Ing. Ján Petian, B.By.	III.	OTTZ-červený
248	Okresná internátna 19,	Ludvík Masiar, B.By.	III.	O
148	Okresná internátna 19,	Andrej Vigaš, B.By.	III.	OTTZ-modrý
165	Okresná internátna 24,	Jozef Kollár, B.By.	I.	O
147	Okresná internátna 6,	Anton Mazal, B.By.	III.	O
244	Okresná internátna 7,	Ing. Ján Petian, B.By.	III.	OTTZ-zelený
146	Okresná internátna 12,	Ján Václavský, B.By.	II.	OTTZ-žltý

Pomocní značkári: / príp. vážni záujemci o značenie /

01 Babiak, Štefan, Podbrezová, Dr. Bohmer Jozef, B.By., Grešák Miroslav, Podbrezová, Knišák Dušan, B.Bystrica, Koubek, Karol, Tibor, Peter, B.By. Kuchelová Ľudmila, Podbrezová, Kollárík Miloš, Osmia Poh. Mašan, Kaliský Anton, B.By.-Smrečina, Linhart Igor, B.By., Rusko Ondrej, B.By.-Smrečina, Stuchlý Matej, B.Bystrica.

Adresár predsedov Okresných značkárskeho komisii SZT. -In: Slovenský turista : Spravodaj SZT. – Roč.3, č.8(1972), s.51-52.

LINHART, Kamil : Značkári vyprali štetce. – In: Krásy Slovenska.- Roč.49, č.4 (1972), s.189. – Porada predsedov značkárskeho komisii v novembri 1971 na Krpáčove.

1973

Hodnotenie plnenia plánu Okresnej značkárskej komisie OV STO Banská Bystrica za rok 1972 – predkladá Kamil Linhart 15.1.1973 –
(Zo 4 členov Okresnej značkárskej komisie sú traja členmi OT TJ Lokomotiva – predseda Kamil Linhart, Oľga Kaliská a Andrej Vigaš.)

Správa o činnosti Odboru turistiky TJ Lokomotiva BB za rok 1972-časť Značkovanie – treba zdôrazniť, že stav značkovania v okrese Banská Bystrica je závislý na značkároch OT TJ Loko. V roku 1972 odpracovali 120 pracovných dní, obnovili 256 km značenia turist.chodníkov, 45 km novej textácie a orientácie, 29 km revidovaných turistických chodníkov, 8 osadených značkárskeho kolov. V hale údolnej i vrcholovej stanice sedačky na Krížnu inštalovali lavínové mapy. Najviac v roku 1972 odpracovali – Jožo Koubek 145 km, Oľga a Dušan Kaliský 123 km. **Značkárske úseky pri ÚV STO Bratislava udelil – Oznak Turista-Značkář III.-Oľge Kaliskej a Jozefovi Koubekovi, II.-Andrejovi Vigašovi.** Z minulých rokov sú držiteľmi : I. –Kamil Linhart., III.-Ing.Petian a Eugen Linhart.

Zápisnice zo zasadania výboru OT TJ Lokomotiva 8. 2. 1973 – na schôdzi boli prítomní hostia : Doc.Ing.Vlastislav Bauch predseda ÚV SZT Bratislava a J.Szomolányi predseda Ústrednej značkárskej komisie Slovenského zväzu turistiky - SZT

1974

Správa z výročnej členskej schôdze OT TJ Lokomotiva BB 21.1.1974 časť Značkovanie v r.1973 -pracovalo 6 aktívnych značkárov, vyznačili spolu 186 km, vypracovali dokumentáciu pre turistickú orientáciu na 135 km, vyhotovili a osadili 35 putačov a 15 značkárskeho kolov.

Rebríček aktivity cvičiteľov, značkárov a členov OT TJ Lokomotiva – Značkári-Oľga a Dušan Kaliský 64 km značkovanie+44 km vyvesovanie smeroviek+ postavených 6 putačov., Kamil Linhart 22 km znač.+ 52 km rekognoskácia+ 47 km textácia, L.Mäsiar 25 km značk. Ostatní značkári J.Koubek, A.Vigaš, E.Linhart a Ing.Petian neznačkovali, podieľali sa na niektorých brigádnych prácach.

Značkárska komisia OVSZT Banská Bystrica-Hodnotenie značkárskeho výkonu za rok 1973 značkármi OT TJ Lokomotiva Banská Bystrica. – Podpísaný predseda OZK Kamil Linhart 18.1.1974

Hodnotenie značkárskeho výkonu za rok 1973 značkármi
OT - TJ Lokomotiva v B.Bystrici.

Značkármi odboru v počte 6. a pomocní značkári 3.v roku 1973 urobili nasledovné značkárske práce:

1/ Obnova značkárskeho výkonu	186 km
/celokresne bolo vyznačk 243 km	135 km
2/ Vypracovanie dokumentácie na orientáciu	135 km
/celokresne bolo 135 km	
3/ Osadenie a vyhotovenie putačov	35 kusov
4/ " značkárskeho kolov	15 "

Celokresne zabezpečujú značkári OT TJ Lokomotiva 85% plnenie okresného značkárskeho plánu. Len 15% plánu 2882z-pešili OT ostatných TJ v okrese.

Najväčší podiel na značkárskeho výkonu majú : Kaliská Oľga, Kaliský Dušan, Koubek Jozef, a pomocní značkári Andrej Vigaš a E. Linhart.

B.Bystrica 18.jan. 1974.

preds.OZK.

Návrh na predĺženie ZT Lomnistou dolinou na hrebeň Nízkeho Tatier :

Štátna lesohospodárstvo
Banská Bystrica
V Banské Bystrici 7.V.74

Vážení súrodenci !

Lomnístá dolina, nielen po stránke prírodnej krásy je zaujímavou, ale má aj svoju spoločenskú-politickú hodnotu, ktorá sa vytvorila podľa Slovenského národného povstania. Amalova chata a pamiatka Jána Švermu v tejto doline, má najlepší prístup k histórii SNP a čím ďalej tým viac stávajú sa tieto objekty a vďaka nim i samotná dolina, jednou z najnavštevovanejších pamiatok partizánskych oblastí.

Na pamiatku hrdinu SNP Jána Švermu i ostatných bojovníkov SNP, pokiaľ sa viacerých významných turistických podujatí situovaných do tejto oblasti, a ktorých napr. "Prechod po stopách Jána Švermu" poriadajú Švermovými železničármi Podbrezová má 200 až 300 účastníkov najmä z radov mladých v jubilejnom roku 2005 SNP v r. 1974, zvýši sa počet návštevníkov tejto doliny niekoľkonásobne. Najväčším podujatím v tejto oblasti bude X.celostátny maratón mladých turistov na Zlatých, sa ústní 4 - 5 tisíc mladých turistov, ktorých výlety budú zabezpečené pod heslom "Po stopách SNP" a budú viesť aj do Lomnistej doliny.

Organizátori týchto podujatí i samotní účastníci si stávajú na zlé prepešenie doliny a hlavný hrebeň Nízkeho Tatier. Keďže chodník v Lomnistej doline končí porýbe pamiatky Jána Švermu a neprotahuje ďalej na hlav.hrebeň, návštevníci často vystupujú resp.vystupujú/strážni svahmi údveru doliny buď svahmi Chabenej, alebo Kotlík. Mäsiar je že to nezhoduje s hľadiskom bezpečnosti na horách, ale aj z hľadiska neporušenia prírody.

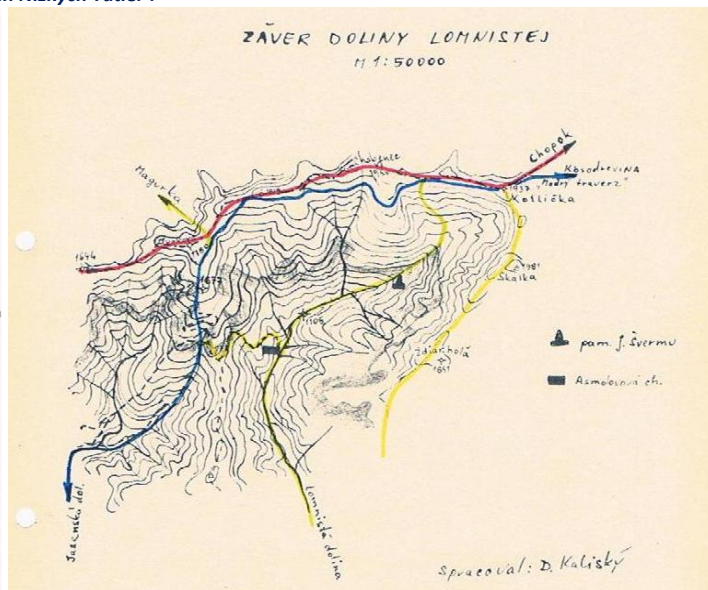
Okresná značkárska komisia pri OV STO v Banskej Bystrici, najde na zreteľ, že sa nevyhne postupne vyvíjajú nárokovosti, riešila znova. aj nutnosť usmerniť návštevníkov na bezpečné značkové chodníky a doplniť vybudovať pokračovanie chodníka od pamiatky Jána Švermu na hlavný hrebeň Nízkeho Tatier. Ako najvhodnejšie sa nám javí vybudovanie chodníka do východného sedla Chabenej /vid náčrt/.

Okresná značkárska komisia Vás prosí o spoluprácu pri vytváraní trasy narušovacieho chodníka. Mäsiar, že svojou odbornou radou a pomocou prispôjete k nášmu úsiliu o zvýšenie bezpečnosti návštevníkov na horách .

Horám zdari !

Návrh vypracoval:
Dušan Kaliský

Kamil Linhart,
predseda OZK

Zápisnica zo zasadania výboru OTTJ Lokomotíva 5.6.1974 – výbor poveril O.Kaliskú zastupovaním Odboru turistiky na úseku značkárov OTTJ Lokomotíva a zabezpečovaním príp.brigádnických prác na ktorých by sa OTTJ mohol podieľať.
Značkári OTTJ Loko splnili 85% celookresného plánu značenia ! Najväčší podiel na značení mali Jozef Koubek, Oľga Kaliská, Dušan Kaliský.

Dohoda Okresnej Komisie značenia s Odborom turistiky TJ Lokomotíva :

SLOVENSKÁ TELOVÝCHOVNÁ ORGANIZÁCIA
okresný výbor
BANSKÁ BYSTRICA, ulica Janka Kráľa č. 6, telefón 333-09, 302-11

Název zmluvy: značkovanie/Linhart Dňa: _____
Vet: d o h o d a

D o h o d a o držbe značkových turistických chodníkov.

Uzavretá medzi
Výborom svazu turistiky komisiou značkovania OV-ČSZTV
zast. Kamilom Linhartom
a vykonávateľom
Odborom turistiky TJ LOKOMOTÍVA Banská Bystrica
zast. predsedom : Dušanom Kaliským
a zodp. značkárom:

1/ Vykonávateľ preberá do stálej držby a opatery tieto značkové turistické chodníky:
Čís. 0815 Špania Dolina – Bunker Mor ho ! – Staré Hory,
Partizánsky chodník, v dĺžke 9 km.
Súčasny stav vzájomne odsúhlasený popísaný na prílohe.

2/ Vykonávateľ sa zaväzuje udržiavať menovaný chodník podľa celoštátne platných zásad pre značkovanie a to najmä:
-Obnovovať značkovanie v trojročných cykloch.
-Zabezpečiť orientáciu a jej udržbu.
-Každoročne do 30.mája prejsť udržiavaný chodník v rámci výletu a opraviť vzniklé nedostatky v značovaní a orientácii.
-Každoročne do 30.septembra dať návrh OZK na materiálne a finančné potreby súvisiace s údržbou značkovania.

3/ OZK poskytne vykonávateľovi metodickú a kontrolnú pomoc, zabezpečí v rámci hosp. smerníc ČSZTV potrebné farby riadičiek, príp. iný potrebný materiál orientačné smerovky a pod., uhradí značkárom a ich pomocníkom cestovné, stravné a ostatné príp. ostatné vecné výdaje do výšky predom odsúhlaseného rozpočtu na šesťmesačné cestovné príkazy.

4/ Dohodu môže vypovedať len ku koncu roka do 31.12. hociktorá z oboch zúčastnených strán, pri nevypovedaní platí automaticky ďalej.

D. a. h.

Príloha: Popis súčasného stavu.

Správa o činnosti OTTJ Lokomotíva BB za rok 1974 - Správa z členskej schôdze OTTJ 17.12.1974 -Značkovanie – vyznačilo sa 230 km, z toho 22 úplne nových chodníkov – boli to trasy k pamätným miestam SNP

Spravodaj OTTJ Lokomotíva Banská Bystrica. –december 1974. – Stručná štatistika z činnosti jednotlivých úsekov OT v roku 1974:

Značkovanie	Z N A Č K Á R I	Kvalifikácia: Stupeň odznaku:
V roku 1974 značkári OT Loko vyznačili 230 km, kňakovanie na 25 km, vyvesovanie orientácie 123 km, rekognoskcia 52 km, textácia 47km, vyhotovili 13 ks putačov, obnovili náter na 22 kovových putačoch a urobili výmenu 4 panelových turistických máp.	M e n o Kaliská Oľga Kaliský Dušan Koubek Jozef Linhart Kamil Linhart Eugen Masiar Ľudovít Ing.Ján Petian Vigaš Andrej	Inštr.II.tr. III. Inštr.II.tr. III. Značk.III.tr. I. " " II. " " IV. " " III. " " II.

1976

Správa z výročnej členskej schôdze OTTJ Lokomotíva BB dňa 2.2.1976 –nový výbor : predseda Dušan Kaliský, podpredseda Ľudovít Matteredaj, tajomník + značkovanie Oľga Kaliská, hospodár Ing.Ján Petian, skladník Ján Číž, pešia turistika Ing.Jozef Strečok, VHT+VHL Stano Melek, vodná turistika Ing.Jozef Laco, OB Jozef Žiljak, TOM Ing.Jozef Pročka, Lekár MUDr.Pavol Legiň, klasifikácia Peter Vizner, člen výboru Anna Divišová. Správa o činnosti OTTJ Loko za rok 1975 -Značkovanie – 9 značkárov OTTJ Lokomotíva vyznačilo v roku 1975 229 km turistických chodníkov.

Zápisnica zo zasadania výboru OTTJ Lokomotíva 4.3.1976 – záväzok na rok 1976 :

8. Značkárska skupina OT vyznačuje v roku 1976 100 km turistických chodníkov.
9. Usporiada sa propagačná značkárska nedeľa pre TOM-y.
10. Podľa potrieb OZK urobíme brigádu na údržbe jedného turistického značkového chodníka v našom okrese.

SZOMOLÁNYI, Juraj : K životnému jubileu. – In: Krásy Slovenska.- Roč.53, č.2(1976), s.96. – Značkář Kamil Linhart 65.narodeniny.

1977

Spravodaj Odboru turistiky TJ Lokomotiva Banská Bystrica : Pre internú potrebu členov OTTJ Lokomotiva. – Banská Bystrica : OTTJ Lokomotiva, január 1977. – 8 s. – **Rebriček aktivity značkárov**

ZNAČKOVANIE	
9 značkárov nášho OT vyznačilo spolu 192 km turistických značkových chodníkov, opracovalo na úprave terénu 416 hod. a pri iných prácach 111 hod., čo predstavuje celkovo 368,8 km značenia, prepočítané na značkárske práce.	
Rebriček aktivity značkárov	
1. Kamil Linhart	77,5 km prepočít.
2. Oľga Kaliská	61,9 km
3. Dušan Kaliský	61,9 km
4. Jozef Koubek	47 km
5. Eugen Linhart	40 km
6. Andrej Vigaš	29 km
7. Ľudovít Masiar	27,5 km
8. Oľga Uhrinová	27 km
9. Jur. J. Böhm	6 km

1978

Spravodaj OTTJ Lokomotiva Banská Bystrica. – január 1978. – Stručná štatistika z činnosti jednotlivých úsekov OT v roku 1977:

ZNAČKOVANIE	
Značkári nášho OT vyznačili spolu 294 km turistických značkových chodníkov, opracovali na úprave terénu a pri iných značkárske prácach 910 hod., čo predstavuje celkom 1.538 h. Rebriček najaktívnejších značkárov	
1. Kamil Linhart	399 hod
2. Dušan Kaliský	280 hod
3. Oľga Kaliská	258 hod
4. Eugen Linhart	166 hod
5. Jozef Koubek	160 hod
6. Andrej Vigaš	100 hod

1979

Spravodaj OTTJ Lokomotiva Banská Bystrica.- január 1979. – Stručná štatistika z činnosti jednotlivých úsekov OT – Údaje o značkovani v roku 1978 :

ZNAČKOVANIE	
Značkári nášho OT obnovili značkovanie, vyhotovili orientáciu a iné značkárske práce v prepočítaní na značenie celkom 493 km čo predstavuje odpracovaných 982 hodín, to predstavuje asi 70% celkovej práce značkárov v okrese Banská Bystrica.	
Podiel jednotlivých značkárov OT na vykonaných prácach :	
Kamil Linhart	prepočítaných 126,8 km
Jozef Koubek	88,2 km
Dušan Kaliský	70,7 km
Oľga Kaliská	65,6 km
Eugen Linhart	50,4 km
Andrej Vigaš	44 km
Matěj Stuchlý	28 km
Ľudovít Masiar	27,5 km
Oľga Vigašová	11,5 km

Značkárska jarná smena sobota 19. mája 1979. – Pozvánka na údržbu turistického chodníka Staré Hory – Bunker Mor ho a postavenie troch putačov . – Vedúci Dušan Kaliský.

1980

Spravodaj OTTJ Lokomotiva Banská Bystrica. – január 1980. – Stručná štatistika z činnosti jednotlivých úsekov OT :

ZNAČKOVANIE	
Značkári nášho OT obnovili značkovanie na 243 km turistických chodníkov a odpracovali pri iných prácach /údržba, stavba orientačných stĺpov/ 315 hodín. Značkárskej nedele 29.4.79 sa zúčastnilo pod vedením J.Koubeka 6 turistov-značkárov.	

1981

HOCHMUTH, Z. : Tri prvenstvá. – In: Krásy Slovenska. - Roč.58, č.12(1981), s.47. – Krajská značkárska komisia pri SKV ČSZTV v B.Bystrici činnosť 1980. Aj o značkároch OTTJ Lokomotiva Banská Bystrica.

Funkcie vo výbore OTTJ Lokomotiva –predseda Dušan Kaliský, podpredseda – hospodár Ján Petian, podpredseda + klasifikácia Peter Vízner, tajomník + značkovanie Oľga Kaliská, organizačný pracovník Miroslav Sochor, pešia turistika Vladislav Drahoš, LT Zdeněk Šír, vodácka turistika Ľudo Švec, TOM Milan Baťa, VHT Zdeno Kadlčík, moto + rodinná turistika Jozef Žiljak, skladník Ján Číž, evidencia členov Ján Grajzel, lekárska služba MUDr. Pavol Legiň, zapisovateľka Elena Meleková, výstavba DT Juraj Kubík.

Zápisnica z členskej schôdze OTTJ Lokomotiva 14.12.1981 - J.Koubek v zastúpení K.Linharta informoval o značkovani (značkári odpracovali 886 hod, obnovili 127 km, údržbu na 96 km, textáciu na 17 km. Najaktívnejší značkári v roku 1981- O.Kaliská, D.Kaliský, O.Vigašová, A.Vigaš, M.Stuchlý, J.Koubek).

Značkári OTTJ Lokomotiva Banská Bystrica roku 1981 vykonali tieto práce:					
	ODR	KOR	TEX	PT	Prepočet
Koubek Jozef	180	34	34	5	253
Kaliský Dušan	45,5	--	--	144	230 h.
Kaliská Oľga	15	--	--	80	120
Vigaš Andrej	--	--	17	86	86
Vigašová Oľga	34	--	--	34	100
Stuchlý Matej	13	90	--	145	214
Σ p = 1 u =	227,5	90	17	327	886
Výpravoval Kamil Linhart pracovník Ochr. značkárskej komisie OT ČSZTV - zbor turistiky Kujbistrinského štábu.					

1983

Výkaz o činnosti OTTJ Lokomotíva za rok 1982 (pre OV ČSZTV) + Úlohy a plnenie značkovania TZCH 1982. (Kamil Linhart)

SÚV. ČSZTV-ZT značkovanie		PREHLAD VYKONANÝCH PRÁČ ZNAČKÁRA	Meno	OZK	Čís. ZN.P.
			OTTJ Lokomotíva 3B		
Značkovanie celkom 6 značkárov a 4 pomocníci					
obnovili 92,5 km nových chodníkov, kde mal v 1983 18 km.					
predĺžili a natierali 6 km, kontroly = 18 km, testácie					
92 km, vypracovali 21 orientačných znakov, malých a veľkých					
11 ks orientačných (putačov) Po vlastnom navrhovaní					
kontrola a testácia 512 h, a pri ochotných pomoc					
pracovali 118 h spolu 630 h. Navrhované sú v 3 B					
znachovani 6 značkárov a 4 pomocníci z toho 18 km					

Porada 30.11.1982 v Banskej Bystrici... - In: Krásy Slovenska.-Roč.60,č.3(1983), s.43.- Porada zástupcov NAPANT a zástupcov zväzov turistiky o zmenách značkových turistických chodníkov v Nízkych Tatrách.

ORDÓDY, Viliam : Služba turistom : Aby sme neblúdili po horských chodníkoch / Kamil Linhart, Viliam Ordódy. - Fotogr. - In: Nedeľná Pravda (Bratislava). - (8.4.1983), s.14. - Stretnutie s Kamilom Linhartom, predsedom komisie značkovania Zväzu turistiky SKV ČSZTV Banská Bystrica. Na fotografii je značkář Kamil Linhart.

ABY SME NEBLUDILI PO HORSKÝCH CHODNÍKCH

Služba turistom

Ako spojiť príjemné s užitočným ● Recept na zdravie? ● Pravidelný pobyt v prírode ● Trojročný cyklus obnovy turistických značiek ● V Stredoslovenskom kraji vyznačia ročne 2000 km lesných chodníkov ● Smutný pohľad: chránené rastliny na trhu

Prvé jarné dni zlákali do prírody veľkých i malých. Niektorí si zašli do lesa iba tak, odpocúvať si, pokúšať, iní si zvolili náročnejšiu formu aktívneho odpocúvania – vydali sa na pešiu túru po niektorom zo značkových chodníkov. Keď kráčať po vyznačených trasách s turistickou mapou alebo bez nej, sotva kto z nás si spomenie na tých, ktorým vlastne vďaka za bezpečnú orientáciu v neznámom teréne, na značkárov turistických chodníkov, ktorí vo svojom voľnom čase, bez nároku na odmenu chodia po cestách a necestách, prejdú v lesoch stovky kilometrov, označujú trasy, obnovujú už vyblednuté farebné značenie.

Jedným z týchto nadšencov, a prirodzene, veľkým milovníkom prírody, je aj predseda komisie značkovania Zväzu turistiky Stredoslovenského krajského výboru ČSZTV Kamil Linhart z Banskej Bystrice. Napriek svojmu veku – dovŕšil už 72 rokov – je vo výbornej telesnej i duševnej kondícii. Že si ju zachoval, to je predovšetkým výsledok jeho životného pohľadu na prírodu a pravidelného pohybu v prírode – je azda zbytočné zdôrazňovať. Bývalý pracovník banky žije turistikou od malička a už desaťročia sa venuje značkovaniu. Vychovával generácie turistov, desiatky značkárov, prednáša im aj na školeniach ČSZTV. Aj vďaka nemu je v Banskobystrickom okrese záujem o túto činnosť aj medzi mladšími turistami. Z päťdesiat školených značkárov je asi dvadsať vo veku do tridsať rokov.

■ DO PRÍRODY V KAŽDOM POČASÍ

Krátko pred našim stretnutím absolvoval jednu zo svojich pravidelných lesných prechádzok. Aj napriek dažďu, ktorý mu neprekáža. Lebo, ako tvrdí, skutočného milovníka prírody neodradí ani nečas.

Les má svoje čaro aj v daždi. Pod stromami nie je blato ani vo väčšom lejačku. Preto každému

odporúčam, aby sa nebal vody, nenechal sa odradiť, keď prší.

Vzťah, lásku k prírode ako sa nám zdá, zdedil od svojho otca a najmä od svojho učiteľa, Viliama Figušu Bystrého.

– Pamätám sa, keď som k nemu chodil do ľudovej školy, veľmi často nás brával na výlety. – odvíja niť dávnych spomienok nestor banskobystrických značkárov. Mal veľmi rád prírodu, dokonale ju aj poznal. Vedel pomenovať každý kvietok, vyznal sa v tajuplných ríš hmyzu, nachodil ho každý malebný kút. Vstúpil nám, že z prírody netreba len čerpať, ale ju aj chrániť. A to v človeku aj ostalo. Preto, pokiaľ mi budú nohy slúžiť, vždy zájdem do našich krásnych hôr. Rád obmievam trasy, ale často sa vraciam aj na miesta, ktoré už dôverne poznám. Aj tam dokážem objaviť vždy niečo nové, nevedené. Predtým som prešiel všetky čiernovážske doliny. So svojím verným pomocníkom – bývalým stolárom Jankom Hudcom sme „našliapali“ vyše sto kilometrov.

■ VIAC ZODPOVEDNOSTI

– Pri takýchto túrach sa človek nachádza krásou, zároveň je smutný, lebo si uvedomuje, pokračuje vo svojej úvaha K. Linhart, že civilizácia nám na mnohých miestach ukrája z prírody. Vidíme aj pozostatky návestníkov hôr, ktorých treba rozlišovať od skutočných turistov. Ti totiž nikdy nenechávajú po sebe

také vizitky, akými sú konzervy, fľaše, igelitové vrecká a podobené, ale odnesú ich späť. Málokedy však vidíme, že výletníci po sebe urobia poriadok. V tomto ohľade treba ešte veľa osvetiť, keď chceme dosiahnuť, aby zberači lesných plodov i ďalší návštevníci lesov boli zodpovednejší. Aby sa nestávalo to, čo je žiaľ dnes ešte bežné, že sa na trhu predávajú chránené rastliny a kvety, ktoré si predávajúci iste nevypestovali doma v záhrade pri dome. Na jar, keď je v plnom rozpuku kvet sakanky narcisokvetkej, má človek pocit, že napadol sneh. Je to úchvatný pohľad. Srdce vás však zaboli, keď ju vidíte vystavenú ako tovar, lebo, aj keď je to prísne chránená rastlina, možno ju kúpiť. Podobne, ako krásnu ružu – žltou hlavu európsku, ktorú tiež bežne vidieť na trhu alebo dokonca aj taký unikát, ako falia zlatohlavá.

■ ZÁSLUŽNÁ PRÁCA

Stredoslovenský kraj patrí medzi najhornatejšie u nás, a má najviac turistických značkových chodníkov – vyše 6000 kilometrov. Z tohto množstva Kamil Linhart prešiel farbou a štetcom, ale pochopiteľne aj bez nich, približne tretinu.

– Je to práca, záľuba, ktorá sa nezurčuje – hovorí o činnosti, ktorú okrem neho vykonáva v Stredoslovenskom kraji vyše dvesto nadšencov. – Značkovanie nás zbližuje, je, naladzuje na rovnakú vlnu. Či už ide o dôchodcu, alebo zväzaka,

robotníka, alebo vysokoškolského profesora, funkcionára, či technika... – K. Linhart hneď aj menuje niekoľko najagilnejších. Napríklad profesora Zdenka Chochmutha z Liptovského Mikuláša, Bartolomeja Vavriku zo Žiliny, Petra Školnu z Prievidze, Egyda Olajca zo Žiliny, ale aj ďalších, ktorí sa už dlhé roky starajú o spoľahlivú orientáciu turistov, pritom sa venujú aj rozvíjaniu turistických značkových činností, vyvíjajú aj publicistickú činnosť.

■ PRIBÚDAJÚ NOVE TRASY

V Československu je systém značkovania jednotný, používa sa takzvané pásové značkovanie. Každá cesta sa označuje vedúcou farbou (červená, modrá, zelená a žltá), ktorú, aby bola dostatočne nápadná, ohraničuje biela farba. Poradie je spravidla poradím dôležitosti cesty. Hlavné sú značené červenou, krajové modrou a spojky medzi nimi – dolinné cesty – zelenou a žltou. Chodníky musia byť značované tak, aby turistom umožnili bezpečnú návštevu hôr, aby bez blúdenia prišli do cieľa, aby nemali problémy ani na križovatkách.

– Každá cesta sa udržiava, obnovuje v trojročných cykloch – vysvetľuje Kamil Linhart. – Pravda, život napreduje aj v cestovnom ruchu, rodia sa nové zariadenia, stavajú horské hotely, chaty, vleky, a preto, aj keď sieť značkových ciest je pomerne ustálená, každý rok sa objavujú aj nové trasy. Stredoslovenský kraj bol centrom SNP. Stavajú sa tu nové pamätníky, obnovujú sa partizánske chodníky, ktoré tiež musia byť označené.

Značkovanie robia aj jednotlivci, ale väčšinou dvoj- až tročlenné skupinky. Vždy si berú farbu príslušného chodníka a okrem nej ešte všetky farby, ktoré ho krížia, alebo idú súbežne s ním, aby aj tieto značky obnovili.

– Používame písmo maliarske

a fermezové farby. Ak je značkárom, za deň značí tri až štyri kilometrovú trasu. Dvaja urobia dvojnásobok a keď sú traja obnovia značky na ôsmich až dvanástich kilometroch. Veľa záleží od členitosti terénu. Najťažšie sa značuje v nižších polohách, kde je veľa kríkov. Označené miesta treba očistiť, odvetviť, aby značka bola dobre viditeľná. Na hrebeňoch značujeme aj skaly. Medzi našu výzbroj patrí aj pílika, sekera, nožnice, škabka a oceľová kefa.

■ POMÁHAJÚ AJ ČLENOVIA HORSKEJ SLUŽBY

Značkovanie a jej pravidelná obnova je v našich lesoch na dobrej úrovni. Žiaľ, ako zdôraznil v závere nášho rozhovoru súdruh Linhart, to už nemožno povedať o orientačných smerových tabuliach. Sú síce z oceľového plechu, ich životnosť je plánovaná na desať rokov, ale málokedy vydrží tak dlho. Nie preto, že by plech zhrdzavel, ale nícia ich vandali v našich horách. Sú poprehýbané, slúžia ako terč na hádzanie kamienkov.

Na frekventovanejších miestach osadzujú takzvané TOTKY, orientačné tabule (naisamontované mapy na drevenom podklade). Osadzujú ich dobrovoľní pracovníci telovýchovných jednot. Vydávajú im pomáhať členovia horskej služby. Ich doménu je aj údržba zimného lyčového značkovania a údržba lyžiarskeho a zjazdových tratí. Pomáhajú aj pri stavbe orientačných smerovníkov (putačov).

V Stredoslovenskom kraji údržujú dobrovoľní pracovníci značkári ČSZTV 556 značkových chodníkov v celkovej dĺžke 6638 kilometrov. Okrem týchto udržiava horská služba 33 chodníkov v dĺžke 320 km.

Vážme si ich prácu, robia ju pre nás všetkých.

VILIAM ORDÓDY
Snímky A. Vigaša
Banská Bystrica
a dokumentácia K. Linharta

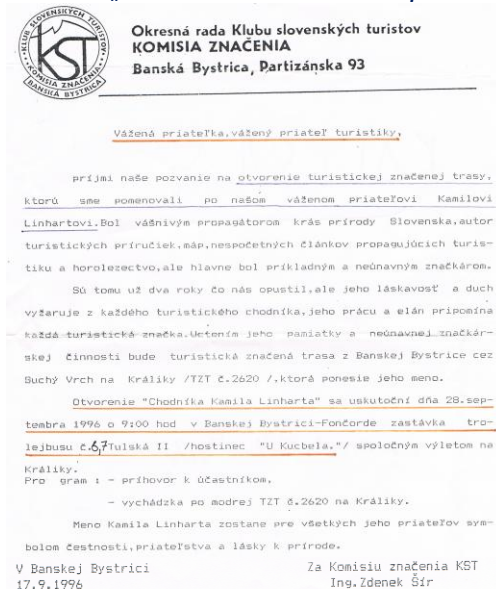
NP 14
8. IV. 1983

1996

REKONŠTRUKCIA TUNELA V KREMICKÝCH VRCHOCH – Hlavným iniciátorom, investorom a realizátorom rekonštrukčných prác bola Okresná rada KST Banská Bystrica (predsedom bol Dušan Kaliský) - v septembri 1996 bol schválený projekt realizácie, 8.10.1996 Banský úrad v Banskej Bystrici vydal stavebné povolenie a 19.10.1996 sa začali brigádnicke práce na spriechodnení Tunela, ktorý bol zavalený zosuvmi svahu nad tunelom. Na brigádach sa v jeseni 1996 pracovalo na čistení vstupu do Tunela z Kremnickej a Tajovskej strany, prekopávaní zavaleného priechodu, pripravovalo sa drevo, vynášali sa železné konštrukcie, stavali sa výstuže. Na brigádach sa významnou mierou podieľali turisti z Kremničky, Kremnice a Banskej Bystrice. Z členov KST Lokomotiva sa na všetkých brigádach v teréne najaktívnejšie podieľal predseda Komisie značenia RR KST Ing. Zdeněk Šír a z ďalších našich členov to boli – Oto Ruml, Jozef Melek, JUDr. Jozef Bohmer a Ing. Jozef Pročka.

Komisia značenia OR KST Banská Bystrica – Otvorenie „Chodníka Kamila Linharta“ 28.septembra 1996 :

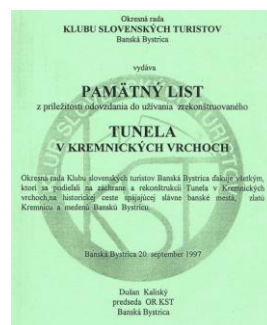
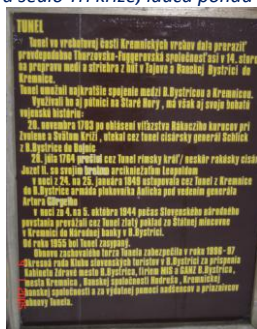

1997

Zápisnica z výboru Odboru KST Loko 23.6.1997 -Okresná rada KST BB požiadala Odbor KST Lokomotiva o poskytnutie pôžičky na preplatenie prác na útulni pod Chabencom-výbor súhlasil s bezúročnou pôžičkou 30 tis., s termínom vrátenie najneskoršie do 31.12.1997.

BÖHMER, Jozef: Chodník Kamila Linharta – In: Krásy Slovenska.- Roč.74, č.7-8 (1997), s.IV. – Modroznačený chodník venovaný pamiatke krajského značkára Kamila Linharta z Banskej Bystrice, bol otvorený 28.9.1996. Začína pri hornej časti Tulskej ulice a končí na Králikoch. Popis trasy (modrá TZT 2620 Ban.Bystrica - Králiky).

Obnova zavaleného Tunela v Kremnických vrchoch. V rokoch 1996-1997 turisti odborov KST z Banskej Bystrice, Kremničky a Kremnice Tunel vyčistili a spriechodnili. –Kolaudácia rekonštruovaného tunela bola 17.6.1997. Spriechodnením Tunela mohla žltoznačovaná TZT č. 8441 z Tajova do Kremnice prechádzať cez Tunel a nie cez skalné bralo ponad Tunel, čím sa umožnil, hlavne lyžiarom a cykloturistom, ľahší prechod na Kremnickú stranu a naopak. Červená TZT č. 0803, ktorá vedie hrebeňom Kremnických vrchov s pokračovaním ako 0801 na Veľstúr a sedlo Tri križe, idúca ponad Tunel, mohla bezpečne prechádzať po hrebeni.

1998

Zápisnica Valného zhromaždenia Odboru KST Loko 23.3.1998. – V roku 1997 sa uskutočnila aj významná akcia Otvorenie Tunela v Kremnických vrchoch 20.9.1997. Zúčastnili sa turisti z BB, Kremnice a okolia, primátor Kremnice a zástupca primátora BB, príhovor mal jeden z budovateľov tunela Robo Strieš a Dušan Kaliský, pásku prestrihli zástupcovia oboch miest, slávnosť sa ukončila na chate Limba na Skalke. Celý priebeh máme zdokumentovaný na videu.

Ďalšia akcia – rekonštrukcia skalnej výhlady na Suchom vrchu – členovia Senior klubu – zdokumentované na videu (záznam bol aj v STV 1).

1999

V roku 1999 sme si pripomenuli 125 rokov (1874-1999) turistického značkovania na území Slovenska

2000

VYSKOČIL, Peter : Z Kremnice k Tunelu. - In: Krásy Slovenska. - Roč.77, č.3-4(2000), s.3. - Fotogr., schem.mp. - Z histórie Tunela. **Vďaka úsiliu KST Ban.Bystrica je Tunel od roku 1997 opäť obnovený, pričom sa inštalovala aj informačná tabuľa. Dokonca ním vedie žltá trasa z Tajova do Kremnice, čím vlastne s hrebeňovou červenou tvorí riadnu mimoúrovňovú križovatku (Také čosi nemáme ani v Tatrách !).**

2002

GULDAN, Arnošt : Ocenenie práce značkárov. - In: Krásy Slovenska. - Roč.79, č.3-4(2002). - Dobrovoľnícke centrum SAIA udelilo ocenenie Srdce na dlani aj značkárom - In Memoriam aj Kamilovi Linhartovi.

GULDAN, Arnošt : Ocenenie dlhoročnej dobrovoľníckej práce značkárov. - In: <http://www.kst.sk/index.php/zo-ivota-znakarov-organizacia-135/154-ocenenie-dlhoročnej-dobrovoľníckej-prace-znakarov> . V decembri 2001 oceňovali dobrovoľníkov ocenením „Srdce na dlani 2001“, ktoré sa udeľuje z iniciatívy Dobrovoľníckeho centra Slovenskej akademickej informačnej agentúry - Servisného strediska pre tretí sektor pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky. In memoriam boli ocenení aj dlhoroční značkári Ján Bojmír, Ján Benko, **Kamil Linhart**, Štefan Petrovič, Pavel Pohanka, Jurko Szomolanyi a Viliam Zahatňanský, ktorí sa za svojho života veľmi zaslúžili o rozvoj značkovania na regionálnej, alebo na celoslovenskej úrovni.

2003

KALISKÝ, Dušan : J.BÖHMER osemdesiatročný. - In: Krásy Slovenska. - Roč.80, č.5-6(2003), s.49. - jubileum turistu a značkára J.Böhmara.

2004

Zápisnica z výboru KST Lokomotíva 23.2.2004 - Evidencia cvičiteľov : ubúdajú aktívni cvičitelia, medzi mladými nie sú záujemci o vedenie výletov, ani o značkovanie trás či zvyšovanie si turistickej kvalifikácie.

Zápisnica VZ Odvoru KST Lokomotíva 24.4.2004 - Uznesenie VZ : zabezpečiť vyškolenie minimálne 2 cvičiteľov alebo značkárov...

Zo života KST : Čestní členovia KST. - In: Krásy Slovenska. - Roč.81, č.3-4(2004), s.56. - **Ladislav Zlatohlávek** Čestným členom KST. V r.1990 bol titul čestného člena udelený aj **Kamilovi Linhartovi**.

2005

Zápisnica z výboru Odboru KST Lokomotíva 4.4.2005 - Čiastočné finančné dotácie poskytuje Mesto BB - V rámci akcie Zdravé mesto, požiadal Odbor KST Lokomotíva o finančnú podporu na opravu Tunela v Kremnických vrchoch, opravu rebríkov na skalnú výhliadku na Suchom vrchu a výmenu tabule pri hrobe neznámeho vojaka pri chodníku na Suchý vrch.

Valné zhromaždenie Odboru KST Lokomotíva 30.4.2005 - Zvolený nový výbor KST Lokomotíva : predseda D.Kaliský, podpredseda-ekonom Ing.J.Grajzel, **znamená Ing.Zdeněk Šír...**

ŠÍR, Zdeněk : Jubileum Dušana Kaliského - In: Krásy Slovenska. - Roč.82, č.3-4(2005), s.64. - Značkár a predseda OKST Lokomotíva D.Kaliský.

2006

Zápisnica z výboru KST Lokomotíva 20.3.2006 - Výbor schválil zmenu : z oficiálneho názvu sa vypúšťa označenie „Odbor“ KST - nová podoba názvu je - KST Lokomotíva Banská Bystrica

2008

Pomenované značkové chodníky/ Krásy Slovenska-Dajama, S.Seitzová. -(23.6.2008).-

In: <http://dromedar.topky.sk/cl/11278/272181/> uvádza aj informáciu :

Chodník Kamila Linharta - Trasu pomenovali po dlhoročnom neúnavnom značkárovi z Banskej Bystrice, ktorý svoju životnú filozofiu, že turistika je elixírom života, premietol aj do turistických sprievodcov a máp. Kamil Linhart bol aktívny do vysokého veku 80 rokov. Chodník sa začína vo Fončorde, mestskej časti Banskej Bystrice, pri záhradkárskych chatkách. Na trase sú krásne výhľady od Prašivej po Kráľovu hoľu, na juhu vidieť Vepor a Polanu. Vpravo trasu lemuje Suchý vrch (800 m), vľavo Trávný ždiar 820 m). Za chatou Iris sa začínajú lúky s výhľadmi na Veľkú Fatru, Krížnu, Čierny kameň, Rakytov a Zvolen. Chodník sa končí v Kráľkoch v časti U Ruskov.

Zápisnica z VZ Klubu slovenských turistov Lokomotíva Banská Bystrica, ktoré sa konalo dňa 29.3.2008 v Trní. - Diskusia : Šír informoval o novovybudovaných a vyznačených chodníkoch v okolí BB, kritizoval vandalizmus a ničenie vybudovaných orientačných máp.

2009

ZNAČKÁRI V KST LOKOMOTÍVA - text v jubilejnej publikácii 120 rokov organizovanej turistiky v Banskej Bystrici

- In: 120 rokov organizovanej turistiky v Banskej Bystrici 1889-2009. - Banská Bystrica : Mesto Banská Bystrica - KST Lokomotíva, 2009

Celé desaťročia v rámci okresu aktívne pracuje stabilný kolektív našich kvalifikovaných značkárov, o ktorých možno povedať, že sa „vlastnoručne podpísali“ pod všetky značené turistické chodníky hrebeňov Nízkych Tatier, Veľkej Fatry, Kremnických vrchov, Slovenského rudohoria, ako aj ich dolín zbiehajúcich z hrebeňov, do údolia Hrona či Starohorskej doliny.

Prvým z našich členov, ktorý je v archívnych dokumentoch zaznamenaný ako značkár, je Karol Líška. Zápisnica zo zasadania výboru odboru KSTL Banská Bystrica 31. 5. 1939 uvádza, že Karol Líška bol kooptovaný do výboru ako prvý značkár. Ako referent značenia potom pôsobil vo výbore odboru KSTL až do roku 1948.

Najvýznamnejšou osobnosťou medzi značkármi v našom regióne bol nepochybne Kamil Linhart, ocenený čestným Zlatým odznakom Turista – Značkár. Od roku 1959 bol predsedom okresnej značkárskej komisie v Banskej Bystrici, a na rôznych postoch na okresnej, krajskej a celoštátnej úrovni v oblasti značenia turistických chodníkov pôsobil až do roku 1994 (kedy sa skončil chodník jeho života). V päťdesiatych rokoch bol jeho značkárskym partnerom najmä Eugen Linhart a Jozef Kollár, v tých rokoch sa značeniu turistických chodníkov (najmä v oblasti Poľany) venoval aj Laco Zlatohlávek, potom sa už, aj Kamilovou zásluhou, rady lokomotiváckych značkárov rozšírili. V roku 1967 vo výbore OTTJ Lokomotíva, v komisii pre značkovanie, ktorej predsedom bol inštruktor značenia Kamil Linhart, boli nasledovní členovia – Jozef Kollár, Jozef Koubek, Anton Mazal a Andrej Vigaš. Správa o činnosti OTTJ Lokomotíva za rok 1969 uvádza, že značkári nášho odboru sa starajú o turistické chodníky v celkovej dĺžke 557 km (z toho červená 121 km, modrá 165 km, zelená 154 km, žltá 117 km).

V roku 1970 sa v zápisoch konštatuje, že z 10 členov okresnej značkárskej komisie deväť sú z OTTJ Lokomotíva. Všetci naši značkári mali potrebnú kvalifikáciu – Kamil Linhart, Jozef Kollár, Andrej Vigaš, Jozef Koubek, Oľga Kaliská, Dušan Kaliský, Matej Stuchlý a Ing. Zdeněk Šír. V osemdesiatych rokoch pribudli noví kvalifikovaní značkári Oľga Vigašová, Stano Tischliar, Jozef Pročka, Ľudovít Mäsiar. Táto skupina potom celé desaťročia značila turistické chodníky hrebeňov a dolín Nízkych Tatier, Starohorských vrchov, Slovenského rudohoria a Kremnických vrchov, a zabezpečovala v našom regióne všetky odborné práce v oblasti turistickej orientácie, tvorby podkladov turistických máp a turistických sprievodcov. V rôznych obdobiach im na jednotlivých trasách a pri rôznych značkárskych prácach pomáhali najmä Oto Ruml, Pepík Šif, Ing. Ján Petian, JUDr. J. Böhmer, Božka Koubeková, Peter Koubek, pri stavbe drevených pútačov na svahoch Prašivej sú na dokumentárnej fotografii zaznamenaní aj Stano Melek a Igor Malinovský.

Kvalifikáciu inštruktor značenia dosiahli aj Oľga Kaliská, Dušan Kaliský, Andrej Vigaš, Ing. Zdeněk Šír a klasifikačný odznak Turista-Značkár I. triedy získali Andrej Vigaš, Oľga Kaliská a Dušan Kaliský.

Po Kamilovi prevzal funkciu Ing. Zdeněk Šír, ktorý šéfuje okresným a „lokomotiváckym“ značkárom podnes.

Spomienky na značkovanie a značkárov nášho klubu, uvádza v osobitnom príspevku Andrej Vigaš :

VIGAŠ, Andrej : Značenie turistických chodníkov v Banskobystrickom okrese. - In: 120 rokov organizovanej turistiky v Banskej Bystrici. – Banská Bystrica : KST Lokomotíva, 2009. – s.245-250. – **Celý text :**

Značkárska činnosť v našom okrese, najmä v rámci turistickej činnosti odboru turistiky TJ Lokomotíva Banská Bystrica, má dnes už svoju bohatú históriu a nadväzuje na počiatky organizovania turistického značenia na území I.ČSR (aj na obdobie Rakúsko-Uhorska).

Dobrovoľná odborná činnosť značkárov je dôležitým odvetvím turistickej činnosti, pomocou ktorej sa vybrané a turisticky hodnotné chodníky v teréne označujú normalizovanými symbolmi (značkami), informačnými pomôckami (orientáciou) i fyzickou úpravou ich priechodnosti pre celú turistickú i občiansku verejnosť. Turistické mapy, ktoré sú vydávané a spracúvané kompetentnými profesionálnymi kartografickými organizáciami, musia rešpektovať značkovanie turistickú sieť schválenú Slovenskou komisiou značenia so sídlom v Bratislave.

Mesto Banská Bystrica a celý okres, bol od nepamäti centrom záujmu domácich i zahraničných turistov. Pestrá ponuka krásnych turistických ciest v našich horách, vyžadovala aj od nás turistov osobitnú starostlivosť o obnovu značenia turistických chodníkov. Preto aj v Banskej Bystrici pri Okresnom výbore ČSZTV bola vytvorená Okresná značkárska komisia.

Jej prvými členmi boli Julo Bulla z Harmanca, Palko Béreš, Ing.Zdeno Straka, Karol Líška, Kamil a Ežo Linhartovci, Jožo Kollár, Tóno Mazal, Janko Petian, k nim pribudli značkári od Brezna , Janko Kucbel s manželkou Ľudmilou z Podbrezovej, Janko Strmeň, Oskar Hostovský. Z bystričanov to neskôr boli Andrej Vigaš, Jožko Koubek a s postupom času ďalší aktívni značkári, ktorí osobnou aktivitou podnes píšú bohatú históriu značkárskej činnosti nielen v banskobystrickom okrese, ale i v rámci Slovenska.

Najvýznamnejšou osobnosťou tohto obdobia bol horlivý turista a horolezec, už v tom čase skúsený značkár, milovník a ochranca prírody, výborný človek a kamarát Kamil Linhart . Bol nositeľom Zlatého odznaku značkára. Mnoho rokov bol predsedom Okresnej značkárskej komisie v Banskej Bystrici, členom Ústrednej značkárskej komisie v Prahe a v Bratislave, školiteľ nových značkárov všetkých stupňov. Pre jeho všestranné bohaté, teoretické a praktické vedomosti zo značenia, nazýval som ho „profesorom značenia“. Od každého z nás vyžadoval kvalitnú a presnú prácu, tak v teoretickej ako aj v praktickej činnosti v teréne.

Pod jeho vedením po dlhé roky vyrastalo množstvo dobrých a nadšených značkárov, akými boli Ežo Linhart, Janko Petian, Tono Mazal, Andrej Vigaš, Stano Schmidt, Jozef Koubek, Oľga Národová-Kaliská, Dušan Kaliský, Maťo Stuchlý, Ľudo Mäsiar, Oľga Uhrinová-Vigašová , Zdeněk Šír, Oto Ruml, Jozef Böhmer, Božka Bartáková-Koubeková, , Peter a Marienka Koubekovci, Marián Babčan, Stano a Elena Tischliarovci, Milan Zajac s manželkou, Karol Šíkula, sestry Donovalové z Kordík a ďalší. Z Horehronia to boli Janko a Ľudmila Kucbelovci, Ján Strmeň, Oskar Hostovský, Ernest Kilvady, Ján Škrovina, Richard Nuter, J.a M.Greksákovci, a ďalší.

Obdobie šesťdesiatych rokov bolo obdobím, keď sa v práci prijímali socialistické záväzky a tak na podnet nášho „šéfa“ Kamila, bolo nám značkárom odporučené prevziať niektoré významné turistické trasy do tzv. „socialistickej opatery“. Myšlienka to nebola zlá, ako sa ukázalo aj prakticky účinná. Každému, kto sa takto staral o „svoje“ trasy, bolo vecou osobnej cti mať ich v poriadku, dôsledne vyznačené a bez akýchkoľvek závad z hľadiska orientácie. Takto som mal (s rôznymi spoluznačkármi a neskôr s manželkou Oľgou) v opatere niekoľko rokov, veľmi pekné a náročné TZCH (turistické značované chodníky) - napr.Modrý traverz (od Chaty gen.M.R.Štefánika pod Ďumbierom po sedlo Ďurková), Brusno-Sopotnická dolina-Veľká Chochuľa, alebo trasu z Čierneho Balogu cez Starú Dolinu a Jilemnického horára po Machniarku.

Stávalo sa, že niektoré značkárske dvojice aj bez vyzvania predsedu a bez cestovného príkazu sa usilovali o odstránenie zistených závad na svojich trasách, bez nároku na odmenu. Bol to síce dobrý systém pre zvýšenie kvality značenia, ale obmedzoval a neumožňoval účasť značkárov na iných zaujímavých trasách.

Kamil Linhart ako dobrý a starostlivý predseda sa veľmi staral o nás značkárov a hlavne o tých, ktorí odvádzali kvalitnú prácu. Okrem ošatného, na záver značkárskej sezóny teda v jeseni, po splnení plánu obnovy značenia a orientácie, so súhlasom OV ČSZTV, najlepších a najusilovnejších značkárov odmenil poukážkami na nákup turistických potrieb, ktoré sme si mohli vybrať v športovej predajni na Hornej ulici v Banskej Bystrici „u Viazanicu“.

Aby sa zabezpečovalo rozširovanie počtu aktívnych a dobrých značkárov, najmä z radov mládeže, ale aj stredne starších a skúsených turistov, organizoval Kamil tzv. Značkárske soboty, alebo nedele, ktorých sa zúčastňovali skúsení značkári a noví záujemcovia o túto činnosť, najmä z radov mladých ľudí. Bol to veľmi dobrý a významný spôsob, pretože na takejto akcii sa noví adepti zoznámili so

základnými pravidlami značenia a bolo umožnené, aby sa pokúsili namaľovať turistickú značku, správne vyvesiť smerovky, natrieť smerovníky farbou, pracovať v teréne s mapou, vypilovať porast a pod. Bola to veľmi vhodná a praktická ukážka značkárskej činnosti.

Tak napríklad v apríli 1967 sa na takejto Značkárskej sobote na trase Vlkanová.-Tri studne-Kozlinec-Vartovka-Urpín, zúčastnilo 37 nových záujemcov o značenie, pod vedením Kamila Linharta a Andreja Vigaša. V tom istom roku a mesiaci sa konala značkárska nedela na trase Hámor-Vysielač-Ravasky-Ostrý vrch-Dedkovo, ktorej sa zúčastnilo, okrem vedúcich Karola Lišku, Andreja Vigaša a Kamila Linharta spolu, 17 nových adeptov. V ďalších rokoch sa uskutočnilo 13 takýchto podujatí, na ktorých sa zúčastnilo spolu 157 záujemcov.

Ďalšou významnou osobnosťou v značení bol Jozef Kollár, ktorý bol v šesťdesiatych rokoch jediným z nášho kolektívu s najvyššou značkárskou kvalifikáciou I. triedy. Prednášal na školeniach a seminároch o značení v rámci Slovenska. Spolupracoval pri tvorbe turistických sprievodcov a pri tvorbe turistických máp so Slovenským kartografickým ústavom v Bratislave. Mal som to šťastie, že s Jožkom Kollárom som spolupracoval najmenej 10 rokov. Spolu sme značkovali najmä na odľahlých turistických trasách v Nízkych Tatrách, ale i v iných pohoriach a častokrát sme sa domov vracali poslednými nočnými spojmami.

Obetavým značkárom, mojím dobrým kamarátom po viac než 40 rokov bol a je Jozef Koubek. S Jozefom sme spolupracovali viac ako 20 rokov, pokiaľ sa nestala jeho životnou partnerkou Božka Bartáková-Koubeková, ktorá sa tiež stala kvalifikovanou značkárkou.

Spolu s Jozefom sme v určitých rokoch prekonávali všetky rekordy v počte vyznačených kilometrov v jednom roku. Tak napríklad v roku 1970 sme spolu obnovili a zrekonštruovali orientáciu v dĺžke 120 km, v roku 1972 sme vyznačili 141 km značených trás.

V určitých rokoch Jozef spolupracoval aj s našim šéfom Kamilom Linhartom a mal na starosti tzv. ťažkú orientáciu, rozvoz kovových smerovníkov na svojom trabante na odľahlé miesta a osadzovanie veľkých orientačných máp v teréne (teraz už neexistujú).

Do roku 1989, pred vytvorením samostatnej Slovenskej republiky, bol systém značkovania turistických trás na Slovensku bez nejakých veľkých problémov. Po vzniku samostatnej SR, keď v rámci telovýchovy vznikali nové orgány, obnovil svoju činnosť aj Klub slovenských turistov. Pretože v novom štáte bolo málo finančných zdrojov na dobrovoľnú záujmovú činnosť všetkých športov, došlo k nežiadúcemu skratu aj pri zabezpečovaní potrebných zdrojov na značkársku činnosť. Táto kritická situácia sa negatívne prejavila vo všetkých okresoch Slovenska. V rámci nášho okresu sme mali šťastie, že všetci aktívni značkári, prevažne dôchodcovia, neprestali so systematickou značkárskou aktivitou aj za cenu, že nebude z čoho zaplatiť aktívnym značkárom príslušné prostriedky podľa platných smerníc.

Predseda OZK Zdeněk Šír vynakladal veľké úsilie o získanie potrebných finančných prostriedkov prostredníctvom sponzorov, ako aj od oficiálnych orgánov KST. V tejto situácii stretli sme sa aj s unikátnym postojom našich vlastných členov-značkárov, ako boli manželia Chmolvci, ktorí ako malí podnikatelia sponzorsky prispeli na financovanie našej značkárskej činnosti. Klobúk dolu pred týmto počínom...

V tomto hektickom období významnou osobnosťou v našom značkárskom kolektíve bol náš aktívny a zručný kolega Maťo Stuchlý, ktorý zabezpečoval materiálne potreby pre nás značkárov a bol zároveň hlavným skladníkom. Jeho zručnosť pri obnovovaní turistických smerovníkov, keď zo starých vyrábali nové, pretože mal veľmi presnú písomaliarsku ruku, a tým za málo peňazí prispieval svojou aktivitou k tomu, že nebolo potrebné objednávať nové a drahé smerovky a navyše, vyrobil ich veľmi rýchlo a podľa potreby.

Kamaráti z Klubu seniorov-turistov (Zdeno Šír, Oto Ruml, Maťo Stuchlý, Pepo Šíf) pracovala vo Vojenskom kartografickom ústave v Harmanci aj na tvorbe a vydávaní novej edície turistických máp a spolu s ďalšími z tohto klubu, Jankom Kvasnom, Jožkom Púrym, Lubom Polievkom boli vo svojej dobe najaktívnejšími značkármi

Niektoré moje príhody zo značkárskej práce

V roku 1964, podľa rozhodnutia Okresnej značkárskej komisie v Banskej Bystrici, mal sa žltý značený turistický chodník z Mýta pod Ďumbierom smerom Stupka, Krpáčovo –Črtné – Strmý vršok – Predsuchá-Ráztoka-Nemecká preznačovať na „červenú“ ako Partizánsky chodník. Vzhľadom na dĺžku tejto trasy, sa jej značenie uskutočňovalo etapovite. Túto úlohu som prevzal od Kamila Linharta spolu s Jožkom Kollárom. Keď sme preznačkovali posledný úsek tejto trasy z Predsuchej do Ráztoky a až do Nemeckej, považovali sme celú prácu za ukončenú, o čom som v pondelok ráno hrdo telefonicky informoval Kamila. Na druhý deň volal Kamil mňa a s istou dávkou ironie mi oznámil, že sme zabudli obnoviť, resp. premaľovať jednu značku na kameni. Keď som sa ho pýtal v ktorom úseku, stroho odvetil „choďte a uvidíte, ahoj“. A tak sme sa s Jožkom na najbližší víkend zobrali na trasu a skutočne, na kameni nad dedinou Ráztokou sme chybu našli a odstránili. Dnes sa to už sotva robí...

Ďalšia pekná príhoda sa nám stala, keď sme spolu s Jožkom Koubekom obnovovali značku Ľubietová-sedlo pod Hrbom-Tri Vody. Bolo práve poľudnie, keď sme prišli ku Chate pod Hrbom a rozhodli sme sa spraviť si obedňajšiu prestávku, na lavici a stolíku pred chatou. Turistov bolo pomerne málo. Keď sme si rozbalili jedlo, zrazu sa okno na chate otvorilo a zvučný hlas nás pozdravil a pridal : „páni značkári, nech sa páči hore na obed“. Ja som sa pozrel na Joža s otázkou, či objednal obedy. Pozvanie na obed sa vzápätí opakovalo, tak sme sa ako slušní chlapci pobrali hore. Privítal nás chatár s manželkou a na stole už boli pripravené dva plné tanieri dobrej domácej hovädzej polievky, palacinky s vodkou ako aperitív, dve fľaše piva a ako hlavné jedlo zemiaky s hovädzím mäsom a cesnakovou omáčkou. Po obede sme sa hostiteľom veľmi pekne poďakovali za milú pozornosť a chceli sme zaplatiť. Chatár o platení nechcel ani počuť a prehlásil, že on si značkárov veľmi váži, lebo po dobre vyznačenom chodníku príde k nemu na chatu viac zákazníkov. Žiaľ, takáto milá príhoda sa nám ani predtým, ani potom už nestala.

Zaujímavá príhoda sa mi stala v roku 1976. S Jožkom Koubekom sme na jeseň obnovovali značenie na trase Harmanec-Túfna-Kráľova studňa. Ku chate na Kráľovej studni sme prišli už podvečer, ale počasie bolo veľmi príjemné. Mali sme taký zvyk, že na záver značenia v príslušnom roku sme si spravili „oldomáš“. Tak sme si neďaleko chaty spravili ohník, upiekli slaninku, nakrájali cibulku a Jožko, ako obvyčajne vytiahol z rucksaku fľašu jeho ríbezliaka a nalial do horčičiakov. Nič lepšieho sme si nemohli priať, skrátka pohodička. Aj sme pozabudli, že o chvíľu bude tma a tak sme rýchlo Úplazom uháňali do Tureckej na autobus, ktorý odchádzal o 20.00 hod. Ani som v tej rýchlosti nezbadal, že som len v tielku a len v Tureckej som si uvedomil, že skoro novú košeľu som zabudol zavesenú na odpadovom koši pri chate. V nasledujúcom roku sme spolu s Jožkom robili prerezávku kosodreviny na trase Hiadeľské sedlo-Holica-Malá Chochuľa a práve keď sme boli na hrebeni Holice, som pri chodníku zočil niečo, čo sa podobalo mojej stratenej košeli, ktorú som zabudol na Kráľovej studni. Keď som ju zdvihol a obhliadol, s potešením som zistil, že je skoro taká istá ako tá zabudnutá.

Ďalšia príhoda je z konca júna 1969. Spolu s Jožkom Böhmerom sme „pred Jánom“ značkovali trasu Krížske sedlo-Chabenec-sedlo Ďurková-Struhár. Bola sobota, krásne počasie, jasno a pomerne teplo. Pred večerom okolo 18.30 hod sme sa dostali až k salašu pod Ďurkovou. Vedeli sme, že tento salaš má väčšiu poschodovú kolibu a tak sme sa domnievali, že nás bača Jano bez problémov prenocuje. Ale sme sa veľmi prerátali. Bača vypočul naše želanie o nocľahu, pohostil nás, ale zarmútil, lebo vysvitlo, že dostane z doliny veľkú návštevu rodiny, kamarátov, ktorí mu prídu vinšovať. Čo sa dalo robiť, museli sme prenocovať v drevenej voliarku, vzdialenej od salaša asi 15 minút, nad Struhárom. Naše šťastie bolo, že sme mali so sebou spacáky a tak sme boli radi že máme, aj keď deravú strechu nad hlavou.

Nad ránom nás začala drgľovať zima a keď sme vyšli z koliby, zistili sme, že napadlo cca 12-15 cm snehu. A tak o štvrté hodine rannej som rýchlo urobil oheň, navaril čaju, aby sme sa trochu zohriali. Vonku bola hmla a tak sme sa rozhodli, že značkovaniu je tento deň koniec. Zbalili sme všetko a o pol piatej hodine rannej sme už boli u baču Jana na salaši.

Aké bolo naše prekvapenie, keď sme zistili, že bača musel pre svojich hostí, ktorých bolo viac ako tridsať, postaviť pri kolibe aj tri stany, ale asi šesť či sedem z nich, prikrytých len novým snehom, spalo pred stanmi. Zrejme po bujarom večeri a noci sa nedokázali premiestniť do stanov, ktoré boli od nich pár krokov... Aj takéto sú oslavy vo vrchoch.

Bača Jano už v túto včasnú rannú chvíľu varil hriatô na slanine a mladú jahňacinku v žinčici. Nalial nám horúcej pálenky, nakrájal čerstvého chleba a jahňacinky – čo lepšie sme si mohli v tomto chladnom janskom ráne pod Chabencom priať. Pri spomienkach na jednotlivé uplynulé roky na značkovanie by bolo možné spomenúť oveľa viac skutočne krásnych zážitkov, na ktoré sa rado spomína.

Značkovanie turistických chodníkov a všetky náročné práce, ktoré z tejto dobrovoľnej činnosti vyplývajú, nie sú veľmi atraktívne pre všetkých turistov. Dobrý značkár sa musel stať tak trochu fanatikom, aby bol ochotný tvrdo pracovať v náročnom horskom teréne za všetkého počasia, vo svojom voľnom čase, spolu so svojimi kamarátmi, ktorí vyznávajú rovnakú „značkársku vieru“ a sú kedykoľvek ochotní pomôcť svojmu kamarátovi v čomkoľvek.

Curriculum vitae (životopis značkára)

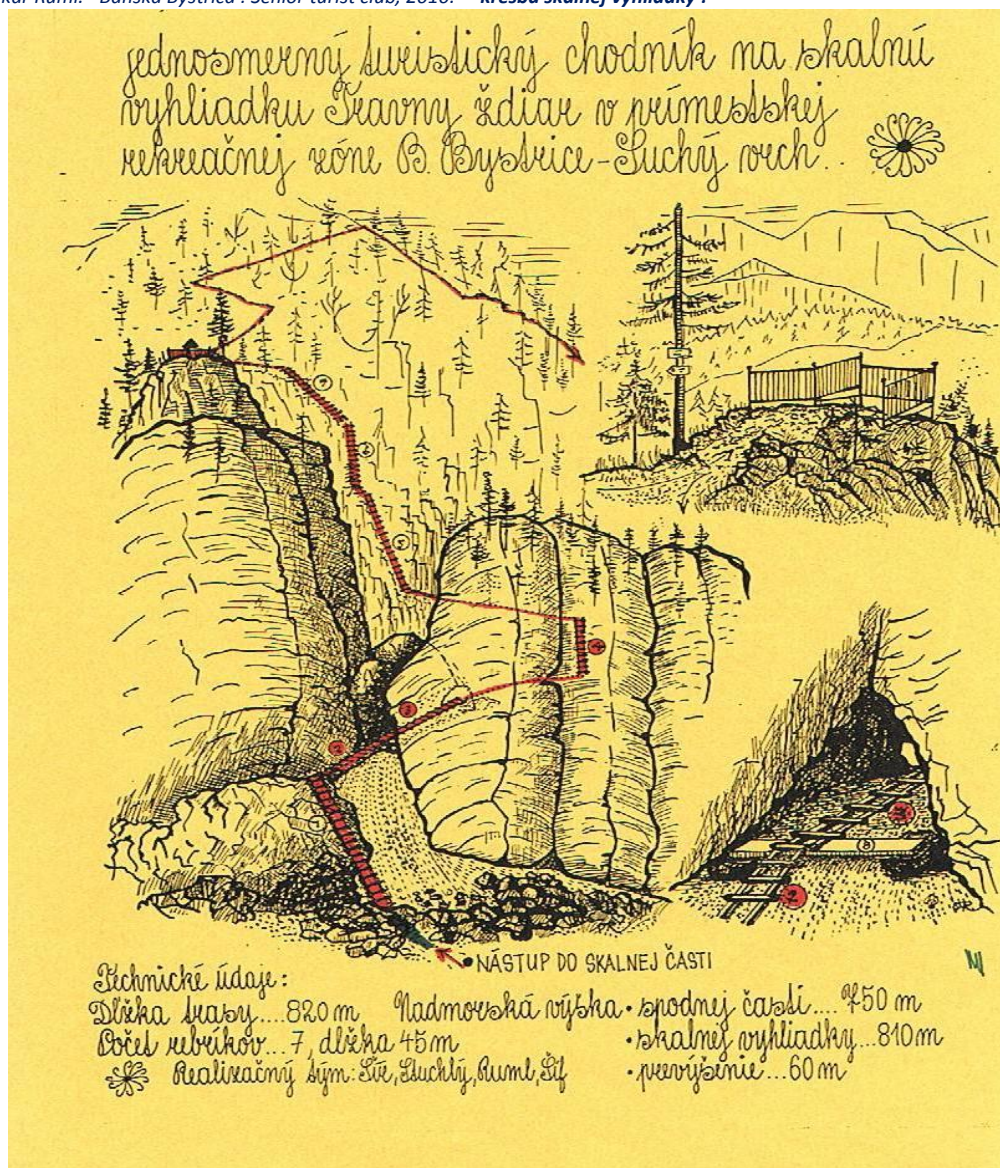
Ani som si vlastne doteraz neuvedomil, že už vlni, v roku 2003, teda v treťom tisícročí som „slávil“ 50 aktívnych nepretržitých rokov v značovaní turistických chodníkov a rámci našej komisie značenia. Podľa mojich dlhoročných podkladov za túto dobu som vyznačil s priateľmi a s mojou manželkou Olinkou, 1480 km turistických značovaných chodníkov, zavesil vyše 250 smeroviek a vyhotovil a postavil v teréne 26 smerovníkov. To všetko okrem prác súvisiacich s prepilovaním a čistením porastu (kosodreviny a pod.)

Značkovať som začal pod vedením nášho Kamila Linharta už v roku 1953 ako pomocný značkár. V roku 1955 som už mal 4. triedu-žltý odznak Turista-Značkár. Kvalifikáciu značkára 2. triedy-modrý odznak som obdržal v roku 1957, kedy som absolvoval na Skalke pri Kremnici toto školenie. V roku 1979 som získal odznak Turista-Značkár 1. triedy-červený odznak.

Tohoto roku – 2004 – teda v 51-vom roku mojej aktívnej značkárskej činnosti mi udelil náš ústredný orgán Slovenské združenie telesnej kultúry v Bratislave za dlhoročnú prácu pre rozvoj slovenskej turistiky Zlatú medailu SZTK, ktorú mi odovzdal náš dlhoročný predseda Klubu slovenských turistov Lokomotíva Banská Bystrica Dušan Kaliský.

2010

ŠÍR, Zdeněk : Jednosmerný turistický chodník na skalnú výhliadku Trávný ždiar v prímestskej rekreačnej zóne B.Bystrica-Suchý vrch / Zdeněk Šír, Otakar Ruml. –Banská Bystrica : Senior turist club, 2010. – kresba skalnej výhliadky :

2011

Zápisnica zo schôdze VV KST Loko 17.02.2011 -Pamätník obetiam hôr. Klub seniorov Horskej služby na Slovensku oblasť Veľká Fatra – Juh realizuje výstavbu „Pamätníka“ na hrebeni Smrekovice v blízkosti Horského hotela Kráľova studňa. Otvorenie bude 20.augusta 2011. **Turisti značkári sa zaväzujú vyznačiť prístupovú cestu k Pamätníku. Z.: Zd.Šír**

Zápisnica zo schôdze VV KST Loko 10.05.2011 KST Lokomotíva získala grant vo výške 2000,- EUR na obnovu značenia turistických chodníkov od Nadácie Ekopolis. Práce je potrebné uskutočniť a záverečnú správu predložiť poskytovateľovi do 31.10.2011. Za uskutočnenie značkárskeho práca zodpovedný Zdeněk Šír

Zápisnica zo schôdze VV KST Loko 04.10.2011 - Vyhodnotenie grantu EKOPOLIS

O stave plnenia úlohy grantu, obnoviť TŽT č.: 0801, 2622, 2623, 8436, 8454, vrátane údržby smerovníkov a výmenu smeroviek. Práce sú vykonané. Potrebné je vyhotoviť záverečnú správu a zúčtovať náklady. Na prácach sa podieľali skupiny vedené: Z. Šírom, J. Michalcom, St. Tischliarom, P.Krnáčom. Garantom vykonaných prác a ich kvality je Z.Šír. Vypracovať záverečnú správu, spoločne s vyúčtovaním nákladov o prevedených prácach na obnove TŽT financovaných z grantu EKOPOLIS a zaslať Nadácii Ekopolis Banská Bystrica.

Zabezpečiť v obci Turecká v Reštaurácii u Maja dňa 22.10.2011 o 9:00 h slávnostné odovzdanie obnovených TŽT financovaných z grantu Ekopolis za prítomnosti zástupcov Nadácie Ekopolis, zástupcov Toyoty a značkárov, ktorí sa na obnove TŽT podieľali

Zápisnica zo schôdze VV KST Loko 30.11.2011 -Značenie Ekopolis

Vyhodnotenie obnovy značenia a odovzdanie obnovených turistických značených trás do užívania v národných parkoch Veľká Fatra a Nízke Tatry sa uskutočnilo 22.10.2011 v Tureckej za účasti všetkých značkárov, ktorí sa podieľali na prácach a zástupcu Nadácie Ekopolis J.Roháča. Správa s vyúčtovaním bola predložená Nadácii Ekopolis 26.10.2011. Nadácia Ekopolis k vyhodnocovacej správe a k vyúčtovaniu nemala pripomienky a doplatila zadržanú čiastku 400,- €. Organizačne zabezpečovali práce Z.Šír, E.Škutová a D.Kaliský. Na prácach v teréne sa podieľalo celkom 15 značkárov. Vyznačili 53,5 km TŽT, namontovali 43 nových smeroviek a postavili 4 drevené a 1 kovový smerovník a na údržbe a čistení chodníkov odpracovali 50 h..

2012

Valné zhromaždenie KST Lokomotíva Banská Bystrica v Bzovíku dňa 24. marca 2012

SPRÁVA O ČINNOSTI KST LOKOMOTÍVA BANSKÁ BYSTRICA ZA ROK 2011

Úspešne sme zvládli aj práce na projekte Zelené chodníky Nadácie Ekopolis v hodnote 2 000,- €. Cieľom tohto projektu bola obnova turistických značených trás. V spolupráci s Komisiou značenia Regionálnej rady KST Banská Bystrica a pod dohľadom vedúceho značkára Z. Šíra, vykonali sme obnovu 53,5 km TŽT aj s údržbou smerovníkov. Na úprave chodníkov bolo odpracovaných 50 hodín, namontovali sme 43 nových smeroviek, vyrobili 4 drevené a jeden kovový smerovník. Celkom v rámci projektu bolo odpracovaných 294 hodín. Potešiteľné bolo, že značenie a orientáciu na TŽT vo Veľkej Fatre, Krížnej a Kráľovej studni sme stihli vykonať pred začiatkom slávnostného odhalenia Pamätníka obetiam hôr na Smrekove, a tak sme umožnili návštevníkom pohodlnú a bezpečnú orientáciu. Pamätník obetiam hôr organizačne zabezpečovali seniori Horskej služby Veľká Fatra a pri zabezpečení sa podieľal aj náš Klub turistiky Lokomotíva.

Aj tento rok sa uchádzame o finančný príspevok na úpravu turistického chodníka na Vartovku. Vieme, že serpentinový chodník je v dezolátnom stave, ako aj žltý značený chodník vedúci ponad železničnú trať, ktorý je na niektorých miestach narušený vývratmi stromov a zosuvmi pôdy. Skalná vyhládka láka návštevníkov, ale skalné bralo je nebezpečné a pri nepozornosti hrozí z neho pád. Naša snaha by mala naštartovať k aktivitám aj ostatných, aby sme jeden z prvých turistických značených chodníkov na Slovensku zachovali a dostali do pôvodnej podoby.

2013

Zápisnica zo schôdze VV KST Loko 17.01.2013

Návrh Z.Šíra na vyznačenie lyžiarskej trasy Partizánskou republikou z Donoval do Španej Doliny, po pripomienkovom konaní, ako konečnú verziu návrhu spracovala E.Škutová a predložila Sekcii značenia KST na schválenie. Trasa bola Sekciou schválená. Po schválení návrhu na pomenovanie lyžiarskej trasy VV KST Sekcia značenia KST pošle objednávku na výrobu orientačných prvkov.

Sanácia, oprava a údržba turistických chodníkov Urpín : Pozvánka.– In: Novinky Banská Bystrica : Spravodajský dvojtýždenník. – Roč.3, č.11(13.6-2013), s.10. – OOCR Stredné Slovensko, Mestské lesy Banská Bystrica a KST Lokomotíva pozývajú na spoločnú brigádu dňa 22.6.2013

Z HISTÓRIE TURISTICKÉHO ZNAČENIA V OKOLÍ BANSKEJ BYSTRICE

Na vychádzkach, či náročnejších túrach do prírody, už ako samozrejmosť vnímame turistické značky, orientujeme sa podľa nich v mapách i v teréne na turistických chodníkoch. S rozvojom turistiky, ako pohybovej aktivity v prírodnom prostredí, začali vznikať aj turistické spolky, ktoré sa postupne zameriavali na budovanie chodníkov, na stavbu útulní a prístupových ciest k nim.

Prvé značenie vytvorené so zámerom sprístupniť turistom určité prírodné lokality a orientovať ich v horskom teréne sa datuje začiatkom 19. storočia v oblasti Durínskeho lesa a v alpských dolinách. Turistické cesty sa označovali najprv rôznymi tvarovými značkami, neskôr sa v rakúskych a švajčiarskych Alpách ustálilo značenie trás pásovými značkami, ako ich poznáme aj dnes.

Na Slovensku prvú turistickú cestu na území vtedajšieho Uhorska vyznačil Sitniansky klub pred 140 rokmi - v roku 1874 - v okolí Hodruše v Štiavnickom pohorí, a to k Počúvadelskému jazeru, na Sitno a do Sklených Teplic. Sitniansky klub sa v roku 1882 organizácie pripojil k Uhorskému karpatskému spolku (Magyarországi Kárpátgyűlés), ktorý mal celokrajinskú pôsobnosť a so svojimi sekciami podporoval

rozvoj turistiky, stavali útulne, rozhadľne, vydávali turistické mapy a turistických sprievodcov, budovali a značkovali turistické cesty.

V Banskej Bystrici, podľa dostupných archívnych materiálov, prvé turistické cesty začali budoval členovia Zvolenskej sekcie Uhorského karpatského spolku (Egyesületi közlemények MKE), ktorá vznikla v Banskej Bystrici dňa 26. mája 1889. Činnosť sekcie sa najprv obmedzovala len na organizovanie túr a výletov do širšieho okolia Banskej Bystrice. V spolkovej ročenke A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve z roku 1903, vo výpise zo spolkových oznámení Zvolenskej sekcie, sa už uvádza, že „sekcia v minulom roku vykazovala v každom ohľade úspešnú činnosť a budovala trvalé hodnoty, ktoré sa budú spájať s jej históriou“.

Najvýznamnejším počínom bolo vybudovanie útulne z masívnych granitových skál na najvyššom bode Zvolenskej župy, na 2045 m vysokom Dumbieri. Správa uvádza, že útulňa bola zabezpečená aj hromozvodom, takže vyletníci sa do nej bez obáv mohli uchýliť aj počas búrok, ktoré boli v tej oblasti pomerne časté.

Pokračovanie na strane 16.

Orientačná tabuľa (KČST 1930).

Z HISTÓRIE TURISTICKÉHO ZNAČENIA V OKOLÍ BANSKEJ BYSTRICE

Pokračovanie zo strany 15.

Útulňu slávnostne otvorili 24. augusta 1902 a na náklady spolku vybudovali k nej aj prístupový chodník. Na počesť prvého predsedu Karpatského spolku, župana Karola Čispekaya, bola táto prvá útulňa na hrebeni Nizkých Tatier nazvaná ako Karlova chata.

V uvedenej správe je tiež informácia, že Zvolenská sekcia Karpatského spolku v Banskej Bystrici pokračovala v r. 1902 v budovaní chodníka na Urpín, ktorého stavba sa začala v r. 1901. Sekcia odsúhlasila 600 korún na práce s tým spojené a požiadala slobodné kráľovské mesto Banskú Bystricu, aby s využitím svojich technických prostriedkov pokračovalo v stavbe. Chodník od nábrežia Hrona cez Kalváriu na Urpín bol sprístupnený na jar r. 1903.

K histórii značenia turistických chodníkov v okolí Banskej Bystrice sa zachovali aj zápisky nášho „neďávneho“ hlavného okresného značára Kamila Linharta, ktorý zaznamenal spomienky Ing. Furdika, bývalého člena bansko-bystrickej odbočky Uhorského karpatského spolku, ktorý sa v r. 1910 podieľal na značení trasy zo Starých Hôr cez Kohútovu a Majerovu skalu na Krížnu. Značkármi v tej dobe boli tiež Bruno a Béla Gölnerovci, Pavel Bruoth a bystrický hodinár Emil Milan Linský.

Z histórie neskoršieho značkovania na tejto trase cez Kohútovu sa zachovala aj fotografia z osobného albumu hlavného značára odboru Klubu československých turistov Ludvíka Stárku z r. 1924, keď značky obnovovali členovia tohto klubu. Ako vidno na fotografii, značkári museli zvládnuť nielen „malíarsky štetec“, ale neraz aj šplhanie po kmeňoch stromov...

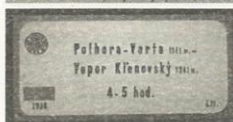
Tvar prvých značiek tvoril pruh červenej farby (v šírke 10 cm, dĺžke 20 cm), pre zvýraznenie lemovaný bieluou farbou. Rozširovaním siete značených chodníkov sa postupne rozširovala aj farebná škála turistických značiek - pribúdali trasy so značkami modrej a žltej farby, neskôr aj zelenej. Prvé značkárske družstvá bývali päťčlenné a niekedy si najímali aj nosičov na nosenie farieb a jedla.

Publikácia „Turistický sprievodca po Banskej Bystrici a okolí“, vydaná v r. 1921 Karpatským turistickým spolkom v Banskej Bystrici, z 21 popisovaných trás uvádza 10 značených turistických chodníkov. Ako prvý bol vyznačený už spomínaný serpentinový chodník na Vartovku (červená značka - r. 1903) a druhou bola trasa zo Sásovej na Panský diel (modrá zn. - 1905), kde Karpatský spolok v tom čase postavil aj turistickú útulňu spolu s rozhľadňou.

Po vzniku odborov KČST na Slovensku nastal výrazný posun aj v rozsahu značených turistických ciest. Krásy Slovenska na začiatku r. 1927 uviedli informáciu: „Odbor KČST v Banskej Bystrici pilne sa stará o pohodlie turistu a navštevovateľa. Označoval celé široké okolie, 17 turistických ciest asi 200 km, v ktorej činnosti pokračuje každého roku.“

Orientačná tabuľa (Karpatský spolok 1903).

Orientačná tabuľa (KČST 1938).

Sprievodca po Banskej Bystrici a Horehroní z r. 1928 uvádza 21 trás, ktoré vyznačil bansko-bystrický odbor KČST. Aktívni boli aj značkári z odboru KČST v Radvani, venovali sa najmä trasám v oblasti Kremnických vrchov, ale ako uvádza jubilejná publikácia „50 let KČST“, tak v r. 1930 obnovili aj značenie na „vychádzkovom chodníku na Urpín“.

V počiatkoch organizovanej turistiky pretrvávala značná nejednotnosť turistického značkovania. Každý spolok značkoval vo svojom okolí a používal značky, ktoré často nenadväzovali na súvisiace chodníky v susednom chotári. Aj keď na našom území tvarovo prevládali pásové značky, trvalo dlhšiu dobu pokým vznikla súvislá

sieť značkových chodníkov. Prvé rady a pokyny na značenie, ktoré uverejňoval časopis turistů už od r. 1889, sa postupne

Značkovanie na Kohútovci (KČST 1924).

Značkář Kamil Linhart (1965).

prepracovali do presných zásad upravujúcich tvarové, farebné, rozmerové i textové riešenie turistického značenia a značiek a v r. 1989 bola vydaná aj štátna norma s názvom Turistické značenie.

Už v počiatkoch československého obdobia organizovanej turistiky Klub čs. turistů, ako aj štátne orgány ČSR, kladli dôraz na vytváranie podmienok pre rozvoj turistiky a s tým súvisiacim budovaním značkových turistických ciest. Napríklad Ministerstvo poľného hospodárstva výnosom č. 51044 - XV / 1921 dovolilo Klubu čs. turistů označiť cesty na všetkých majetkoch, ktoré boli pod jeho správou. Tiež štátny pozemkový úrad pamätal na turistiku tým, že majiteľom lesných plôch kladol určité podmienky v prospech turistiky. Vyžadoval prístupnosť doterajších ciest, prípadne súhlas so zriadením novej turistickej cesty, zriadenie prechodov, mostíkov, vyhládokových bodov a povolenie značkovania a turistického značenia na danej lesnej ploche. Problémom bola aj ochrana značiek a turistického značenia pred poškodzovaním a vandalizmom.

KČST už v r. 1923 podal ministerstvu obchodu návrh zákona na ochranu turistických značiek, podľa ktorého by okrem iných opatrení mali tiež obce vo svojom katastrálnom území zabezpečiť ochranu turistických značiek a orientačných tabuliek a na svoje náklady ich uviesť do pôvodného stavu.

Návrh však neprešiel, nakoľko obce boli „finančne preťažené a nemohli zviať na seba takýto záväzok.“ KČST však neustal vo svojom úsilí, aby vymohol účinné zákonné opatrenia, ktoré by zabezpečili ochranu turistického značenia a orientácie. Na podnet KČST Ministerstvo školstva a národnej osvety v r. 1928 (pod číslom 19765/28-1 zo dňa 13. 2. 1928) vyzvalo národné a stredné školy, aby profesori a učitelia pri vhodných príležitostiach poučili školskú mládež o dôležitosť orientačnej a značkovej činnosti a o trestnosti ničenia turistických značiek a tabuliek. Dokonca slovenská komisia KČST požiadala cirkevné úrady, aby aj z kazateľní poučovali o dôležitosť a ochraňovaní značiek.

V r. 1938 sa uvádzal stav značkových ciest na Slovensku v dĺžke takmer 14 tisíc km - približne rovnaký rozsah turistických chodníkov pretrval do súčasnosti.

V období pôsobenia Klubu slovenských turistů a lyžiarov v Banskej Bystrici (1938 - 1949) bol hlavným značkárom klubu Karol Liška a v novších rokoch (1957 - 1994) „šéfoval“ značkárom v našom okrese už spomínaný Kamil Linhart.

Značkovanie turistických trás a budovanie turistického značenia má vo svojej náplni aj súčasný Klub slovenských turistů, ktorý zabezpečuje aj odborné školenia dobrovoľných značkárov.

Dušan Kaliský

Pozvánka k výstupu k prameňu našej histórie

K PRAMEŇU BYSTRICE

Redakcia časopisu Bystrický Permon v spolupráci s Rotary klubom v Banskej Bystrici vás pozýva na III. ročník výstupu k prameňu toku Bystrica, k prameňom našej histórie.

Termín: **28. 6. 2014**

Program: 9,00 stretnutie na parkovisku pri reštaurácii Čierna ovca (doprava vlastnými prostriedkami)

10,00 Jaskyňa Túňa

13,00 Prameň Bystrice

14,00 Guláš - hotel Kráľova studňa

Tešíme sa na spoločné stretnutie.

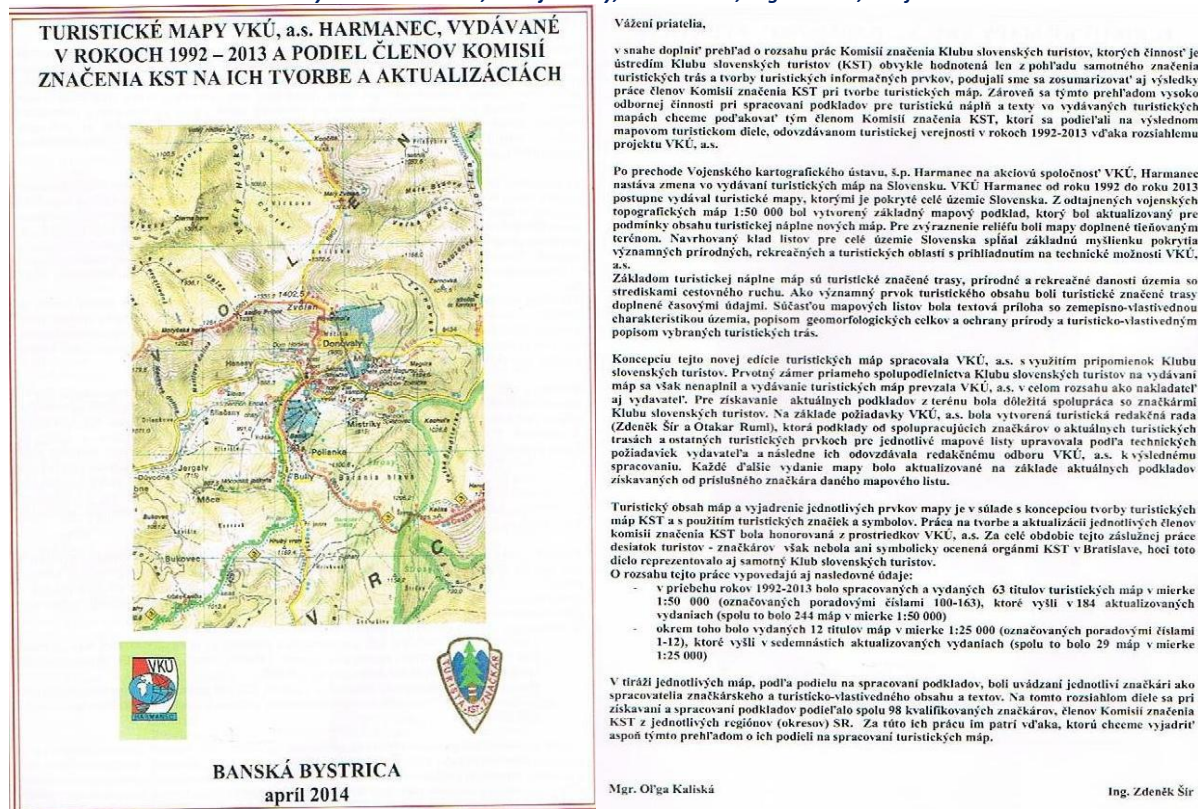
Počasie je vybavené

KALISKÝ, Dušan : Z histórie turistického značenia v okolí Banskej Bystrice.– In: Krásy Slovenska.- Roč.91, č.9-10(2014), s.78., č.11-12(2014),s.79

GULDAN, Arnošt: Galéria významných značkárov.- In: <http://www.kst.sk/index.php/zo-ivota-znakarov-organizacia-135/161-galeria-vyznamnych-znakarov> ŠÍR, Zdeněk;

ŠÍR, Zdeněk : Turistické mapy VKÚ Harmanec, vydávané v rokoch 1992-2013 a podiel členov Komisií značenia KST na ich tvorbe a aktualizáciách / Zd.Šír, O.Kaliská .-Banská Bystrica, 2014. – súpis turistických máp VKU Harmanec a prehľad značkárov, ktorí sa podieľali na spracovaní podkladových údajov o značených turistických trasách.

Menovitý zoznam značkárov, ktorí sa podieľali na spracovaní a aktualizácii turistických máp VKÚ v rokoch 1992-2013, medzi nimi sú aj členovia KST Lokomotíva Banská Bystrica - Zdeněk Šír, Matej Stuchlý, Otakar Ruml, Oľga Kaliská, Jozef Böhmer.

Zápisnica zo schôdze VV KST Loko 30.06.2014 - Ing.Z.Šír a Mgr.O.Kaliská spracovali prehľad turistov - značkárov KST, ktorí sa podieľali na turistickej časti máp vydávaných Vojenským kartografickým ústavom V Harmanci. **Predseda KST P.Perhala udelil Ďakovné listy všetkým, ktorí sa podieľali na spracovaní turistickej časti máp. Za náš Klub boli ocenení: Zdeněk Šír, Oľga Kaliská, Otakar Ruml a in memoriam Jozef Böhmer a Matej Stuchlý.**

2015

KOBZA, Vladimír : Turistické značenie – Slovensko.- 2.9.2015.-in: https://cyklo.hiking.sk/hk/autor/7533/vladimir_kobza.html - Prehľad o turistických značených trasách, o pomenovaných diaľkových trasách, aj o TZT ktoré boli zrušené.

KALISKÝ, Dušan : Rozlúčili sme sa s turistickým kamarátom. – <https://www.kst.sk/index.php/znenie-organizacia-132/odisliznasichradov/1471-zdeneksir> (2015 - webová stránka KST)

Dňa 8.mája 2015 vo veku nedožitých 83 rokov nás opustil Ing. Zdeněk Šír - výrazná osobnosť banskobystrickej turistiky. Turistika, najmä lyžiarska turistika a značkovanie, boli pre neho súčasťou životného štýlu a životnej filozofie. Turistike sa venoval aj ako dobrovoľný organizačný pracovník – 50 rokov bol členom výboru Klubu slovenských turistov Lokomotíva Banská Bystrica. V rokoch 1991-2014 pôsobil vo funkcii predsedu Komisie značenia RR KST Banská Bystrica, bol inštruktorom značenia turistických chodníkov a patril medzi prvých priekopníkov značenia lyžiarskych turistických trás. Pôsobil tiež vo funkcii predsedu sekcie lyžiarskej turistiky KST, bol inštruktorom lyžiarskej turistiky a v našom regióne patril aj medzi prvých priekopníkov lyžiarskej turistiky na bežeckých lyžiach. Takmer polstoročie bol organizátorom a aktívnym účastníkom náročných lyžiarskych prechodov hlavným hrebeňom Nízkych Tatier, spoluorganizátorom LP Partizánskou republikou a LP Po trase Bielej stopy SNP, ktoré organizoval KST Lokomotíva Banská Bystrica. Zdeněk bol absolventom odboru geodézia a kartografia na Vojenskej akadémii v Brne a profesionálne pôsobil ako vojenský kartograf vo Vojenskom kartografickom ústave v Harmanci. Bol autorom turisticko-vlastivedného a značkárskeho obsahu viacerých edícií turistických máp. Po odchode z VKU pôsobil v URBIONE a v roku 1988 bol hlavným projektantom urbanisticko-architektonického riešenia Územnej štúdie lokalít pre výstavbu turistických útulní na hrebeni Nízkych Tatier (Hiaďské sedlo. Pod sedlom Ďurkovej. Ramža. Kráľovo sedlo).

Výtvarné vlohý a grafickú zručnosť uplatnil pri mnohých návrhoch turistických emblémov, diplomov a účastníckych odznakov rôznych turistických podujatí. Je aj autorom klubových odznakov OTTJ a KST Lokomotíva Banská Bystrica. Klub slovenských turistov ocenil činnosť Ing. Zdenka Šíra v slovenskej turistike viacerými uznaniami - Zlatým odznakom Klubu slovenských turistov, ako aj najvyššími turistickými oceneniami – Plaketou Alojza Lutonského a Medailou Miloša Janoška. Mesto Banská Bystrica ho ocenilo aj medzi najlepšími športovcami mesta a udelilo mu Pamätnú medailu primátora mesta Banská Bystrica. Životná púť nášho turistického priateľa sa uzavrela a navždy zamkol aj jeho neopakovateľný humor a optimizmus, ktorým vedel prekonávať útrapy i ťažké chvíle v horách. Vždy hľadal krásu prírody, sprístupňoval chodníky do hôr a je nám nesmierne ľúto, že už sám odišiel po chodníku, ktorý je neodvratne vyznačený v každom v ľudskom živote. Zostane navždy v našich spomienkach.

2016

KALISKÁ, Oľga : Spomienka na turistického kamaráta. - Príspevok v publikácii : Banská Bystrica-Ako sme tu žili / Bárta V. (2016), s.64-65. – **Spomienka na JUDr. Jozefa Böhmera - značkára, člena Klubu turistov Lokomotíva BB.- TEXT :**

Uplynulo už desaťročie odvtedy, čo nás opustil náš Doktor - JUDr. Jozef Böhmer, ktorý patril k neodmysliteľným osobnostiam banskobystrickej turistiky. Narodil sa v podhorskej dedinke Malužinej a už pri štúdiu na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši bol ovplyvnený takými osobnosťami slovenskej turistiky, ako bol vtedajší školský inšpektor a vydavateľ časopisu Krásy Slovenska Miloš Janoška, či posledný z českých profesorov na mikulášskom gymnáziu a turistický náčelník Klubu slovenských turistov a lyžiarov v Liptovskom Mikuláši Oldřich Nuska. Počas bratislavských štúdií na právnickej fakulte, venoval sa vodáctvu, horolezectvu, lyžovaniu a do zväzu turistov vstúpil keď sa zo severu Nízkych Tatier presídlil na južné svahy a stal sa členom turistického odboru TJ Lokomotíva Banská Bystrica. Medzi lokomotivákmi bola v tých rokoch silná generácia známych mien bystrickej turistiky – Ežo a Kamil Linhartovci, Karol Líška, Andrej Vígaš, Jožo Kollár, Jožo Koubek, Laco Zlatohlávek, Otto Vízner, Zdeno Straka, Ján Bertan, Ondrej Harazin, Oliver Podhorec, Pavol Podkonický, Igor Chromek, Ján Petian, Maťo Stuchlý, Vladislav Drahoš. Boli to všetko nadšenci, pre ktorých turistika bola nielen formou telesnej aktivity, ale dalo by sa povedať, že aj súčasťou životnej filozofie.

Spolu s dlhoročnými turistickými súputníkmi Ing. Zdenkom Šírom a Otom Rumlom, patril Doktor k organizátorom trojdňového zimného prechodu západnou časťou Nízkych Tatier, bol tiež tradičným účastníkom lyžiarskeho prechodu Partizánskou republikou, viedol mnohé lyžiarske, pešie a vysokohorské podujatia. Očarila ho aj krása Štiavnických vrchov, kam po dve desaťročia organizoval výlety, ktoré nazval Potulky pod Sitnom. A v dobe, keď bol už v dôstojnom veku, tak si znovu zbalil do ruksaku lano a s bystrickým horolezeckým oddielom, v partii s Kocom Doležalom a neskôr s Jožom Žiljakom, zliezal tatranské končiare a zúčastňoval sa na tradičných horolezeckých týždňoch JAMESu vo Vysokých Tatrách.

Spolu s Kamilom Linhartom, Zdenom Šírom a Jožom Koubekom sa aktívne venoval značeniu turistických chodníkov v oblasti Nízkych Tatier, Kremnických vrchov a Slovenského rudohoria. Autorsky spracoval popis značených turistických trás v knižne vydanom turistickom sprievodcovi Slovenské rudohorie-Veporské vrchy a počas písania tohoto sprievodcu si znovu prešiel všetkých 57 chodníkov, aby o nich, s presnosťou seba vlastnou, mohol uviesť čo najaktuálnejšie informácie.

Nemal problém na viacdňových horských túrach spať pod širákom. Keď sedemdesiatnika Doktora v spacáku pod stromom v Rudohorí zaránky zbadali hubári a navzájom sa informovali – nechodť tadiaľ, spí tam dáky starý chumaj pod stromom - tak to Doktor potom kamarátom komentoval - že ma nazvali chumajom, to mi nevadí, ale ja že som vraj starý, tak to ma vytočilo.

V turistickej parte boli spolu so Zdenom silnou autoritou a obaja mali aj svojský zmysel pre humor. Muzicírovali spolu, Zdeno na harmonike, Doktor na husličkách a keď bolo treba, tak dokázali aj kuriózne nemožnosti. Zdeno dokonca raz prehovoril výpravcu medzinárodného rýchlika, aby pozdržal odchod vlaku, pokým Doktor s ruksakom a bežkami na pleci dobehne do vožňa.

Keď do Doktorových aktivít nepriaznivo zasiahli zdravotné problémy, tak sa jeho ďalší turistický i životný príbeh stal príkladom prekonávania samého seba a postupne sa znovu vracia do hôr. Netajil sa svojimi zdravotnými problémami a pre povzbudenie iných opísal svoje skúsenosti s aktívnou rehabilitáciou v článku Turistika seniora po mozgovej príhode, ktorý vyšiel na stránkach časopisu Krásy Slovenska. Ešte vo svojej osemdesiatke putoval po horách, a to aj po náročných vysokohorských chodníkoch Álp a Dolomitov. Keď generácie mladší účastník vysokohorskej túry v Dolomitoch spochybnil či je to trasa vhodná pre starších, tak sa Doktor našťala a odpovedal mu –vieš čo mladý, ja to prejde tak, že si jednu ruku strčíš do...a druhou si budem písať. Aj tak bolo, mladému museli pomáhať zdolať strmú trasu a Doktor to prešiel bez problémov.

Pôsobil aj vo viacerých funkciách organizovanej turistiky, bol predsedom Okresného aj Krajského zväzu turistov a tiež predsedom Horolezeckého oddielu TJ Lokomotíva Banská Bystrica. Z tej doby, keď šéfoval turistom v bystrickom okrese, zachoval sa jeho záznam, v ktorom prezradil prameň svojho elánu s ktorým zdolával turistické chodníky aj životné útrapy : turistika je elixírom mladosti...

<https://www.kst.sk/index.php/aktuality-organizacia-85/informacie-z-regionov?start=20>

Obchádzka tunela v Kremnických vrchoch

Chodník nad Tunelom v Kremnických vrchoch je uzatvorený

Tunel v Kremnických vrchoch, cez ktorý viedol žltý značený chodník (TŽT 8441) z Tajova na Skalku, je od roku 2013 nepriechodný. Postupná erózia svahu nad Tunelom však spôsobila aj kritické zúženie červeno značeného chodníka (TŽT 0803 Sedlo Tunel - Veleštúr) ktorého trasa vedie hrebeňom ponad Tunel – prechod po ňom je nebezpečný (hrozí pád na obe strany svahu do hĺbky 12 resp. 5 m). Vzhľadom na uvedené, ako aj na riziko ďalších zosuvov, je prechod červeno značeným chodníkom nad Tunelom od 1. novembra 2015 uzatvorený. Uzáver je označený zátarasom a informačnou tabuľkou o obchádzke rizikovej lokality zastupom a následným opätovným výstupom na hrebeň - pri lyžiarskej túre zložiť bežky, pri túre bez snehu poslúžia provizórne schodíky, ktoré vyrobili značkári KST Horné Pršany. Miestna orientácia (TIM) zo sedla Tunel je premiestnená na cestu na Kremnickej strane, kde sa začína trasa červeno značeného chodníka č.: 0803 na Veleštúr a sedlo Tri križe.

Dušan Kaliský

Obchádzka na červenej trase sedlo Tunel – Veleštúr

Tunel v Kremnických vrchoch, cez ktorý viedol žltý značkový chodník TZT 8441 z Tajova na Skalku, je od roku 2013 pre zával nepriechodný. Postupná erózia svahu nad Tunelom spôsobila aj kritické zúženie červeno značovaného chodníka TZT 0803 sedlo Tunel – Veleštúr, ktorého trasa vedie po hrebeni ponad Tunel. Prechod po ňom sa stal nebezpečný s hrozbou pádu na jednu či druhú stranu do hĺbky päť, resp. až 12 m.

Z uvedeného dôvodu a vzhľadom na riziko ďalších zosuvov bol prechod červeno značovaným chodníkom nad Tunelom 1. novembra 2015 uzatvorený. Uzáver je označený zátarasom a informačnou tabuľkou o obchádzke rizikovej lokality zostupom a následným opätovným výstupom na hrebeň. Pri lyžiarskej túre si to vyžaduje odopnúť lyže, pričom po roztopení snehu poslúžia dočasné schodíky, ktoré vyrobili značkári KST Horné Pršany. Miestne značenie (TIM) zo sedla Tunel je premiestnené na cestu na kremnickej strane, kde sa začína červená trasa č. 0803 na Veleštúr a ďalej do sedla Tri kríže.

Dušan Kaliský

KALISKÝ, Dušan: Tunel opäť spája ľudí. – In: MY Banskobystrické noviny. – č.48(6.12.2016).

KALISKÝ, Dušan: Mimoúrovňová križovatka turistických značovaných chodníkov v Kremnických vrchoch v sedle Tunel

Zosuv svahov v sedle Tunel v Kremnických vrchoch na jar v roku 2013 zavalil vchod do Tunela, ktorým prechádza žltý značovaný turistický trasa z Tajova na Skalku. Eróziou narušené svahy nad Tunelom v jeseni 2015 spôsobili následne aj kritické zúženie červeno značovaného chodníka, ktorého trasa vedie hrebeňom ponad Tunel od Kremnických Baní na Kráľovu studňu. Tým sa zhoršila priechodnosť turistických chodníkov v oblasti sedla Tunel.

Turistickí nadšenci Banskej Bystrice a Kremnice na prvej porade 9.10.2015 zvolanej KST Lokomotíva sa spoločne dohodli na oprave priechodnosti sedla Tunel. Oprava nespočívala len v zabezpečení svahov sedla a jeho priechodnosti, ale aj v obnove priechodnosti turistického chodníka z Tajova do Kremnice cez zavalený Tunel. Jedna z troch ciest spájajúcich Banskú Bystricu s Kremnicou bola aj cesta vedúca cez Tajov a sedlo Tunel na Skalku [1]. Z dostupných materiálov sa nedá zistiť kedy vznikla. Dokladované je, že pre účely vozovej cesty bola upravená v druhej polovici 18. storočia [2].

V odbornej literatúre je zaznamenaných niekoľko historických udalostí, počas ktorých bola táto cesta využitá a ktoré ju preslávili. V roku 1621 prišiel s jednou čiastkou svojho vojska do Kremnice protihabsburgovský vzbúrenec Gabriel Bethlen a 26. apríla prešiel cez Kremnické vrchy do Banskej Bystrice [3]. Na potlačenie ďalšieho protihabsburgovského povstania, ktoré viedol František Rákóczi II., tiahol s armádou generál Schlick, ktorý keď sa dozvedel v Banskej Bystrici o porážke svojej armády pri Zvolene a Svätom Kríži, ušiel 20. novembra 1703 cez Tajov, Skalku a Kremnicu do Bojníc ku generálovi Ritschanovi [4].

V Dejínach mesta Kremnica, archivár mesta Kremnica M. Matunák, sa zmieňuje aj o príprave prechodu rímskeho cisára Jozefa a jeho brata, arcikniežaťa Leopolda z Kremnice cez Tunel. Napriek tomu, že 29. mája 1764 tajovský richtár hlásil, že bystrická cesta nad Tajovom je v poriadku a z druhej strany Kremnica ju dá do poriadku, nakoniec túto cestu nevyužili [5].

Aj počas revolučných rokov 1848-49 zohrala cesta zo Skalky cez tunel do Tajova rozhodujúcu úlohu. 24. januára 1849 generál Kossuthovskej revolučnej armády Arthur Görgei za ťažkých zimných podmienok, keď „vopred pionieri pluku, baníci z kremnickej a bystrickej strany a tiež stovky robotníkov, cestu a tunel naprávali tak, aby po nej aj kanóny mohli prejsť“, previedol ustupujúce honvédske oddiely majora Aulichu do Banskej Bystrice a tak ich ochránil pred zdruvujúcou porážkou [6].

Ďalšia významná etapa v histórii využitia Tunela bola v období SNP, keď sa slovenský zlatý poklad prevážal z Kremnice po ceste cez Žiar nad Hronom a Zvolen do Banskej Bystrice. Keď počas tohoto presunu nemecké vojská obsadili Zvolen, musela sa posledná zásielka (zlaté a strieborné anódy a laboratórne zariadenie z platiny) dňa 6. októbra 1944 presúvať cez Tunel [7]. Keď posledné povstalecké oddiely ustupovali z Kremnice cez Skalku do Banskej Bystrice, z ťažkej techniky sa im cez Tunel podarilo prejsť len s jedným tankom LT 35, ktorý pritom tunel poškodil [8]. V ďalších rokoch Tunel podliehal postupným závalom z narušenej klenby, až sa stal nepriechodným.

V snahe zachovať toto historické cestné dielo, členovia Klubu slovenských turistov a priaznivci turistiky a lyžovania z Banskej Bystrice a Kremnice sa v roku 1996 podujali spriechodniť Tunel a vytvorili pritom aj mimoúrovňovú križovatku značených turistických trás [9], [10]. Takto opravený Tunel bol priechodný do roku 2013. Vplyvom dažďov sa okolité svahy postupne zosúvali, až celkom zavalili vchod do Tunela. Znovu to boli turisti, členovia Klubu slovenských turistov Lokomotíva Banská Bystrica, ktorí v októbri 2015 prišli s konkrétnou iniciatívou obnoviť mimoúrovňovú križovatku turistických trás cez Tunel a hrebeňom Kremnických vrchov ponad Tunel [11]. Ich podnet oslovil predstaviteľov miest Banskej Bystrice a Kremnice, obce Tajov, ako aj členov okolitých turistických klubov. Finančnú podporu poskytol Banskobystrický samosprávny kraj, Oblastná organizácia cestovného ruchu Stredné Slovensko, mnohí súkromní darcovia a priaznivci.

Najvýznamnejšiu zásluhu na odbornej a technickej realizácii majú členovia a sympatizanti Banského múzea v Kremnici, najmä jeho vedúci Ing. D. Roob, ktorí v období od mája do konca septembra 2016 vykonali všetky práce na obnove priechodnosti sedla a Tunela. Značkári z Komisie značenia KST Banská Bystrica obnovili značenie a umiestnili nové turistické informačné prvky. V sobotu 5. novembra 2016 sa v sedle Tunel zišli tí, ktorí sa podieľali na obnove priechodnosti turistických trás cez sedlo Tunel, a bolo ich nemalo, aby prezentovali svoju prácu. Patrí všetkým vďaka a poďakovanie za to, že pomohli k obnove historického Tunela a k spriechodneniu turistických chodníkov, vytvorením ojedinelej mimoúrovňovej križovatky turistických značovaných trás v danej lokalite Kremnických vrchov.

Použité pramene : [1] [2] Tomeček : Zborník z medzinárodnej konferencie 2014, Dejiny cestnej dopravy na Slovensku s.12-13

[3] [4] [5] [6] Matunák : Z dejín slobodného kráľovského mesta Kremnice, s. 404, s.426, s.246, s.430-439

[7] Kremnická mincovňa 1328 – 1978.- A.Tenkel : SNP a obdobie rekonštrukcie (1944- 1953) s. 148

[8] Obrnená technika 6. stredná Európa 1919 – 1945 (II. časť) [9] [10] [11] Archív KST Lokomotíva B. Bystrica

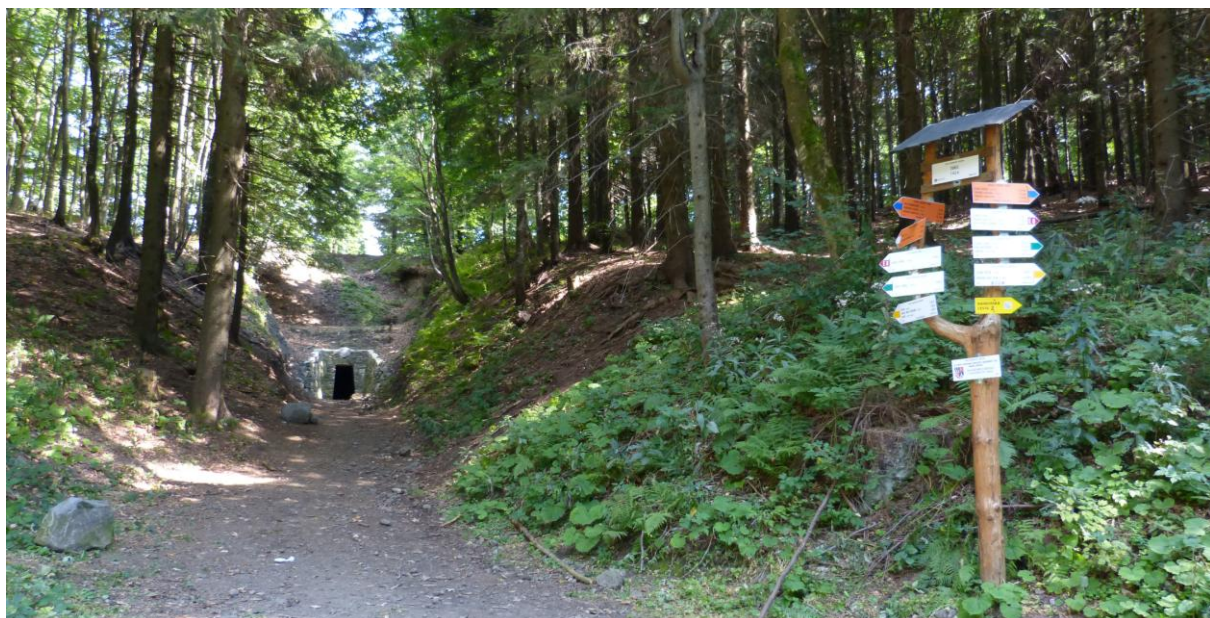
Tunel z Kremnickej strany

Tunel z Tajovskej strany

TZT Sedlo Tunel

***Banské múzeum v Kremnici v roku 2016 znovu obnovilo Tunel v Kremnických vrchoch
a značkári sprístupnili turistické trasy cez sedlo Tunel***

***Symbolicky sa tak zavŕšilo aj niekoľko desaťročí lokomotiváckych značkárskych aktivít
pod ktoré sa na okresnej a krajskej úrovni významnou mierou podpísali
aj dvaja naši predsedovia značkárskych komisií
Kamil Linhart a Zdeněk Šír***

***Značkárske aktivity v Klube slovenských turistov Lokomotíva pokračujú ďalej,
rokom 2016 sa končí len tento čiastočný prehľad o našich najstarších značkároch...***

„Starí lokomotiváci“ - ktorých značkárske aktivity sa začínali pred rokom 1970

Kamil LINHART (†1994)

1954-1994 OT/KST Lokomotíva • 1959-1994 predseda Okresnej komisie značenia

Karol LÍŠKA (†1987)

1954 - 1986 OT TJ Lokomotíva

Andrej VIGAŠ (†2020)

1954-2012 OT/KST Lokomotíva

Ing.Ján PETIAN (†1994)

1954-1993 OT/KST Lokomotíva

Jozef KOLLÁR (†1985)

1954-1969 OT TJ Lokomotíva

JUDr.Eugen LINHART (†1985)

1957-1981 OT TJ Lokomotíva

JUDr.Jozef BŮHMER (†2005)

1957-2003 OT/KST Lokomotíva

Anton MAZAL (†2000)

1957-1985 OT TJ Lokomotíva

Otto VÍZNER (†1990)

1964-1981 OT TJ Lokomotíva

Ing.Zdeněk ŠÍR (†2015)

1965-2015 OT/KST Lokomotíva • 1991-2014 predseda Komisie značenia Regionálnej rady KST

Oľga KALISKÁ

1965–2021 OT/KST Lokomotíva

Matej STUHLÝ (†2004)

1965-2003 OT/KST Lokomotíva

Otakar RUMIL (†2019)

1965-2012 OT/KST Lokomotíva

Jozef KOUBEK (†2012)

1968-2009 OT/KST Lokomotíva

Dušan KALISKÝ

od 1970 člen a 1974-2021 predseda OT/KST Lokomotíva • 1990-2018 predseda Regionálnej rady KST

V rokoch 1975-1980 začali pôsobiť naši ďalší značkári - Ľudovít Mäsiar, Oľga Vigašová, Božena Koubeková, Marián Babčan, Ing.Jozef Pročka, Stanislav Tischliar, Ing.E.Tischliarová. Aktívnymi značkármi v Lokomotíve sú v súčasnosti Ing.Katarína Hutníková, Mgr.Vladimír Kobza,PhD. a predsedníčka Sekcie značenia v ústredí KST Ing.Eva Škutová.

„NAŠE PUTAČE“ NA STARÝCH FOTOGRAFIÁCH

